

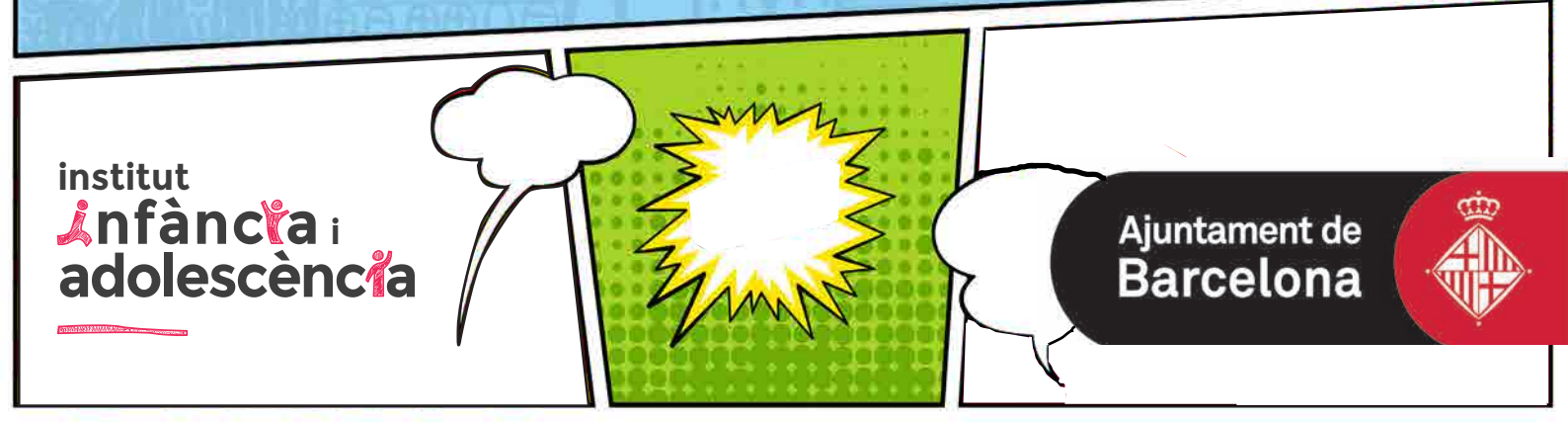
Informe

Parlen els nens i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona

PARLEN ELS NENS I NENES

EL BENESTAR SUBJECTIU DE LA INFANCIA A BARCELONA

institut
infància i
adolescència

Ajuntament de
Barcelona

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona realitza
***l'Informe Parlen els nens i nenes: benestar subjectiu de
la infància a Barcelona***, per encàrrec de l'Àrea de Drets
Socials de l'Ajuntament de Barcelona.

Edita:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona - Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IIAB-IERMB)

Equip:

Maria Truñó i Salvadó (direcció)
Laia Pineda Rüegg (coordinació i redacció)
Marta Curran Fàbregues (investigació i redacció)
Mari Corominas Pérez (investigació)
Laia Curcoll Vallès (publicació i comunicació)

Barcelona, abril 2019

La manera de citar el present informe serà:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2019). *Informe Parlen els nens i nenes: benestar subjectiu de la infància a Barcelona 2018*. IIAB-IERMB i Ajuntament de Barcelona.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement – No comercial – Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tingui finalitats comercials; així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original.

(NOTA: aquest informe no ha passat per correcció lingüística)

Índex de continguts

1. PRESENTACIÓ	4
1.1 Antecedents: enquestes sobre benestar subjectiu de la infància.....	5
1.2 Metodologia: un programa circular amb 3 fases per a 3 objectius.....	6
1.3 Estructura de l'informe	8
2. PER ESCOLTAR ELS INFANTS CALEN UNES ORELLES ESPECIALS	10
3. SATISFACCIÓ DELS INFANTS AMB LA VIDA EN GLOBAL I AMB ELS DIFERENTS ASPECTES DE LA VIDA	14
3.1 El benestar dels infants amb els diferents aspectes de la vida valorats	17
3.2 No tots els aspectes de la vida dels infants impacten de la mateixa manera en la seva satisfacció amb la vida en global	19
3.3 El paper de les condicions de vida i de les experiències viscudes en el benestar dels infants	20
3.4 L'impacte sobre el benestar dels infants de les experiències viscudes.....	23
4. LA Lògica DEL BENESTAR INFANTIL:	26
LA INTERACCIÓ ENTRE ELS DIFERENTS ÀMBITS DE LA VIDA DELS INFANTS	26
4.1 Àmbit personal: autoestima, salut i temps, tres factors clau per entendre el benestar dels infants	28
4.1.1 Autoestima i confiança en un mateix.....	28
4.1.2 Salut i benestar	32
4.1.3 Els infants reclamen tenir més temps lliure.....	38
4.1.4 Com pensen els infants que podem millorar la seva autoestima, la satisfacció amb el propi cos, amb la seva salut i amb el seu temps personal?	43
4.2 Àmbit de les relacions familiars:	47
la importància de sentir-se acompanyats i escoltats.....	47
4.2.1 Satisfacció amb l'àmbit familiar i la importància de sentir-se acompanyats/des i passar més temps amb la família	47
4.2.2 El paper de la família en l'escolarització	51
4.2.3 Més escolta adulta i tenir en compte el que diuen els infants	53

4.2.4	Els infants reclamen més autonomia i confiança en les seves capacitats	55
4.2.5	Com pensen els infants que podem acompanyar, donar suport i escoltar-los millor?	57
4.3	Àmbit escolar: el pas per l'escola, entre l'aprenentatge i l'espai de vida	61
4.3.1	Aprendre a l'escola: com i per què	61
4.3.2	L'acompanyament del professorat	65
4.3.3	Les amistats i els companys de classe, un pilar del benestar	66
4.3.4	Sobre l'assetjament escolar	68
4.3.5	Sobre els horaris, els deures i la capacitat de decisió dels infants sobre el seu procés d'aprenentatge	72
4.3.6	Com pensen els infants que podem millorar el seu pas per l'escola?	73
4.4	Barri i entorn: què fa que els infants es sentin a gust i segurs al seu barri i a la ciutat?	76
4.4.1	Espais per trobar-se i divertir-se amb altres nens i nenes	76
4.4.2	La importància de les relacions veïnals i la convivència al barri	79
4.4.3	La neteja, la contaminació i el medi ambient com elements clau a l'hora de valorar els espais públics i les àrees de joc	80
4.4.4	Barris segurs, imprescindibles per a la vida al carrer	80
4.4.5	Sobre els desplaçament de casa a l'escola	85
4.4.6	Com pensen els infants que podem millorar els barris i el conjunt de la ciutat perquè els siguin més amigables?	86
4.5	Impactes de les desigualtats socials de gènere i dels factors culturals en el benestar dels infants	90
4.5.1	Desigualtats de renda	90
4.5.2	El benestar infantil des de la perspectiva del gènere	94
4.5.3	Orígens i diversitat cultural	97
4.5.4	Com pensen els infants que podem millorar les seves vides tenint en compte les desigualtats socials?	99
5.	LA RELACIÓ ENTRE LA SATISFACCIÓ GLOBAL AMB LA VIDA I LES EXPECTATIVES DE FUTUR	101
6.	CONCLUSIONS: 2 PREMISSES I 10 TROBALLES SOBRE EL BENESTAR SUBJECTIU DELS INFANTS DE BARCELONA	105
6.1	Dues premisses per comprendre el benestar dels infants	105
6.2	Les 10 troballes sobre el benestar subjectiu dels infants a la ciutat de Barcelona	106
7.	BIBLIOGRAFIA	117

ÍNDIX DE GRÀFICS	120
ÍNDIX DE TAULES	121
ÍNDIX DE FIGURES	122
ANNEXOS: DOCUMENTACIÓ I MATERIALS DEL PROGRAMA	123

1. Presentació

L'any 2016 l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona va iniciar un nou programa municipal de coneixement sobre el benestar de la infància a la ciutat des del seu punt de vista i amb el seu protagonisme. Des de llavors, [l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona \(IIAB en endavant\) desenvolupa les diverses fases del programa Parlen els nens i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona.](#)

Es tracta d'una eina per generar i mobilitzar coneixement de manera periòdica i comptant amb un ampli abast social i territorial per conèixer com estan els nens i nenes de la ciutat en diferents àmbits de les seves vides i com podríem millorar el seu benestar des de la coresponsabilitat de diversos actors, des de les administracions, fins a les escoles, les famílies i els propis nois i noies.

En altres paraules, el programa Parlen desplega un mecanisme per recollir, co-interpretar, articular i donar a conèixer, les valoracions i les propostes dels infants de 10 a 12 anys de la ciutat. Un mecanisme que, en definitiva, fa emergir el coneixement dels infants quan se'ls hi plantegen dues preguntes clau: *Com esteu?* i, *Què podem fer perquè estigueu millor?*

Perspectiva de drets i principis d'actuació del programa Parlen els nens i nenes

El benestar subjectiu és el que les persones sentim, pensem i valorem en relació amb nosaltres mateixes, les nostres condicions de vida i les nostres experiències vitals. Tanmateix, són escassos els estudis que recullen sistemàticament les veus dels infants i adolescents, ometent els principis rectors de la Convenció sobre els Drets de l'Infant de Nacions Unides (CDI en endavant), concretament, el dret a ser escoltats i que les seves opinions siguin tingudes en compte, i el dret a que l'interès superior de l'infant sigui una consideració primordial (art. 12 i 3 de la CDI).

El programa municipal Parlen els nens i nenes, neix amb l'objectiu d'adreçar precisament aquest buit, partint del convenciment i, com veurem al llarg de l'informe, de la constatació que els infants són informants clau imprescindibles per aprofundir en la comprensió del seu benestar i que les seves respostes són diferents i, alhora, tan vàlides i coherents com les de

les persones adultes. A fi de millorar el seu benestar, és fonamental tenir en compte les seves diverses veus i cal afavorir el seu protagonisme per a fer-se escoltar, sobretot en aquelles polítiques públiques que més els afecten. Necessitem els nens i nenes per respondre, per co-interpretar i per donar a conèixer i ajudar a comprendre les seves demandes i propostes d'actuació. I és per això que el programa parteix del reconeixement dels infants com a:

- Informants clau: els infants responen l'enquesta de benestar subjectiu
- Investigadors: els infants co-interpreten els resultats de l'enquesta
- Ciutadans protagonistes: amb ells i elles construïm l'agenda de demandes per millorar el seu benestar i obrim diàlegs amb els adults per donar a conèixer el coneixement generat

1.1 Antecedents: enquestes sobre benestar subjectiu de la infància

La Societat Internacional per als Indicadors de la Infància (ISCI), juntament amb UNICEF, va engegar l'any 2009 un dels primers projectes sobre el benestar subjectiu de la infància arreu del món, a través de l'Enquesta Internacional sobre el Benestar dels Infants del projecte internacional [*Children's Worlds*](#) ([*International Survey of Children's Well-Being, ISCWeB*](#)). Aquest projecte valora el benestar a partir de les avaluacions i les percepcions que fan els propis infants i adolescents sobre la seva vida de manera subjectiva o personal per tal de sensibilitzar els infants, les famílies i les societats on viuen, i incidir en l'agenda pública (Children's Worlds, 2018).

En el marc d'aquest projecte internacional, l'[Equip de Recerca en Infància, Adolescència, Drets dels Infants i la seva Qualitat de Vida de la Universitat de Girona](#) (ERIDIQV en endavant) conjuntament amb UNICEF Comitè espanyol, ha coordinat les tres onades que s'han realitzat a Espanya i Catalunya de l'enquesta de Children's Worlds, els cursos 2011/12 i 2013/14 i 2018/19.

L'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB en endavant) s'inspira en el qüestionari de la tercera onada del projecte Children's Worlds, amb una mostra pròpia i local de la ciutat de Barcelona.

1.2 Metodologia: un programa circular amb 3 fases per a 3 objectius

Fase 1: Conèixer el benestar dels infants

Durant el curs 2016/17, 4.000 nens i nenes d'entre 10 i 12 anys que cursen 5è i 6è d'educació primària (el 15% dels infants d'aquesta edat de la ciutat) de 52 escoles de tots els districtes de Barcelona van contestar un qüestionari sobre benestar subjectiu validat internacionalment (Children's Worlds) on informaven sobre diversos àmbits de la seva vida: la família, els amics, l'escola, el barri i amb ells i elles mateixes. S'espera repetir l'enquesta cada 4 anys (nova edició l'any 2021) i convertir-la en una eina periòdica de recollida de dades subjectives per complementar dades objectives de condicions de vida de la infància de les que ja disposem a la ciutat. Per això **el programa municipal Parlen els nens i nens és més que una enquesta: perquè vol ser una eina de coneixement periòdica, robusta i d'ampli abast social**. Cal destacar, en el marc de la primera fase del programa, la col·laboració del Consorci d'Educació de Barcelona (en el contacte i comunicació amb els centres educatius que han participat al programa) i l'assessorament de l'equip de recerca expert en benestar subjectiu de la Universitat de Girona ERIDIQV en l'adaptació del qüestionari al context local i en l'anàlisi de resultats de l'enquesta. Es poden consultar els resultats de l'EBSIB en els següents informes: "Primeres dades de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona: satisfaccions, percepcions i expectatives", i al document de bases "Anàlisi en profunditat de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona". A continuació, es recullen algunes de les valoracions que han fet els mateixos infants sobre l'enquesta:

- ✓ "Ha estat una experiència curiosa perquè no passa cada dia que t'enquestin ni tampoc que persones que estan fent un projecte important et preguntin coses sobre tu: m'ha fet sentir important"
- ✓ "M'ha agradat que em preguntin aquesta sèrie de preguntes perquè la veritat no hi havia pensat gaire i ara que hi penso hi ha coses que em semblen injustes"
- ✓ "M'han agradat molt totes les preguntes perquè ens ajuden a expressar els nostres sentiments"

Fase 2: Interpretar i proposar millores a través dels tallers participatius

Durant el curs 2017/18, uns 2.000 nens i nenes de 6è i 1r d'ESO¹ de 45 escoles que havien participat prèviament a la fase de l'enquesta, van participar en els 87 tallers de retorn dels resultats. Més enllà **d'un exercici de retorn de resultats, va ser també part del procés de recerca qualitativa amb co-interpretació dels resultats amb els infants i de recollida i treball al voltant de les seves propostes per millorar el seu benestar**. Es poden consultar els continguts i la dinàmica dels tallers a la [Guia didàctica](#), i els resultats de l'anàlisi qualitativa estan recollits al document de ["Anàlisi en profunditat de les aportacions fetes pels infants als tallers del Parlen els nens i nenes"](#). Tal com es recull en les següents cites, els infants fan un reconeixement molt positiu sobre aquest retorn i els tallers:

- ✓ "M'ha agradat molt que hagin vingut a explicar-nos els resultats de l'enquesta"
- ✓ "M'ha agradat molt que ens ho preguntéssiu a nosaltres perquè som nens i la gent adulta normalment no ens demana tant l'opinió. Espero que aquest projecte tingui un bon resultat i que els nens i les nenes se sentin millor"
- ✓ "M'ha agradat aquesta activitat!!! Em sembla molt bé que vulgueu millorar Barcelona!!"

Fase 3: Donar a conèixer l'Agenda dels infants i obrir diàlegs al voltant del coneixement generat

Les 5.000 propostes per la millora del benestar dels infants recollides als tallers, es van analitzar i sintetitzar en 11 demandes i 115 propostes d'acció adreçades a l'Ajuntament i altres administracions, a les escoles, a les famílies i als propis nens i nenes, i conformen l'[Agenda dels infants: propostes per millorar el nostre benestar](#). Per a la seva difusió s'ha conformat el [Grup Altaveu](#), on una trentena de nois i noies de tota la ciutat participants en les fases anteriors del programa, van presentar i debatre al voltant de l'Agenda dels infants durant el segon semestre de 2018 en cinc sessions de diàleg: amb l'Alcalde i Tinent de Drets Socials de l'Ajuntament (una sessió de presentació i una altra de retorn institucional), amb tots els grups polítics municipals, amb professionals de serveis i entitats membres del Consell Municipal de Benestar Social i de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, i en el

¹ Els infants de 5è i 6è de primària que contesten l'enquesta cursen 6è i 1r d'ESO quan els retornem els resultats el curs següent.

plenari del Consell de Ciutat, al qual van sol·licitar que segueixi treballant a partir de l'Agenda dels infants.

De la mateixa manera que en les anteriors fases, els infants valoren molt positivament l'escolta de les seves propostes de millora del benestar infantil a la ciutat de Barcelona i els espais de diàleg amb persones adultes:

- ✓ “Penso que m’han prestat atenció i això m’ha agradat”
- ✓ “Podem produir una reacció i canvis a la ciutat”
- ✓ “M’ha agradat que m’han donat veu i que ara em sento una persona més sociable amb els adults”
- ✓ “Hem pogut parlar, sentir-nos iguals [que els adults] i importants”
- ✓ “M’ha agradat que els adults ens escoltin i [el Grup Altaveu] ha estat una bona experiència”
- ✓ “M’he sentit formar part d’una part important de la ciutat”
- ✓ “M’ha agradat aprendre a parlar en termes polítics”

1.3 Estructura de l’informe

El present informe recull el conjunt de la recerca quantitativa i qualitativa i del coneixement generat en el marc del programa Parlen els nens i nenes i s’estructura en els següents apartats:

- En el **capítol 2** es presenta una de les principals troballes de la recerca com és corroborar la necessitat de tenir en compte el **biaix de l’optimisme vital** a l’hora d’interpretar el benestar subjectiu de la infància.
- El **capítol 3** presenta una primera fotografia sobre els resultats de l’enquesta en el que s’inclouen les **principals dades sobre la satisfacció global** dels infants amb les seves vides i amb **diferents àmbits de la seva vida**.
- En el **capítol 4** es presenten les principals troballes respecte el benestar dels nens i nenes a la ciutat a partir de la interacció de cinc grans esferes de la vida dels infants: 1) **els aspectes personals**, 2) **l’acompanyament**, el suport i

l'escolta adulta, 3) els aprenentatges i relacions escolars , 4) el benestar i la ciutat; i 4) els factors socials i culturals. Al final de cada apartat, es recullen les principals demandes que han realitzat els infants per cadascun dels àmbits.

- En el **capítol 5**, veiem com la satisfacció global amb la vida es vincula amb la felicitat, l'optimisme i les **expectatives de futur dels infants**.
- Per últim, al **capítol 6**, es presenten de forma sintètica quines són les principals **conclusions** sorgides de la recerca del programa Parlen els nens i nenes, en base a 2 premisses i 10 grans troballes sobre el benestar subjectiu dels nens i nenes de 10 a 12 anys de la ciutat de Barcelona.
- En **Annex** s'inclouen els enllaços a la documentació i **materials** del programa Parlen: les presentacions generals, el qüestionari, la mostra, la guia didàctica que s'ha fet servir als centres educatius per dinamitzar els tallers participatius, l'informe de resultats preliminars i els dos documents de bases per a l'elaboració del present informe, l'Agenda dels infants, i el recull dels principals impactes del programa Parlen els nens i nenes als mitjans de comunicació des del seu inici, l'any 2016.

2. Per escoltar els infants calen unes orelles especials

Per interpretar adequadament els resultats sobre el benestar subjectiu infantil, cal escoltar els infants amb unes orelles especials, com suggereix el conte-poema “Un senyor madur amb una orella verda” de Gianni Rodari, i no només des d’una lògica adulta. Els infants perceben el món des de la seva la **condició d’infant**, i és per això que, sense ells, no podem interpretar adequadament els resultats.

→ Per escoltar els infants, *calen unes orelles especials*,
com l’orella verda del conte de Gianni Rodari

Un senyor madur amb una orella verda

Un dia al tren que va a Capranica-Viterbo
vaig veure pujar un home amb una orella verda.

No era gaire jove, de fet havia madurat,
tot, a excepció de l’orella, que verda havia quedat.

Em vaig canviar ràpidament de lloc per a acostar-me-li
i poder observar el fenomen ben observat.

“Senyor, - li vaig dir - vostè té ja una certa edat;
digu’m, aquesta orella verda, li és d’alguna utilitat?”

Em va respondre amablement:

“Pots dir que sóc persona vella,
de jove m’ha quedat només aquesta orella.

**És una orella d’infant, em serveix per interpretar
les coses que els grans no s’aturen a escoltar:
escolto què és el que diuen els arbres, els ocells,
els núvols que passen, les pedres, els rierols,
entenc també als infants quan diuen coses
que a una orella madura semblen misterioses.”**

Així va dir el senyor amb una orella verda
aquell dia, al tren que va a Capranica-Viterbo.

Gianni Rodari

(Traducció d’Àngela Bosch)

Font: Elaboració pròpia a partir del conte conte-poema “Un senyor madur amb una orella verda” de Gianni Rodari (1979) Traducció d’Àngela Bosch

En la línia de l’orella verda, que simbolitza la mirada infantil, l’obertura de ment i la seva perspectiva pròpia, un dels principals resultats que s’han corroborat en la línia d’investigació del Parlen els nens i nenes, és el **biaix de l’optimisme vital dels infants**, fenomen pel qual els nens i nenes tendeixen a respondre més positivament que les persones adultes quan se’ls pregunta pel seu benestar (Casas, 2011; Casas i Bello, 2012).

Així, doncs, **el biaix de l’optimisme vital no depèn tant de les característiques socioculturals**

i demogràfiques dels infants, sinó sobretot de l'edat. És a dir, els infants valoren la seva vida de manera molt positiva per la seva condició d'infants, més enllà del nivell socioeconòmic i cultural de la seva família, del seu origen i lloc de naixement o, fins i tot, de si són nens o nenes. Com es veurà en els capítols de resultats d'aquest informe, l'optimisme vital en els resultats és una constant.

Segons apunta la recerca prèvia, **el benestar subjectiu disminueix de manera important quan s'arriba a l'adulthood** i és especialment acusat a l'adolescència (Casas i Bello, 2012). Els gràfics 1 i 2 que comparen les respostes d'infants i adults a la seva satisfacció amb la vida en global així ho mostren: si bé entre els infants de 10 i 12 anys la majoria de respostes es concentren entre els valors 9 i 10 (el 62% respon amb un 10), entre els adults les respostes queden majoritàriament repartides entre els valors 7 i 8 (53% del total) .

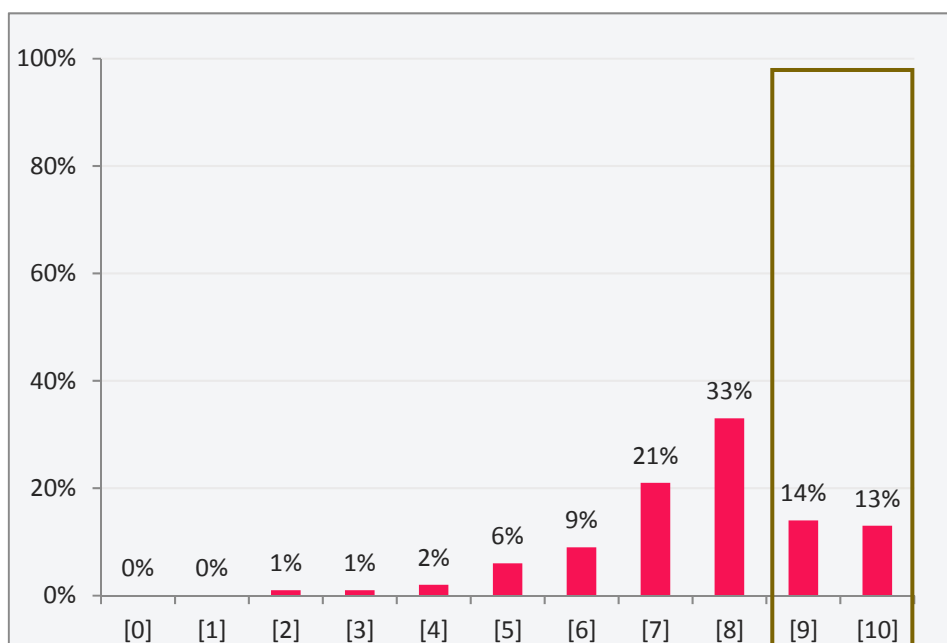
Gràfic 1. Satisfacció amb la vida expressada per infants de 10-12 anys. Països participants a Children's Worlds (2013-2014)².

Font: Elaboració pròpia a partir de Children's Worlds (Rees i Main, 2015)

² Alemanya, Algèria, Anglaterra, Argentina, Colòmbia, Corea del Sud, Espanya (Catalunya), Etiòpia, Estònia, Gal·les, Israel, Itàlia, Malta, Nepal, Noruega, Polònia, Portugal, Romania, Sud Àfrica i Turquia.

Gràfic 2. Satisfacció amb la vida expressada per adults (18 i més anys). Catalunya (2015).

Font: Elaboració pròpia a partir del Centre d'Estudis d'Opinió (2015)³

Una de les principals conclusions a les que arriben diferents experts que s'han ocupat d'estudiar el benestar infantil tant a nivell estatal) com internacional (Casas i Bello, 2012; The Children's Society, 2018) és que cal seguir aprofundint sobre els factors que expliquen l'evolució del benestar subjectiu durant els períodes que van de la infància a l'adolescència, ja que es tracta d'un camp d'estudi que encara té molt recorregut per endavant.

Una derivada no menys important del biaix de l'optimisme vital és que, precisament quan l'esperable és obtenir una gran satisfacció per part dels infants amb la majoria d'aspectes de la seva vida, cal **posar especial focus a aquells infants que asseguruen estar poc o gens satisfets amb alguns dels aspectes de la seva vida**. Des d'aquesta perspectiva, les petites diferències entre mitjanes tenen molt de valor a l'hora d'analitzar les dades sobre benestar subjectiu de la infància, i els percentatges d'infants que es manifesten poc o gens satisfets amb la vida o amb algun dels seus aspectes, haurien de fer saltar alarmes. Per la mateixa raó, cal fer un focus específic sobre els grups d'infants que fan valoracions negatives de la seva vida global o d'algun dels seus àmbits, ja que apunten el volum d'infants que concentren més malestar i sobre els què s'haurien de centrar les polítiques d'infància de manera més

³ Centre d'Estudis d'Opinió (2015): [Valors socials i polítics a Catalunya](#). 2015 – REO 798. Generalitat de Catalunya.

diferenciada. Així mateix ho argumenten els experts en benestar subjectiu, el Dr. Ferran Casas i la Dra. Mònica González, en una entrevista realitzada en el marc de la recerca:

“Per molt que les puntuacions generals de benestar siguin optimistes, no es pot caure en el parany simplista de dir “que bé que estan els nostres nens, no cal fer res”. De fet, tenint en compte l’optimisme vital, les dades d’infants que mostren poc benestar respecte dels altres del seu entorn, per molt que no siguin negatives, poden estar representant situacions complicades i compromeses. Hem de començar a interpretar els resultats adequadament [per això] cal identificar els subgrups d’infants que estan menys satisfets, perquè haurien de ser els prioritaris en la intervenció de les polítiques d’infància. Per exemple, un 1 o un 5% d’infants [que es manifesten poc o gens satisfets] d’una mostra representativa pot estar referint-se a uns quants milers d’infants de la població.”⁴

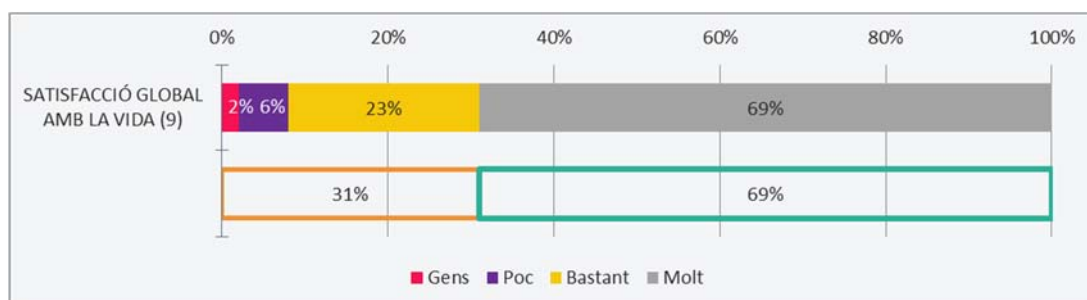
⁴ [Entrevista al Dr. Ferran Casas i la Dra. Mònica González](#) de l’ERIDIQV de la Universitat de Girona al blog de l’Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2017).

3. Satisfacció dels infants amb la vida en global i amb els diferents aspectes de la vida

La primera dada que aporta l'enquesta és que la **satisfacció global amb la vida dels infants és de 9 sobre 10**, el que significa que els nens i les nenes valoren de manera molt positiva la seva vida en general, com ara: “la meva vida em va bé”, “la meva vida és just com hauria de ser”, “tinc una bona vida”, “les coses de la meva vida són excel·lents” o “m’agrada la meva vida”⁵.

Ara bé, quan s’observa la distribució de la satisfacció global amb la vida dels infants, aquesta queda distribuïda de la següent forma: **el 69% dels infants es mostren molt satisfets amb la seva vida global i el 31% manifesten no estar-ho prou**⁶. A més, és important destacar que entre el 8% dels infants que es manifesten poc o gens satisfets amb la seva vida global, el 6% ho estan poc i el 2% no ho estan gens.

Gràfic 3. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Barcelona (2017)⁷.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

⁵ Escala de satisfacció global amb la vida d'infants escolaritzats adaptada i modificada pel projecte internacional Children's Worlds [Students' Life Satisfaction Scale, SLSS (Children's Worlds, 2018; Huebner, 1991)].

⁶ El biaix de l'optimisme vital en la infància, que situa a la majoria d'infants en puntuacions de 9 i 10, fa recomanable sumar les categories gens-poc i bastant, com a categories de no “prou satisfacció” amb la vida per part dels infants. “Gens-poc (valors de l'1 al 6)” i “bastant”(valors 7 i 8), indiquen que hi ha marges de millora per a un bon nombre d'infants, i en aquests marges és on hem de fixar l'atenció, més enllà de les mitjanes globals que tendeixen a neutralitzar diferències importants.

⁷ Al llarg de tot l'informe, algunes categories dels gràfics i taules no sumen 100 com a conseqüència d'haver arrodonit els percentatges a un decimal a fi de facilitar la lectura. Els totals, les diferències i les mitjanes sempre es calculen sobre la base de números exactes i s'arrodoneixen després dels càlculs.

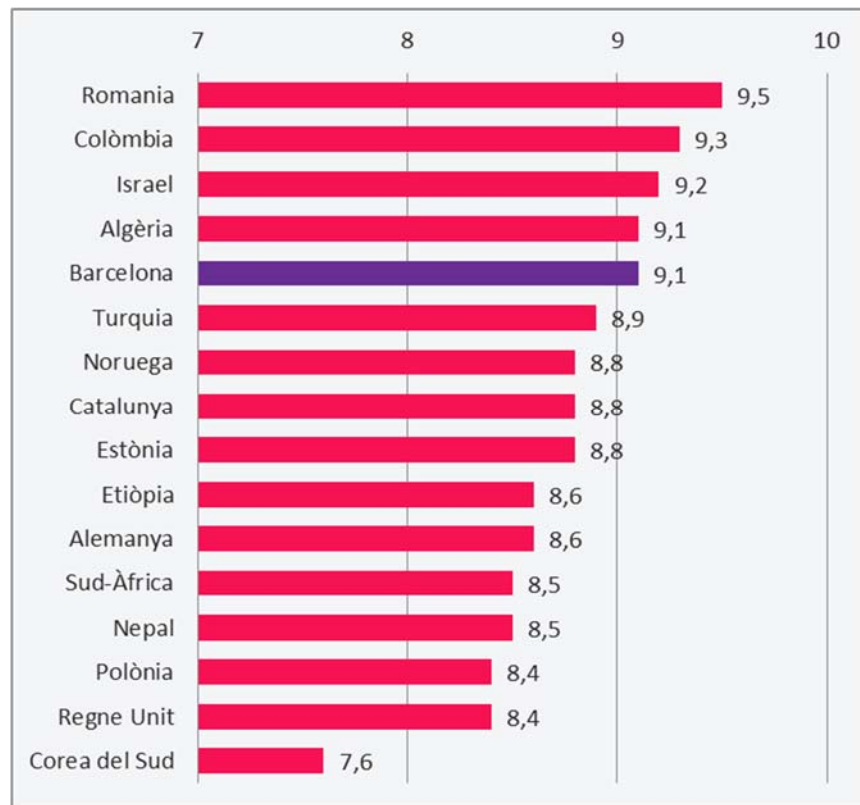
En aquest sentit, és important destacar que en els diferents tallers de retorn de resultats de l'enquesta, els infants manifesten la seva preocupació i insatisfacció per la presència d'infants que no estiguin prou satisfets amb la seva vida tal com es recull en les següents cites:

“Els resultats no són prou bons perquè tothom hauria d'estar bé”
(Coral⁸, 11 anys, Sant Andreu)

“Tothom té absolutament dret d'estar totalment satisfet amb la seva vida”
(Iris, 11 anys, La Guineueta)

Per altra banda, és rellevant valorar que el resultat per Barcelona és coherent amb el d'altres països del món a on s'ha fet la mateixa pregunta als infants: “Fins a quin punt estàs satisfet/a amb tota la teva vida en general?”, la qual cosa indica **que els resultats per Barcelona estan dins el que es pot esperar, tant en la mitjana de satisfacció (gràfic 4) com la seva distribució interna (gràfic 5):**

Gràfic 4. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Països participants a Children's Worlds (2013-2014) i Barcelona (2017).

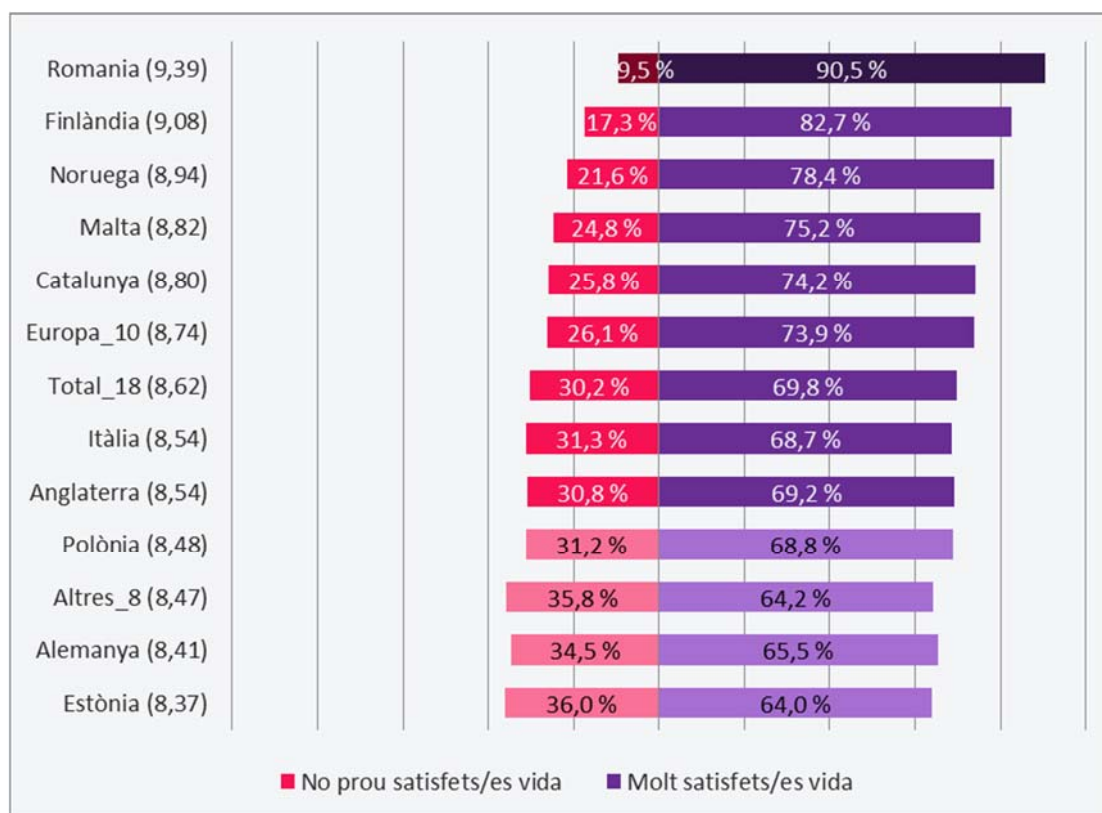

Font: Elaboració pròpia a partir de Children's Worlds (Rees i Main, 2015) i l'EBSIB-2017

⁸ Tots els noms que es recullen en aquest informe són ficticis per tal de respectar l'anonimat dels infants que han participat als tallers participatius del programa “Parlen els nens i nenes”.

De fet, pel que fa a la satisfacció global amb la vida, com s'ha observat al gràfic 3, a Barcelona, 3 de cada 10 infants manifesten que no n'estan prou satisfets. Segons la segona onada del projecte internacional Children's Worlds, que es va dur a terme entre els anys 2013 i 2014, la proporció de 3 de cada 10 infants de Barcelona no prou satisfets amb la seva vida global és similar a la de la mostra catalana que aleshores va contestar l'enquesta i a la de països europeus com Finlàndia, Noruega, Malta, Itàlia o Anglaterra. D'altra banda, a Romania, només 1 de cada 10 infants va manifestar que no estava prou satisfet amb la seva vida global. A Polònia, Alemanya, Estònia i el conjunt de països no europeus (Algèria, el Nepal, Colòmbia, Turquia, Etiòpia, Corea del Sud, Israel i Sud Àfrica) les puntuacions mitjanes van ser les més baixes i gairebé 4 de cada 10 infants van manifestar que no estaven prou satisfets amb la seva vida global (a Polònia en menor mesura, tot i que la mitjana és estadísticament més baixa que la de Catalunya).

Gràfic 5. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Països participants a Children's Worlds (2013-2014).

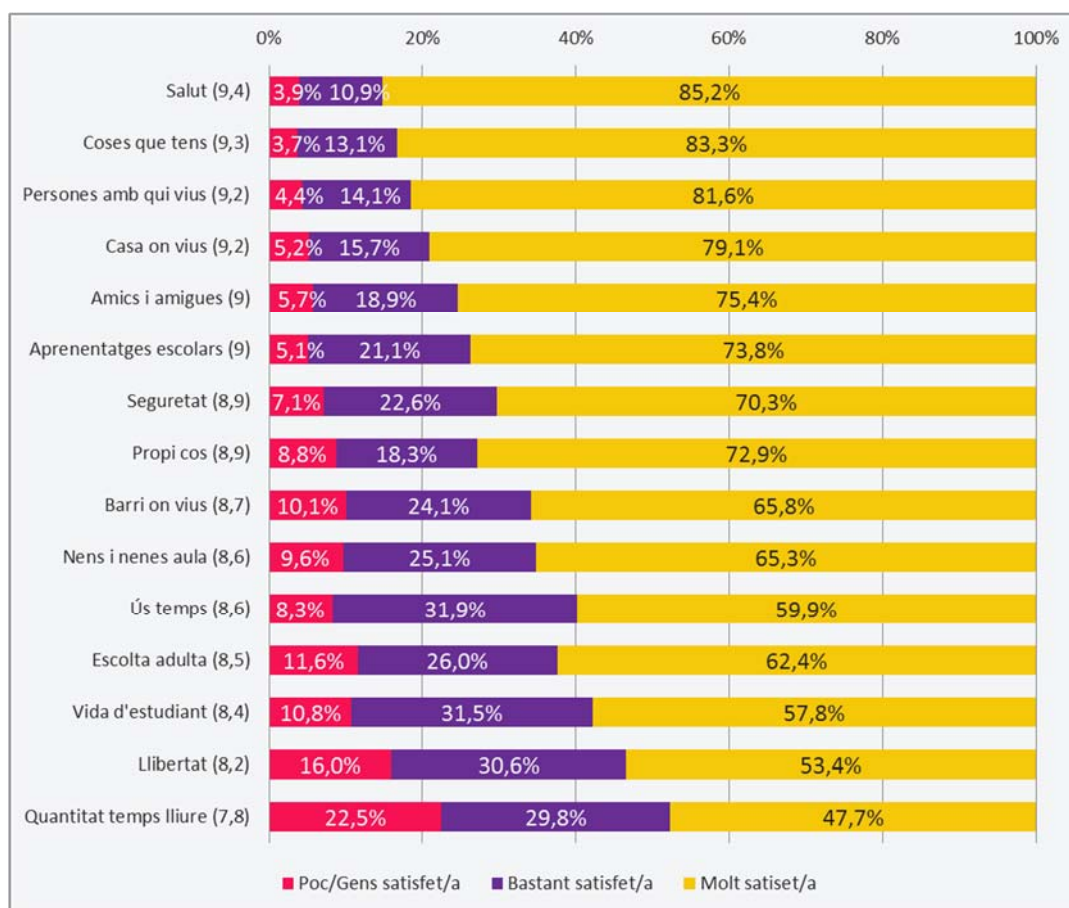

Font: Elaboració a partir de la base de dades de Children's Worlds (2013-2014), cedida per l'Equip de Recerca en Infància, Adolescència, Drets dels Infants i la seva Qualitat de Vida (ERIDIQV) de la Universitat de Girona

3.1 El benestar dels infants amb els diferents aspectes de la vida valorats

A més de valorar la satisfacció global amb la vida, l'enquesta de benestar subjectiu explora el benestar en diferents àmbits de la vida. Concretament, **s'han tingut en compte 15 aspectes de la vida dels infants que han permès explorar amb més profunditat els factors que es relacionen amb el benestar subjectiu infantil**. Si bé els resultats de la satisfacció dels infants amb aquests àmbits es troben desenvolupats al llarg del present informe, a partir del gràfic 6, es poden observar les mitjanes de satisfacció amb els diferents aspectes valorats⁹:

Gràfic 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb 15 aspectes de la seva vida, ordenats de més a menys satisfacció mitjana (entre parèntesi). Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

⁹ Més informació sobre la satisfacció per aspectes de la vida dels infants a l'Informe de l'IIAB (2017) [“Primeres dades de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona: satisfaccions, percepcions i expectatives”](#)

Al gràfic 6, veiem com **els sis aspectes que presenten les mitjanes més altes de satisfacció són:**

1. la salut (9,4)
2. les coses que tens (9,3)
3. les persones amb qui vius (9,2)
4. la casa on vius (9,2)
5. els amics i amigues (9)
6. els aprenentatges escolars (9)

En relació als aspectes de la vida respecte als quals els infants expressen estar més satisfets convé fer 2 observacions complementàries:

- els aspectes de major satisfacció són els vinculats amb les necessitats més bàsiques dels infants (la salut, la família, l'habitatge, els béns materials, les amistats, i l'educació) i per tant els resultats indiquen que en aspectes bàsics de la vida els infants de 10 a 12 anys de Barcelona gaudeixen de bons nivells de benestar.
- tanmateix, tal i com hem argumentat en el capítol 1, sobre el biaix de l'optimisme vital, el 4 a 5% d'infants que es manifesten poc o gens satisfets en aquests aspectes tant cabdals, ens haurien de preocupar especialment i activar actuacions urgents per part del seu entorn (administracions públiques, escoles, famílies i actuacions dels propis infants).

En segon lloc, **els aspectes amb satisfaccions mitjanes intermèdies són:**

7. la seguretat (8,9)
8. el propi cos (8,9)
9. el barri on vius (8,7)
10. els companys i companyes de classe (8,6)
11. l'ús del temps (8,6)

En aquest conjunt d'aspectes, el percentatge d'infants menys satisfet fluctua entre el 6 i el 10%. En aquests casos, el marge de millora també és necessari i impacta sobre un major nombre d'infants.

Per últim, **els aspectes amb satisfaccions mitjanes més baixes són:**

12. l'escolta adulta (8,5)
13. la vida d'estudiant (8,4)
14. la llibertat (8,2)
15. la quantitat de temps lliure (7,8)

En aquest conjunt d'aspectes, el percentatge d'infants menys satisfets està al voltant de l'11% o superior. Els aspectes on hi ha un major nombre d'infants poc o gens satisfets són la

llibertat (15,9%) i la quantitat de temps lliure (22,4%). És a dir, en aquest conjunt d'aspectes, el marge de millora pot ser estratègic perquè beneficiaria a un nombre molt important d'infants.

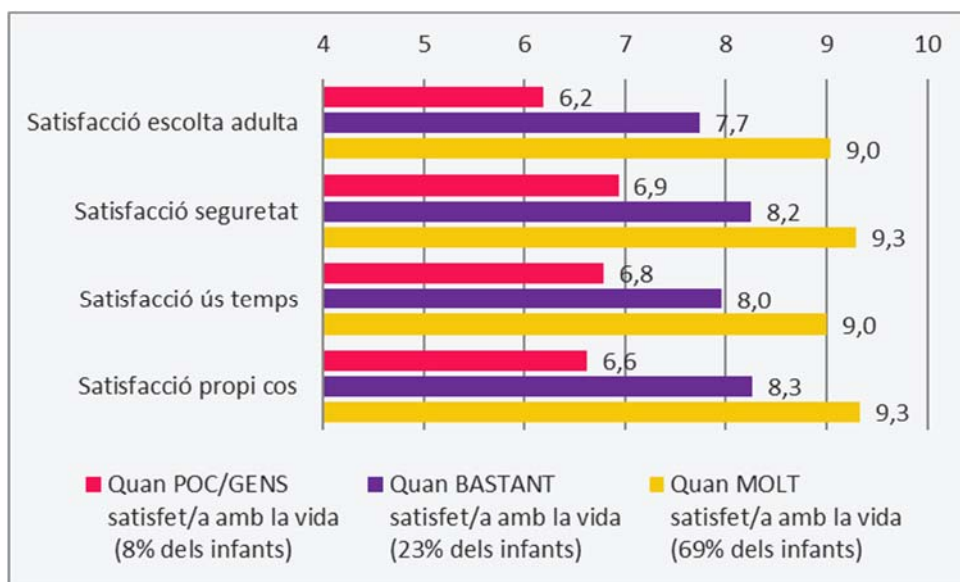
Així, doncs, tot i tenir en compte el biaix de l'optimisme vital que caracteritza el benestar subjectiu infantil, les dades ens indiquen clarament, en quins **aspectes de la vida els infants expressen menys satisfacció** i, per tant, a on estan els focus de possibles actuacions.

3.2 No tots els aspectes de la vida dels infants impacten de la mateixa manera en la seva satisfacció amb la vida en global

Una de les troballes interessants en l'anàlisi de les dades de benestar subjectiu de la infància, és que no tots els aspectes de les seves vides mostren el mateix "potencial d'impacte" sobre el benestar dels infants amb la seva vida en global. Així, hem vist com, **els infants que estan molt satisfets amb l'escolta adulta, la seguretat, l'ús del temps i el propi cos, també ho estan més amb la vida en global**, mentre que els que no ho estan prou tendeixen, alhora, a estar menys satisfets amb la vida en global, tal i com es mostra en el gràfic 7. La resta d'aspectes també es relacionen amb la satisfacció amb la vida, però en menor mesura, és a dir, estar-ne menys o més satisfet té un impacte menor en la satisfacció amb la vida en global.

En aquest sentit, resulta especialment rellevant tenir en compte les valoracions dels infants sobre aquests 4 aspectes de la vida, ja que la millora de la seva satisfacció amb aquests quatre aspectes, a més de tenir un marge de millora específic en l'aspecte en sí, també suposa un impacte específic en la seva satisfacció amb la vida en global.

Gràfic 7. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons satisfacció amb l'escolta adulta, la seguretat, l'ús del temps i el propi cos. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

3.3 El paper de les condicions de vida i de les experiències viscudes en el benestar dels infants

Tornant a l'anàlisi de la satisfacció global amb la vida, cal destacar que al llarg de l'informe fem especial èmfasi en identificar les **característiques i perfil dels infants que expressen menys benestar**, o dit d'una altra manera, en identificar quin són els elements que impacten més negativament en la satisfacció dels infants amb les seves vides.

En aquest sentit, tal i com es mostra al gràfic 8¹⁰, les dades mostren com **els infants que**

¹⁰ Per a més informació sobre la construcció de les variables de condicions de vida, veure l'apartat "8.1. Variables utilitzades de context socioeconòmic, tipologies de famílies i dificultats personals (autoinformades)" al document de bases ["Anàlisi en profunditat de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona"](#). La informació clau per comprendre la construcció de les variables de condicions de vida emprades en l'anàlisi de dades és:

- Les **tipologies de famílies** tenen en compte si l'infant viu a un mateix nucli familiar o a dos (per separació dels pares o mares) i si la família és monoparental. A partir de totes les categories

expressen a estar menys satisfets amb la vida són (l'ordre en que les enumerem és de més a menys rellevància):

- **Els infants que viuen en un nucli familiar a on no hi ha dues figures parentals**
- **Els infants que viuen en barris de renda baixa**
- **Els infants que viuen en condicions materials adverses**
- **Els infants que perceben dificultats personals (físiques, d'aprenentatge i/o per malaltia crònica)**

Pel que fa al sexe i l'origen geogràfic dels pares i/o mares dels nens i nenes de 10 a 12 anys, són dues condicions de vida que no s'han demostrat rellevants per a la satisfacció dels infants amb la seva vida en global, tot i que, com veurem al llarg de l'informe, sí que ho són en relació a determinats aspectes de les seves vides.

Dit això, cal subratllar que, la manca de rellevància d'una i altra variable en relació amb la satisfacció amb la vida en global, és per motius ben diferenciats:

- En el cas del **sexe**, tal i com es pot veure al gràfic 8, la mitjana de satisfacció global amb la vida no mostra variació (és de 9,0 tant per nens com per nenes), tot i disposar d'una mostra molt significativa.
- En el cas de l'**origen geogràfic dels pares i/o mares**, en canvi, el diferencial que es mostra

resultants, convé destacar la diversitat de famílies, tot i que la majoria dels infants viuen en un sol nucli amb dos pares o mares (72%).

- A partir de les referències de Children's Worlds i l'OMS, la **privació material** és un índex que es construeix després de preguntar als infants sobre la disponibilitat de diferents béns (nombre d'automòbils de la llar, disponibilitat d'habitació pròpia, nombre d'ordinadors de la llar, nombre de lavabos/banyes de la llar, disponibilitat de rentavaixelles i nombre de vacances a l'estranger l'últim any). L'índex es relaciona amb si l'infant es preocupa pels diners que té la seva família i si hi ha ingressos a la llar. A més, l'índex és coherent amb l'Índex de Renda Familiar Disponible (IRFD), un indicador teòric del nivell mitjà de renda per càpita dels residents als 73 barris de Barcelona.
- La **percepció de dificultats personals**, com a prova per explorar els punts de vista dels infants que poden tenir necessitats especials per motius físics, d'aprenentatge o de malaltia de llarga durada, es construeix després de demanar als infants si pensen que tenen dificultats d'aquest tipus.
- La **renda del barri on viuen** el infants és una variable construïda després de demanar als infants el barri on vivien en el moment de respondre l'enquesta. D'acord amb l' IRFD de l'any 2015, que era la més propera en el moment de tractament i anàlisi de les dades, es van construir tres categories coherents amb les categories treballades per l'Oficina Municipal de Dades.
- La construcció de la **variable de naixement/origen** contempla si l'infant i els pares o mares han nascut a Catalunya/Espanya, o bé si un o els dos pares o mares han nascut a l'estranger, o bé si tant l'infant com els pares o mares han nascut a l'estranger.

al gràfic 8, indica que l'origen geogràfic estranger dels pares i/o mares sí que estaria relacionat amb una menor satisfacció amb la vida dels seus fills i filles, però no és possible confirmar-ho per limitacions de la mostra (no hi ha prou infants amb el pare i/o mare d'origen estranger que es manifestin no prou satisfets amb la seva vida global¹¹).

Gràfic 8. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons tipologies de famílies, privació material, percepció de dificultats personals, renda del barri on viu l'infant, sexe i origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

¹¹ El grup d'infants que afirmen no estar prou satisfets amb la vida en global i que, alhora, tenen el pare i/o mare d'origen estranger és massa petit per poder fer afirmacions en termes estadísticament significatius (s'observa una petita diferència, però estadísticament no es pot generalitzar a tots els infants). En canvi, com s'exposa al llarg de l'informe, a més de l'origen cultural, el context socioeconòmic de la família (quan les rendes mitjanes del barri són baixes), les tipologies de famílies (quan és monoparental), o bé quan l'infant percep que té dificultats personals (o certes necessitats especials), sí que es demostra l'impacte sobre la satisfacció global amb la vida dels infants.

Tal i com s'anirà destacant en diversos apartats de l'informe, si bé no existeix una correlació significativa entre el sexe i l'origen estranger dels pares i/o mares amb la satisfacció amb la seva vida en general, sí que existeixen correlacions significatives entre aquestes dues variables amb aspectes concrets de les vides dels nens i nenes. Així per exemple, les nenes es mostren menys satisfetes amb el segures que se senten, el seu cos i les amistats que tenen, mentre que els nens estan menys satisfets amb la seva vida d'estudiant i els aprenentatges escolars. I els infants amb pares i/o mares d'origen estranger es mostren menys satisfets amb com els escolten les persones adultes, amb les amistats, amb la casa on viuen i les coses que tenen que no pas els fills i filles de pares i/o mares nadiues.

3.4 L'impacte sobre el benestar dels infants de les experiències viscudes

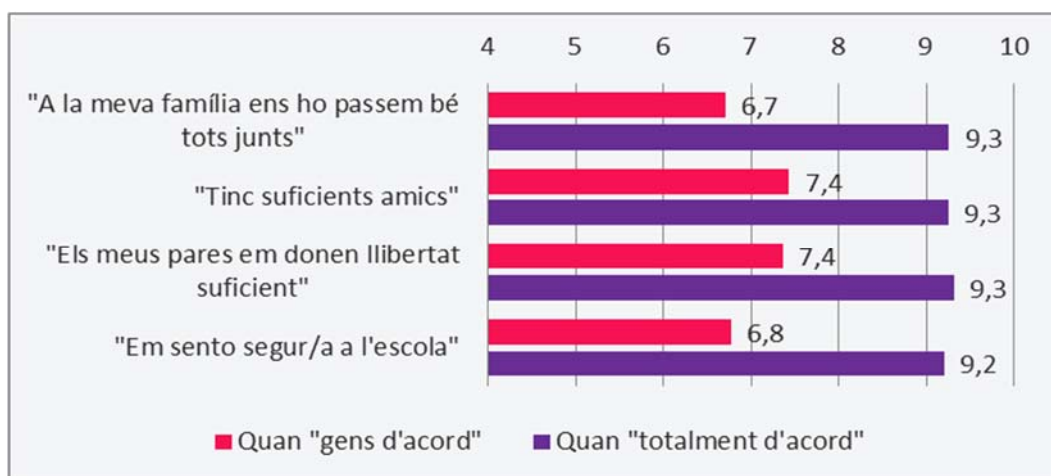
Una altra de les troballes rellevants a partir de l'anàlisi de dades de benestar subjectiu de la infància és que, si bé és prou evident l'impacte negatiu d'algunes condicions de vida sobre la seva satisfacció amb la seva vida, s'ha fet igualment evident l'impacte del fet de viure determinades experiències. Així, l'anàlisi de dades ens mostra com els infants que:

- **s'ho passen bé amb la seva família**
- **consideren que tenen amics suficients**
- **consideren que els seus pares i/o mares els donen llibertat suficient**
- **se senten segurs a l'escola**

...es mostren molt més satisfets amb la seva vida en global que els infants que no perceben aquestes vivències (gràfic 9). De manera il·lustrativa, el gràfic següent mostra la diferència de satisfacció global amb la vida quan un infant està gens o totalment d'acord amb que s'ho passa bé amb la seva família (diferència de 2'6 punts), amb que té suficients amics, amb que els seus pares li donen llibertat suficient, o bé amb que se sent segur a l'escola¹².

¹² Tot i que el diferencial amb la satisfacció global amb la vida quan "Em sento segur/a a l'escola" és el segon més gran de les 4 experiències assenyalades, és la quarta experiència en termes de significació, ja que la variabilitat que mostra no és per si sola, sinó en la mesura que es relaciona amb les altres tres experiències.

Gràfic 9. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons experiències significatives. Barcelona (2017).

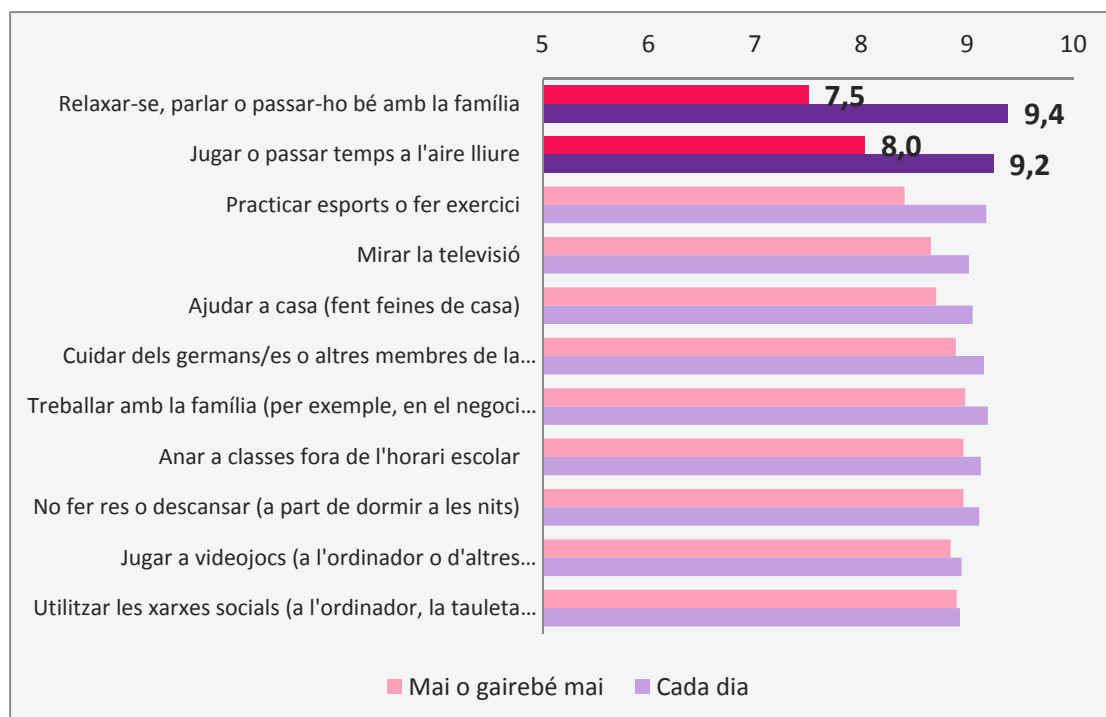
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

I, en la mateixa línia, els infants que amb major freqüència:

- **es relaxen, parlen i s'ho passen bé amb la seva família**
- **juguen o passen temps a l'aire lliure**

... es mostren molt més satisfets amb les seves vides en global, que els que no viuen aquestes experiències amb la mateixa freqüència (gràfic 10).

Gràfic 10. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons experiències significatives fora de l'escola. Barcelona (2017).

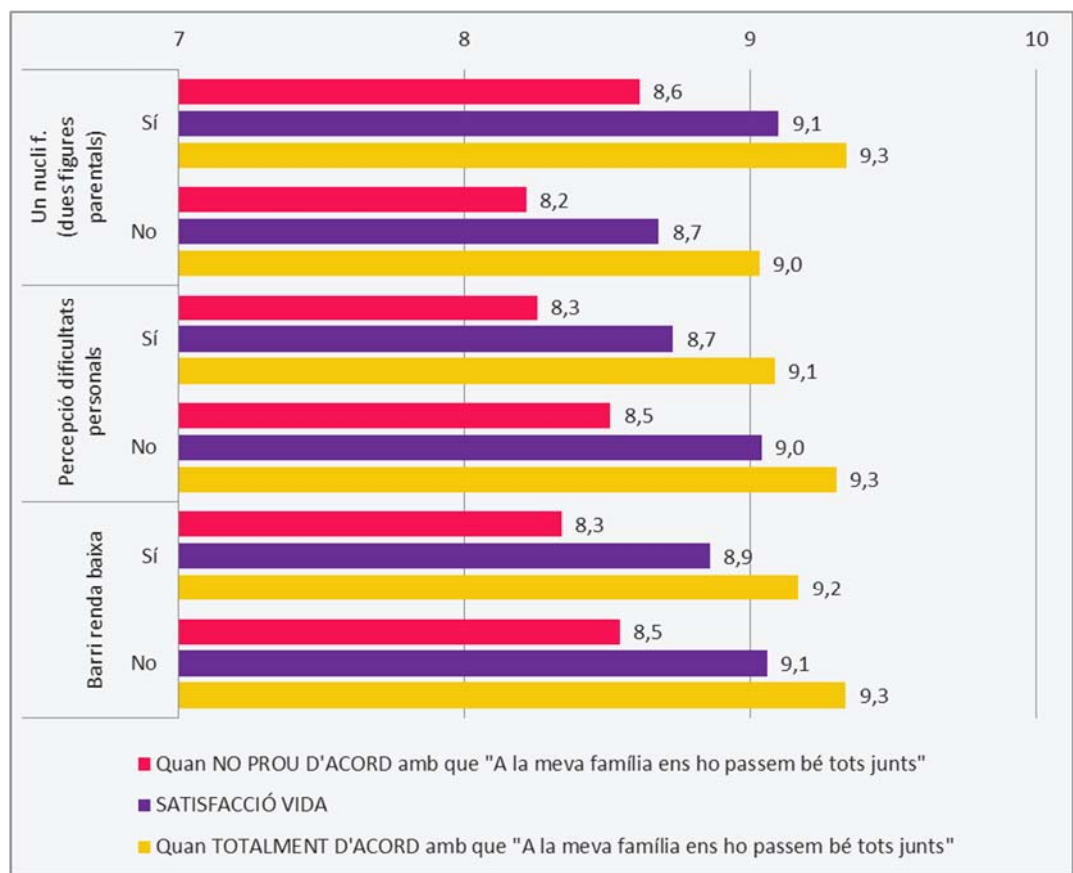
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

És més, l'anàlisi creuat entre condicions de vida que impacten negativament en el benestar dels infants i les experiències que s'han demostrat més significatives, ens mostra que:

- **els infants que viuen amb una sola figura parental (pare o mare)**
- **els infants que expressen de dificultats personals (físiques, d'aprenentatge i/o per malaltia crònica)**
- **els que resideixen en barris de renda baixa**

...totes elles condicions de vida que impacten negativament en el benestar dels infants, es "neutralitzen" quan l'infant percep que a la seva família s'ho passen bé tots junts (gràfic 11).

**Gràfic 11. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons si l'infant percep que a la seva família s'ho passen bé tots junts (i segons tipologies de famílies, percepció de dificultats personals i renda del barri on viu l'infant).
Barcelona (2017).**

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

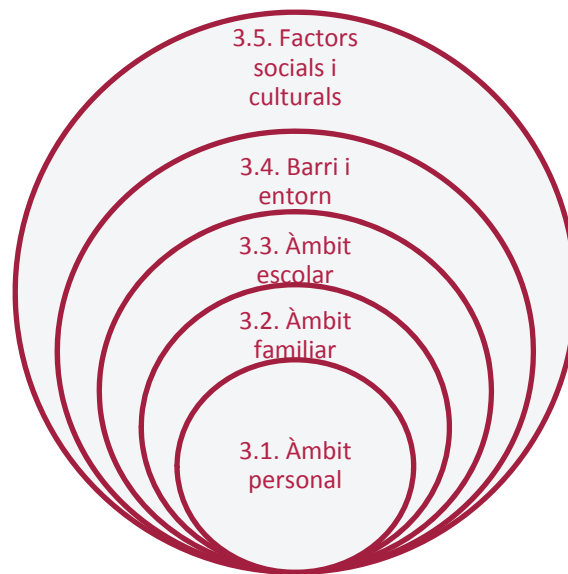
El conjunt d'anàlisis realitzats mostren la rellevància de realitzar una mirada combinada entre condicions de vida i experiències viscudes perquè posen sobre la taula la **capacitat d'aquestes experiències vitals positives d'impactar sobre la satisfacció dels infants amb la seva vida i, per tant, la importància de garantir-les en aquesta fase de la vida a tots i cadascun dels infants.**

4. La lògica del benestar infantil: la interacció entre els diferents àmbits de la vida dels infants

El benestar infantil està conformat per la interacció de diferents àmbits de la vida d'un infant, que van des d'aspectes de tipus personal (autoestima, salut, temps disponible...) i de l'entorn més immediat de l'infant (família, amistats...) fins a factors més contextuais, de tipus cultural, social i econòmic (barri, ciutat, orígens...). Així doncs, per exemple, el nivell de satisfacció que un infant té amb com utilitza el seu temps lliure es troba relacionat, entre d'altres aspectes, amb el tipus d'activitats compartides en família. Al seu torn, aquestes es troben estretament influïdes amb aspectes vinculats amb el tipus de conciliació laboral-familiar de la que gaudeixen els pares i/o mares. De la mateixa manera, el grau de llibertat percebuda es troba estretament vinculada amb el nivell de confiança que els infants consideren que reben per part dels seus pares i/o mares, però també el grau de seguretat percebut en el barri en el que es resideix i el tipus de relacions que s'estableixen amb el veïnat.

D'aquesta manera, cal entendre el benestar infantil des d'una perspectiva a on totes les esferes de la vida d'un infant s'interrelacionen. Des d'aquesta mirada, les condicions i experiències que es donen en els àmbits més immediats de la vida d'un infant com són l'entorn familiar o bé les relacions amb les amistats, interaccionen i tenen efectes amb el que els passa en altres àmbits com són l'escola i el barri, que, a la vegada, es troben influenciats per aspectes més contextuais de tipus cultural, social i econòmic, tal i com queda recollit en la figura següent:

Figura 1. Àmbits de la vida dels infants

Font: Elaboració pròpia

Seguint aquesta lògica d'interrelació entre els diferents àmbits de la vida dels infants, el present capítol presenta els resultats de la recerca del Parlen els nens i nenes a partir de cinc grans esferes o àmbits: 1) l'àmbit personal, 2) l'acompanyament, el suport i l'escolta adulta, 3) els aprenentatges escolars i les relacions amb els companys, 4) el benestar i la ciutat i per últim, 5) els factors culturals, socials i econòmics que influeixen en el benestar dels infants.

4.1 Àmbit personal: autoestima, salut i temps, tres factors clau per entendre el benestar dels infants

En aquest primer apartat es recullen les troballes de coneixement que tenen a veure amb els aspectes de l'esfera més personal de la vida dels infants i que permeten entendre millor el benestar subjectiu de la infància a la ciutat de Barcelona. Els elements que estructurin aquests resultats són els següents: en primer lloc, es debat sobre el rol de l'autoestima i la confiança en sí mateixos; en segon lloc, les qüestions vinculades amb la salut i la satisfacció dels infants amb la seva imatge corporal i per últim, un dels àmbits de menor satisfacció per part dels infants, que és la percepció de la manca de temps per a sí mateixos, per jugar amb els i les amigues i per estar amb la família.

4.1.1 Autoestima i confiança en un mateix

En primer lloc, quan s'analitza el benestar subjectiu de la infància, el que s'està explorant és què els fa sentir satisfets amb la vida, què els agrada i els fa feliços, però també què els preocupa o els inquieta. En aquest sentit, si bé resulta fonamental el paper dels diferents agents de socialització (família, escola i amistats principalment) a l'hora d'explicar la seva satisfacció global amb la vida, a partir dels tallers, es posa de relleu com **la confiança en un mateix i l'autoestima són factors claus a l'hora d'explicar el seu benestar**¹³:

“Has de confiar amb tu de que si vols fer una cosa ho faràs” (Joan, 11 anys, Sants)

“T'has d'agradar a tu mateixa perquè és l'únic que tens”

(Lorena, 11 anys, Vallcarca i els Penitents)

[Què vol dir això de tenir bones emocions?] “Si estàs segur amb tu mateix, si estàs

còmode” (Mariona, 11 anys, La Sagrada Família)

¹³ Malauradament el qüestionari sobre benestar subjectiu no explora ítems d'autoestima i confiança en un mateix, per la qual cosa no es poden aportar dades d'enquesta en aquest aspecte tan rellevant per al benestar dels infants.

Per altra banda, són diversos els infants que fan referència a aspectes de la personalitat, com per exemple ser optimista o tímid, per explicar el seu benestar i el de la resta dels infants:

“Depèn de l’opinió de la persona. Pot ser per optimisme que diuen que estan més satisfets amb la seva vida” (Mariona, 11 anys, L’Antiga Esquerre de l’Eixample)

“Potser [la poca satisfacció amb la vida] ho ha posat gent tímida i si ets tímida no t’apropes a la gent i aleshores no tens suficients amics” (Raquel, 11 anys, Horta)

A partir d’aquesta última cita s’observa com la satisfacció dels infants amb la vida en general està estretament lligada a qüestions relacionals, en aquest cas amb les amistats, i sobre com el fet de ser una persona tímida pot anar en detriment de les seves relacions amb els companys de classe i en conseqüència, tenir un menor nivell de satisfacció i benestar¹⁴. Així mateix, els infants posen de relleu la importància de sentir-se acompanyats per part de l’entorn familiar i escolar quan se senten baixos d’ànims o quan han tingut algun problema a l’escola:

“Preguntar-nos més les coses que ens preocupen i fer-hi alguna cosa com ajudar-nos i fer el possible perquè ens deixin de preocupar”
(Jana, 11 anys, El Congrés i els Indians)

En relació amb l’autoestima i la confiança en un mateix, és fonamental tenir en compte la **importància que té pels infants el fet d’estar satisfets amb la seva imatge corporal**, sent aquest un dels aspectes més rellevants a l’hora de valorar el seu nivell de benestar. Tot i això, les dades de l’enquesta posen de relleu que un 27% dels infants manifesten no estar prou satisfets amb la seva imatge corporal:

“Hi ha gent que no s’estima (...) No tothom s’estima tal com és”
(Martí, 11 anys, Sant Andreu)

“Hi ha un model i si tu estàs més gras o prim et diuen *algo* i et sents malament”
(Júlia, 11 anys, La Sagrada Família)

¹⁴ Per a una major comprensió de la importància de les relacions interpersonals en el benestar dels infants, veure el l’apartat 4.3 “El pas per l’escola: entre l’aprenentatge i l’espai de vida” d’aquest mateix capítol.

A partir de l'anterior cita, es remarca la importància que té per a un infant com el veuen els altres i com el grau d'aprovació o desaprovació de la resta té una forta influència a l'hora de definir com els infants estan de satisfets/es amb el seu cos:

[Què significa estar satisfet amb el teu propi cos?] "El que et diuen de tu i com el veus"

(Núria, 11 anys, Horta)

"Al final t'afecta si cada dia et diuen coses sobre el teu cos"

(Ingrid, 11 anys, Sant Gervasi-La Bonanova)

Per altra banda, és important subratllar que la **insatisfacció amb la pròpia imatge corporal es troba estretament vinculada amb qüestions de gènere** en el sentit que el percentatge de noies que es mostren poc o gens satisfetes amb el seu cos (59,9%) és força superior al de les noies que diuen estar molt satisfetes amb el seu cos (47,9%), tal i com s'observa a la següent taula:

Taula 1. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el propi cos, segons sexe. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ PROPI COS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Sexe	NENA	59,9%	48,6%	47,9%
	NEN	40,2%	51,4%	52,1%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

El principal factor que ho explica, segons les pròpies noies que han participat als tallers, és degut a la pressió social a les que han de fer front en que predominen uns canons de bellesa basats en estar prima com una forma d'èxit i acceptació social i que afecten en major mesura a les noies:

"Hi havia una part [de l'enquesta] que et preguntava sobre el teu cos i hi ha noies que

es senten malament amb el seu cos i a les revistes surt que hem de ser espectaculars i

no ho som. I hi ha noies que es fixen tant en el seu cos que ho acaben passant

malament" (Georgina, 11 anys, Sant Andreu)

"Jo crec que és igual però pel tema de la societat, les nenes estan més pressionades pel

seu aspecte que els nens a ser com més flaqües, a *tindre* roba més bonica, cabell més

bonic" (Helena, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

De la mateixa manera, essent l'etapa de l'adolescència un període on s'experimenten canvis significatius a nivell físic i psicològic i on la construcció de la pròpia imatge esdevé un element fonamental en la conformació de les seves identitats¹⁵, a partir dels tallers, es posa en relleu que aquesta preocupació per la imatge va en augment a mida que es van fent grans:

“Potser estem en una edat, sobretot les nenes, on ens estem desenvolupant més i estem menys contentes amb el nostre cos perquè no ens agrada o no estem còmodes perquè els nois és com que es desenvolupen més tard”
(Natàlia, 11 anys, El Congrés i els Indians)

“També pot ser perquè a aquestes edats hi ha moltes nenes que diuen <<no vull menjar, que no m'agrada el meu cos, que vull ser com aquella persona i que no em diguin grassa...>>” (Lia, 11 anys, El Congrés i els Indians)

En aquest sentit, les dades de l'informe FRESC (2016) assenyalen que la insatisfacció amb la pròpia imatge corporal disminueix amb l'edat en el cas dels nois, mentre que el cas de les noies augmenta.

Per altra banda, també **s'observen diferències en la satisfacció dels infants amb el seu propi cos en funció del nivell socioeconòmic**. Com mostra la taula 2, entre els infants que asseguren sentir-se poc satisfets amb el seu cos, el percentatge dels que pateixen privació material (85,9%) és major que els que es troben amb la mateixa situació econòmica, però estan molt satisfets amb els seu cos (78,5%):

¹⁵ Curran, Marta (2017): *¿Qué lleva a los jóvenes a dejar los estudios? Explorando los procesos de (des)vinculación escolar desde una perspectiva de clase y de género.* Tesis doctoral defensada al Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Taula 2. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el propi cos, segons privació material. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ PROPI COS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	85,9%	79,7%	78,5%
	NO	14,1%	20,3%	21,5%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En aquest sentit, els infants demanen als adults (especialment familiars i mestres) que els ajudin a fomentar un treball per promoure l'acceptació de la imatge corporal i de l'autoestima. Així mateix, reclamen una intervenció política per part de l'Ajuntament i altres administracions per tal d'incidir en aquesta imposició d'uns determinats canons de bellesa que imperen avui en dia a la societat:

“L'Ajuntament és qui pot fer més [per millorar la satisfacció amb la salut i el cos] perquè són els que *manden*, poden posar una norma pels anuncis perquè no hi hagi aquests models” (Karen, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

Un últim aspecte a destacar pel que fa a la satisfacció dels infants amb el seu propi cos, és la presència d'un parell de nens que han manifestat no estar a gust amb el seu cos i el seu gènere i que preferirien haver nascut amb l'altre sexe. Si bé quantitativament no són significatius amb el conjunt de nens i nenes que han participat en els tallers, és molt rellevant que aquests infants hagin tingut la seguretat de poder expressar aquesta inquietud en un context de tallers i aquest representa un repte que caldria ser abordat en futures recerques sobre benestar infantil.

4.1.2 Salut i benestar

En segon lloc, els resultats del programa posen de manifest que la infància de 10 a 12 anys de Barcelona declara sentir-se altament satisfeta amb la seva salut, sent aquest l'àmbit de les seves vides que presenta major satisfacció (veure gràfic 6 del l'apartat 3.1). Amb la seva salut, hi ha molts més infants molt satisfets (85,2%) que poc o gens satisfets (3,8%), i aquest representa un element fonamental per entendre la seva satisfacció amb la vida, tal i com es posa de manifest en la següent cita:

[Sobre la salut] “trobo que està molt bé que estigui a dalt de tot [de l'escala de satisfacció amb aspectes de la vida] perquè ha de ser una de les nostres prioritats.”

(Liliana, 11 anys, El Camp de l'Arpa del Clot)

En aquest sentit, hi ha consens generalitzat entre els infants de percebre **la salut com un dret fonamental** i que requereix d'una cobertura total i gratuïta per part de les administracions públiques:

[sobre el cost de les medicines] “per què pagar per millorar la teva salut o per salvar alguna vida?” (Joel, 11 anys, El Congrés i els Indians)

“La salut està molt bé aquí, a altres països et fan pagar 300 euros per qualsevol cosa”

(Lluc, 11 anys, El Clot)

Pel que fa a la relació entre salut i desigualtats socials, les dades de l'enquesta mostren com hi ha una estreta relació entre ambdós factors ja que com mostra la taula 3, són més els infants que pateixen privació material i estan poc satisfets amb la salut (87,6%) que els que pateixen privació material però estan molt satisfets amb el seu estat de salut (78,4%). En relació amb el sexe, les diferències són petites, i no significatives¹⁶:

Taula 3. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la salut, segons privació material i sexe. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ SALUT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	87,6%	82,3%	78,4%
	NO	12,4%	17,7%	21,6%
Sexe	NENA	45,6%	49,9%	49,2%
	NEN	54,4%	50,1%	50,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

A continuació, es repassen alguns dels factors que permeten aprofundir sobre la salut percebuda de la infància a Barcelona i sobre alguns dels aspectes que expliquen que, encara

¹⁶ Pel que fa a les diferències no significatives de la satisfacció de la salut per raó de sexe, és important destacar que a l'Informe FRESC (ASPB, 2016) que estudia les condicions de salut entre adolescents que es troben cursant l'educació secundària a Barcelona, sí que s'observen diferències significatives en tant que les noies es mostren notablement menys satisfetes amb la seva salut.

que sigui en un percentatge petit, alguns nens i nenes no acabin d'estar del tot satisfets amb la seva salut. Els continguts que s'inclouen són els següents: en primer lloc, es debat sobre qüestions vinculades amb la salut mental i la medicalització entre els infants; i en segon lloc, es recullen els principals elements que tenen a veure amb l'activitat física i els hàbits alimentaris.

Una de les principals conclusions de la recerca en relació amb la salut mental és que als infants els costa parlar sobre aquesta qüestió. Aquest és un tema que escassament ha aparegut als tallers participatius, amb algunes excepcions:

[Què vol dir estar content amb la teva salut?] “No tenir cap *enfermetat* (...) que estàs bé psicològicament, que no tens molts problemes del cap, malalties psicològiques”
(Andrés, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“Si els hi poses massa pressió als teus fills a lo millor els hi agafa alguna malaltia psicològica. La societat ja fa pressió, si a sobre ho fan els teus pares doncs malament”
(Silvia, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

De totes maneres, les dades de l'últim informe FRESC (2016) indiquen que aquest és un tema fonamental a tenir en compte, ja que 1 de cada 10 adolescents tenen una alta probabilitat de patir problemes de salut mental. L'enquesta de benestar subjectiu no aborda de forma específica aquesta qüestió, però permet observar que el 30,2% dels nens i nenes s'havien sentit bastant o molt estressats en 15 dies anteriors a l'enquesta. Com s'ha pogut comprovar en els tallers participatius, un dels principals motius d'aquest estrès ve donat per qüestions vinculades amb el seu procés escolar (càrrega de deures, treballs, exàmens) i es manifesta a través de símptomes com el mal d'esquena mal de cap o la dificultat per dormir.

Si ens remetem a les dades, el 12% d'infants entre 10 i 12 anys expressen mal de cap o mal d'estómac o mal d'esquena 5 dies o més a la setmana i el 14,9% declara haver tingut dificultats per dormir amb la mateixa freqüència, percentatge que s'enfila a 31,3% entre els infants que han declarat dificultats per dormir almenys 1 dia a la setmana. Algunes cites del tallers també ho mostren:

“També pot ser [que tinguem mal de cap] quan fem molts deures o quan tinc un control perquè tinc molts nervis.” (Laura, 11 anys, El Congrés i els Indians)

“Em costa dormir quan tinc un examen molt important” (Silvia, 11 anys, Horta)

Un altre aspecte que ha aparegut en alguns dels tallers participatius és el consum de medicació per part d'infants que han estat diagnosticats per trastorns de dèficit d'atenció i hiperactivitat i l'impacte que això té en el seu procés escolar.

“Jo em *tomo* un medicament per dormir perquè si no em costa molt”

(Míriam, 11 anys, El Raval)

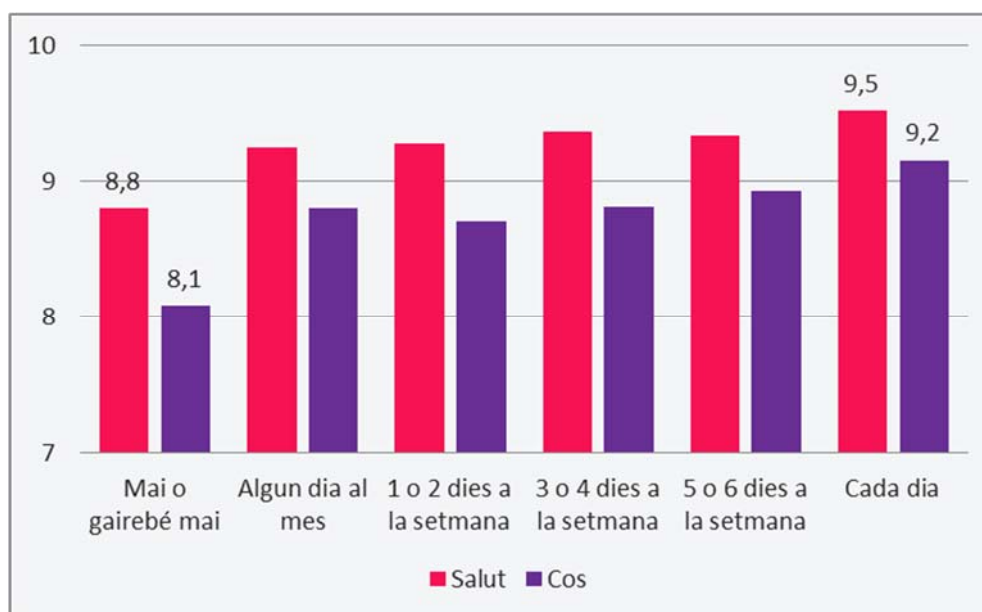
“Jo prenc pastilles per anar-me'n a dormir, perquè em relaxi i pel matí a vegades em tenen que donar una altra pastilla perquè em relaxi” (Juan Andrés, 11 anys, El Raval)

Es tracta d'un tema rellevant, ja que en el context d'Espanya, donada la pràctica de prescripció de psicofàrmacs a infants diagnosticats amb TDAH, l'ONU va recomanar que la prescripció de psicofàrmacs fos l'últim recurs en els trastorns de comportament de la infància¹⁷. En aquest sentit, són diversos els i les professors presents en els tallers que han explicat la gran dificultat per seguir el ritme de la classe entre l'alumnat que es troba medicalitzat, posant de manifest que el consum de psicofàrmacs no és garantí d'una vivència escolar agradable ni de l'adquisició d'aprenentatges escolars per part dels infants diagnosticats de TDAH.

En segon lloc, quan es pregunta als infants què entenen per hàbits saludables, dos són els principals elements que apareixen: l'activitat física i l'alimentació. En relació a l'activitat física, els resultats de l'enquesta assenyalen que quan els infants practiquen més esport o exercici és més probable que valorin una major satisfacció amb el seu estat de salut (gràfic 11). És més, la pràctica de l'activitat física també es troba relacionada, segons les dades de l'enquesta, amb la satisfacció amb les amistats, atès que les activitats físico-esportives són també, en molts casos, espais per trobar-se amb els amics i amigues.

¹⁷ Comité de los Derechos del Niño de Naciones Unidas (2018): [Observaciones finales sobre los informes periódicos quinto y sexto combinados de España](#). CDI y NNUU.

Gràfic 12. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la salut i el cos, segons si “practiquen esport o fan exercici”. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

A partir de l'anàlisi realitzada es posa de relleu que els aspectes relacionats amb l'activitat física es troben fortament marcats en termes de desigualtats socials, tant pel que fa al gènere com a la renda. Per una banda, s'observa que **el triple de nens i nenes dels barris de rendes baixes respecte els de rendes altes asseguren no practicar esport o exercici mai o gairebé mai** (13,3% i 4,6%, respectivament) (taula 4).

Taula 4. Pràctica d'activitat física dels infants (10-12 anys), segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

	Barris rendes baixes	Barris rendes intermèdies	Barris rendes altes
Mai o gairebé mai, algun dia al mes	13,3%	8,8%	4,6%
1 o 2 dies a la setmana, 3 o 4	42,5%	46,5%	43,8%
5 o 6 dies a la setmana, cada dia	44,2%	44,6%	51,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa a la diferència per raó de sexe, les dades mostren com els nois afirmen practicar esport o exercici gairebé cada dia de la setmana de forma més notòria (53,8%) que les noies (36,2%) i les nenes que no fan mai o gairebé mai activitat física són pràcticament el doble que els nens (13,8% i 7,5% respectivament) (taula 5).

Taula 5. Pràctica d'activitat física dels infants (10-12 anys), segons sexe. Barcelona (2017).

	Nena	Nen
Mai o gairebé mai, algun dia al mes	13,8%	7,5%
1 o 2 dies a la setmana, 3 o 4	50,0%	38,7%
5 o 6 dies a la setmana, cada dia	36,2%	53,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa als hàbits alimentaris, entre els discursos dels infants es destaca que el no menjar greix ni sucre en excés i menjar més fruita i verdura es presenta com un dels principals propòsits que es fan a ells mateixos a fi d'estar satisfets amb la seva salut. De la mateixa manera, **reclamen tant al seu entorn familiar com a l'escola que promogui i els proporcioni un tipus d'alimentació saludable**, sent especialment crítics amb l'escola, en el sentit que quan se'ls pregunta sobre en quins aspectes els agradaria poder decidir de l'escola, hi ha una unanimitat en mencionar el menjar.

De la mateixa manera que amb l'activitat física, s'observa que **els aspectes relacionats amb l'alimentació es troben estretament relacionats amb les desigualtats socials**. Dels discursos dels infants que estan escolaritzats en les escoles dels barris de renda baixa, es desprèn que la salut es troba vinculada a tenir les condicions mínimes garantides, és a dir, a “tenir diners per comprar-te menjar”.

“Si tu tens gana i no pots menjar doncs no posaràs que estàs molt satisfet”

(Noemí, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“Jo crec que una mica sí que influeix perquè el peix, per exemple, és molt car i algunes verdures també i no totes les famílies s'ho poden permetre”

(Iker, 11 anys, Ciutat Meridiana)

En contrast, l'accés a menjars ecològics, biològics i d'alta qualitat es troba exclusivament present entre els discursos dels infants que provenen de barris de rendes més altes, entre els que demanen a l'Ajuntament que promogui la provisió d'aquest tipus d'alimentació, tal i com s'il·lustra en la següent cita:

“L'Ajuntament podria donar més diners per a vegetals, etc. o fer campanyes publicitàries per a mercat ecològic o per fer-se vegetarians, perquè beneficia molt”

(Adriana, 11 anys, Pedralbes)

Per últim, les dades de l'enquesta mostren com hi ha una estreta relació amb tenir dificultats per dormir i la satisfacció amb la salut. En aquest sentit, es detecta que **un 31,3% dels nens i nenes té dificultats per dormir, almenys, un dia a la setmana. I la meitat d'aquests, el 14,9%, té dificultats per dormir gairebé cada dia.** Segons els infants, els principals motius pels quals consideren que els costa dormir són per l'ús del mòbil abans d'anar al llit o per alguna preocupació arrel d'alguna discussió a l'entorn familiar i/o escolar:

“Em costa moltíssim de dormir perquè t'ho estàs passant molt bé amb el mòbil i estàs distret i em quedo més estona mirant el mòbil i la *tablet*. Me'n vaig a dormir més tard i m'aixeco amb una son! Una vegada quasi em quedo adormida a classe”
(Berta, 11 anys, Hostafrancs)

“A mi em costa dormir quan em passa *algo* dolent, quan algú et diu *algo* a l'escola per exemple o quan tinc moltes coses al cap”
(Paula, 11 anys, Sant Gervasi-La Bonanova)

4.1.3 Els infants reclamen tenir més temps lliure

La satisfacció amb la quantitat de temps lliure és la més baixa dels diferents aspectes de la vida valorats pels infants, on 5 de cada 10 infants no està satisfet amb la quantitat de temps lliure disponible (de tots, és l'aspecte menys ben valorat pels nens i nenes) i 4 de cada 10 infants no estan prou satisfets amb l'ús del seu temps. Tenint en compte que la Convenció sobre els Drets dels Infants (art.31) recull el dret al descans i al joc, resulta fonamental conèixer quins són els principals motius d'insatisfacció amb la quantitat de temps lliure del que disposen. Aquesta insatisfacció amb la quantitat i amb els usos del temps lliure queda palesa en els discursos dels infants:

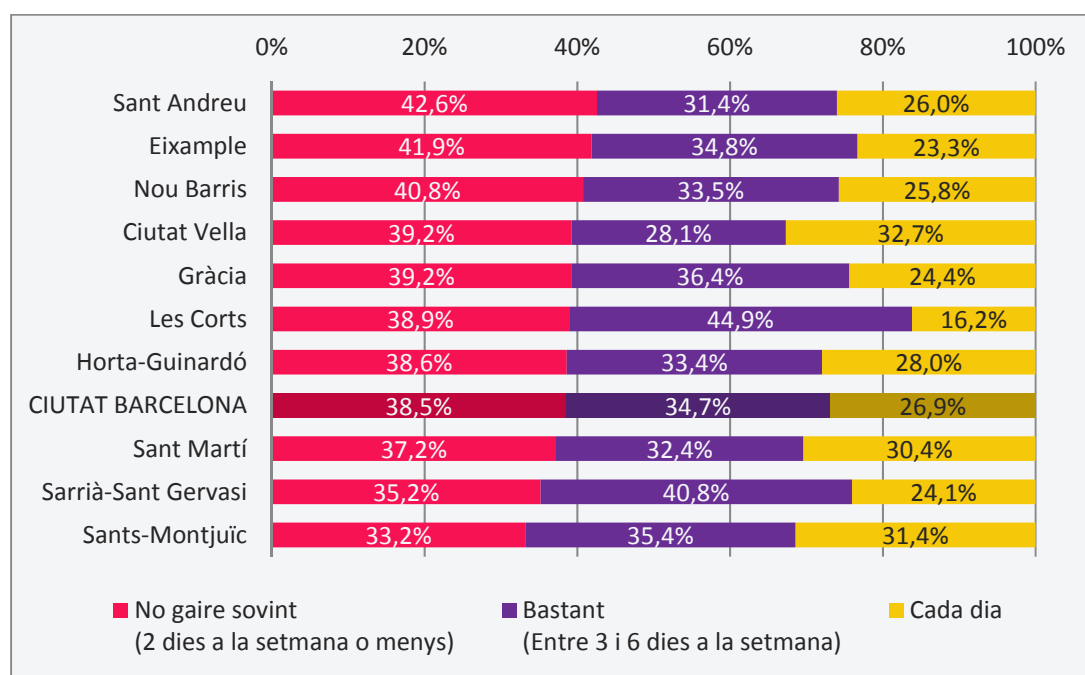
“Els nens necessiten més temps per jugar i divertir-se perquè quan siguin més grans ja no tindran tant de temps” (Lua, 11 anys, Sants)

Un dels aspectes que es relaciona amb la satisfacció amb la quantitat de temps lliure és la percepció d'autonomia que els atorguen els adults. Els infants que perceben que els seus pares i/o mares els donen més autonomia i que se senten més lliures al seu barri, es mostren

més satisfets amb la quantitat de temps que tenen¹⁸. Convé recordar que entre les experiències que més es relacionen amb el benestar dels infants, dues tenen a veure amb la disponibilitat de temps per experimentar-les: una d'elles és la possibilitat de relaxar-se, parlar i passar-ho bé amb la família, i l'altre el temps per jugar i passar temps a l'aire lliure, per a les quals és indispensable disposar de temps, fora de l'escola i a banda dels deures i les activitats extraescolars.

Respecte a aquestes dues activitats, el 26,4% dels nens i nenes de 10 a 12 anys diuen que poc sovint es relaxen, parlen o s'ho passen bé amb la seva família (2 vegades o menys a la setmana) i el 38,5% afirmen que no juguen ni passen gaire temps a l'aire lliure (mai, gairebé mai o com a màxim 1 o 2 dies a la setmana). A més, el 66% de nens i nenes de 10 a 12 anys diuen que no veuen els seus amics fora de l'escola gaire sovint (mai o entre 1 i 2 dies a la setmana).

Gràfic 13. Dedicació de temps dels infants (10-12 anys) a jugar i/o passar temps a l'aire lliure fora de l'escola, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa al nivell de satisfacció amb la quantitat de temps lliure en clau de desigualtats socials, no s'observen diferències estadísticament significatives per raó de sexe o d'estrat de

¹⁸ Per veure més informació sobre la percepció que tenen els infants sobre el grau de llibertat per moure's pel seu barri, veure l'apartat 4.4 del present capítol.

renda del barri on viu l'infant, és a dir que els nens i les nenes, així com els infants que viuen a barris de renda baixa o alta, estan menys o més satisfets amb el temps en la mateixa mesura.

En aquest sentit, la **majoria d'infants es queixen que tenen poc temps lliure perquè consideren que el temps que passen a l'escola i dediquen als estudis i a activitats extraescolars és excessiu**. Així, quan es pregunta sobre les activitats que els infants duen a terme amb més freqüència fora de l'escola (aquelles que fan almenys 5-6 dies a la setmana o cada dia), destaca el temps dedicat a fer els deures i estudiar (71% dels infants). En aquesta mateixa direcció, van les aportacions dels infants extretes dels tallers:

“Si per exemple vens de l'escola o de fer una extraescolar i vens molt cansat i els teus pares et diuen que et posis a estudiar doncs el temps lliure que tu voldries el tens per estudiar” (Martina, 11 anys, Horta)

“Jo per exemple crec que per la tarda podrien posar menys deures i també *tindre* més com descans perquè jo tots els dies vaig a entreno i quan torno a casa *tinc* de fer els deures” (Gerard, 11 anys, El Carmel)

Així mateix, és important destacar que **els infants perceben que a mida que es van fent més grans i van avançant de curs, cada vegada han de dedicar més temps als estudis en detriment del seu temps lliure**:

“Ara vas més cansat. Ara ja ens hem acostumat però es nota. Abans no teníem tants exàmens i necessitem més temps per estudiar. Ara són més difícils i els trobem diferents.” (Leo, 12 anys, Les Corts)

“A mesura que et vas fent gran vas *tinguent* menys temps lliure perquè vas ampliant els teus estudis.” (Berta, 11 anys, Les Corts)

Pel que fa a les activitats extraescolars, els infants coincideixen en afirmar que aquestes els hi treuen moltes hores del seu dia a dia i els hi agradaria poder tenir més temps pel joc lliure i el descans:

“Hi ha pares que volen el millor pels seus fills i els apunten a moltes coses i quan arriben són les 8h i és hora de dutxar-se, sopar i anar a dormir” (Jordi, 11 anys, El Clot)

“El *cole* és de 9-17h i si tens extraescolars, després ja has de sopar”
(Nil, 11 anys, Les Corts)

De totes maneres, cal diferenciar entre diferents tipus d'activitats extraescolars ja que en funció de la seva naturalesa s'aproximen més o menys al que consideren temps lliure. Així, **si bé les activitats d'esport sí que s'acostumen a considerar temps lliure en tant que són activitats en les que es diverteixen, les activitats com reforç escolar o estar apuntat a una acadèmia d'idiomes la viuen més com una obligació:**

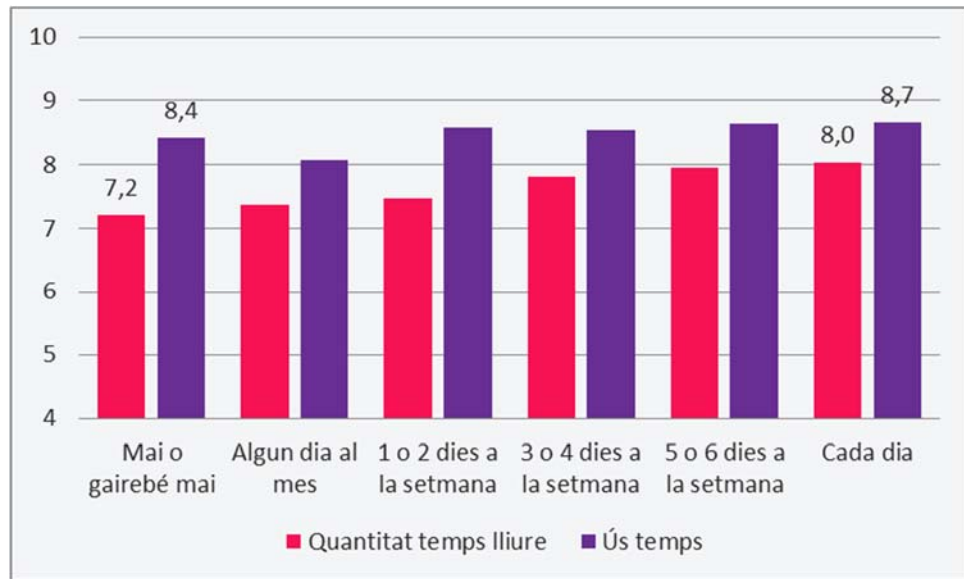
“Si fas una extraescolar que t'agrada molt és com temps lliure perquè quan la fas t'ho passes bé” (Laia, 11 anys, El Congrés i els Indians)

“Yo me apunté al fútbol, a parte de porqué me gusta, para desconectar de los deberes. Me divierto y si me divierto es tiempo libre” (Jonás, 11 anys, Ciutat Meridiana)

Tot i que en el present informe no es pot fer una anàlisi exhaustiva de l'accés a activitats extraescolars de la infància de Barcelona en termes d'igualtat d'oportunitats, és rellevant tenir en compte que segons les dades de l'enquesta del Baròmetre d'infància i famílies a Barcelona (2014, Ajuntament de Barcelona) s'assenyalava que 1 de cada 10 infants i adolescents de mitjana a la ciutat no pot fer front regularment a activitats de lleure amb gran desigualtat entre els infants de barris de rendes baixes on un 20% no té accés regular a aquestes activitats, cinc vegades més que els de rendes altes (4%). En aquest sentit, alguns infants escolaritzats en els territoris de renda més baixa de la ciutat, reclamen més recursos per poder fer activitats extraescolars.

Pel que fa a les hores que dediquen a mirar la televisió, les dades de l'enquesta assenyalen que quan els infants miren la televisió amb més freqüència acostumen a estar més satisfets amb la quantitat de temps lliure i l'ús del temps. Com mostra el gràfic 12, els infants que gairebé no miren la televisió estan menys satisfets amb la quantitat de temps lliure (7,2) i l'ús del temps (8,4) que els infants que miren la televisió cada dia (diferència de 0,8 i 0,2 punts, respectivament). D'entrada aquests resultats poden resultar sorprenents però, si més no, cal plantejar-se la següent qüestió: quin impacte tenen sobre el benestar i la satisfacció amb la vida, els infants que viuen súper-ocupats i no disposen de temps lliure? Com s'ha comentat anteriorment la importància de tenir temps lliure és un reclam dels propis infants i un dret reconegut a la infància pels seus beneficis en el desenvolupament saludable. En aquest sentit, mirar la TV acostuma a ser un moment per no fer res i estar relaxat al sofà de casa.

Gràfic 14. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la quantitat de temps lliure i l'ús del temps, segons si "miren la televisió". Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Per últim i en relació amb el **temps destinat a videojocs (37%) i a les xarxes socials (49%)**, els propis infants asseguren que dediquen gran part del seu temps lliure a aquest tipus d'activitats:

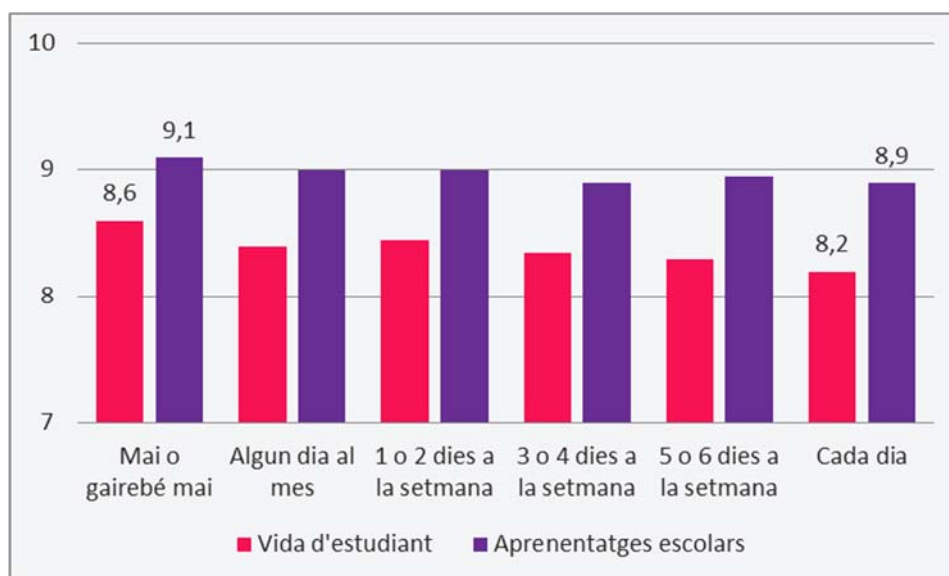
"Perds molt temps amb el mòbil i l'ordinador" (Alfredo, 11 anys, Horta)

"Em passo molt de temps mirant xarxes socials"

(Nerea, 11 anys, Sant Gervasi-La Bonanova)

Cal destacar que **els infants que juguen a videojocs amb més freqüència tendeixen a estar menys satisfets amb la seva vida d'estudiant i els aprenentatges escolars**. Així, com s'observa al gràfic 13, els infants que gairebé mai juguen a videojocs tenen una satisfacció mitjana amb la vida d'estudiant (9,1) i els aprenentatges escolars (8,6) més alta que els infants que hi juguen cada dia (diferències significatives de 0,3 i 0,2 punts, respectivament).

Gràfic 15. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons si "juguen a videojocs". Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

4.1.4 Com pensen els infants que podem millorar la seva autoestima, la satisfacció amb el propi cos, amb la seva salut i amb el seu temps personal?

Un cop desgranats els principals resultats de l'enquesta i dels tallers participatius respecte a aquesta esfera tan important en el benestar dels infants, com és l'esfera personal, pertoca preguntar-se: com pensen els infants que podem millorar la seva autoestima? I la seva satisfacció amb el propi cos? I la seva salut? I el seu temps personal?

Tal i com s'explica a la introducció d'aquest informe (veure la descripció de la Fase 2 del programa "Parlen els nens i nenes"), als tallers participatius es destinava una part important del temps a preguntar als infants quines eren les principals propostes que, des del seu punt de vista, servien per millorar el seu benestar.

DEMANDES DELS INFANTS:

De les 11 demandes i 115 propostes recollides a l'Agenda dels infants, 3 són les demandes que es vinculen més directament amb els aspectes de l'esfera personal de la vida dels infants (tot i que no únicament) i que, a més, s'acompanyen de 27 propostes d'actuació:

- **Cuidar-nos millor, hàbits saludables i satisfacció amb el propi cos (demanda 8 de l'Agenda)**

Les propostes dels infants se centren en promoure l'estima i acceptació del propi cos i en promoure una bona alimentació i hàbits saludables, com ara moderar el temps davant de les pantalles.

➤ **Menys temps d'estudi i més temps lliure per jugar i estar amb els amics
(demanda 2 de l'Agenda)**

El temps és un dels aspectes de la seva vida amb què els infants estan menys satisfets. En aquest sentit, lamenten la poca quantitat de temps lliure que tenen (sobretot, com a conseqüència dels deures i la seva vida d'estudiant) i la poca capacitat de decisió sobre el que fan en el seu temps.

➤ **Tenir més temps per gaudir amb la família
(demanda 1 de l'Agenda)**

Créixer en una família o en un entorn de cura en el qual se sentin estimats i compresos és essencial per al benestar i desenvolupament dels infants, tal com diuen els mateixos nens i nenes i com es troba recollit en la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides. Per estar contents amb la seva família, els infants asseguren que és important saber que es preocupen per ells i també passar temps junts i passar-s'ho bé plegats.

PROPOSTES RECOLLIDES EN CADA UNA DE LES DEMANDES:

➤ **Cuidar-nos millor, hàbits saludables i satisfacció amb el propi cos
(demanda 8 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Prohibir que es fumi i es consumeixin drogues, especialment al voltant de les escoles.
- Posar més centres esportius i llocs on fer esport a l'aire lliure: camps de futbol, bàsquet, zones verdes per córrer o entrenar, patinatge, poliesportius.
- Fomentar el menjar saludable amb campanyes informatives, més botigues ecològiques, menús equilibrats a les escoles, etc.

Escoles:

- Millorar el menjar de l'escola perquè sigui més variat, equilibrat, saludable i bo.
- Organitzar activitats i tallers sobre la salut i el cos i ajudar-nos a sentir-nos bé amb nosaltres mateixos.
- Fer més hores d'educació física a l'escola i més activitats a l'aire lliure.
- Reduir el pes de les motxilles per evitar mal d'esquena, posar armariets o utilitzar llibres electrònics.

Famílies:

- Ensenyar-nos a estar satisfets amb el nostre cos i a acceptar-nos tal com som.
- Donar-nos menjar saludable i no deixar-nos menjar gaires coses que ens perjudiquen, com ara llaminadures, sucre o xocolata.
- Cuidar-se de la nostra salut en els aspectes físics i animar-nos a fer esport.

Els mateixos infants:

- Fer més esport, menjar millor i tenir hàbits saludables, com ara anar a dormir aviat, adoptar una bona postura corporal, limitar les hores davant les pantalles i rentar-nos les dents tres cops al dia.

➤ **Menys temps d'estudi i més temps lliure per jugar i estar amb els amics
(demanda 2 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Canviar els horaris escolars: sortir abans de l'escola, limitar l'horari extraescolar, garantir les hores de son necessàries.
- Augmentar els dies festius amb més vacances i més dies de festa a la setmana.

Escoles:

- Deixar-nos sortir més d'hora de l'escola, posar-nos menys deures i menys exàmens per tenir més temps lliure.
- Evitar posar-nos feines d'un dia per l'altre, deixar-nos temps a classe per fer els deures i distribuir els exàmens perquè no coincideixin en una mateixa setmana.
- Ampliar el temps de pati, amb més moments de descans i més temps per dinar.

Famílies:

- Deixar-nos més llibertat per quedar amb els amics i amigues fora de l'escola.
- Ajudar-nos a organitzar millor el temps: que ens mirin l'agenda, que ens ajudin a planificar els horaris d'estudi, que ens ajudin a fer els deures si ens costen perquè així acabem abans i tinguem més temps per jugar

Els mateixos infants:

- Organitzar-nos millor el temps: no deixar els deures per a l'últim moment, anar a dormir d'hora, aprofitar el temps a classe.
- Dedicar més temps a jugar a casa, amb els amics i al carrer.

➤ **Tenir més temps per gaudir amb la família
(demanda 1 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Regular les hores de feina perquè els pares i mares puguin tenir més temps per estar amb nosaltres.
- Fer que les coses no siguin tan cares o que els pares i mares guanyin més diners perquè no hagin de treballar tant i puguin passar més temps amb nosaltres.

Escoles:

- Plegar abans de l'escola i tenir menys deures perquè puguem estar més temps amb la família.

Famílies:

- Dedicar temps a la família, estar més estona amb nosaltres i no estar tan pendents del mòbil o de la televisió.
- Fer més coses divertides plegats: parlar, anar a llocs per divertir-nos junts, anar al parc, anar d'excursió, fer viatges, anar de vacances, jugar a jocs de taula...

Els mateixos infants:

- Dedicar menys temps als aparells electrònics i a la televisió i fer més coses amb les nostres famílies.
- Ajudar els pares i mares a fer les feines de casa perquè tinguin més temps per estar amb nosaltres.

4.2 Àmbit de les relacions familiars: la importància de sentir-se acompanyats i escoltats

Les relacions interpersonals representen un dels factors més importants per explicar el benestar infantil. D'aquesta manera, els nivells de benestar infantil augmenten quan els infants asseguren tenir un bon tracte i passar-s'ho bé amb els seus pares i/o mares, amb les seves amistats, i amb els seus veïns/es. Així mateix, aquells infants que asseguren que perceben que se'ls tenen en compte i se'ls escolten per part dels adults mostren nivells més alts de benestar.

“Estar satisfet amb la vida significa que al dia a dia estàs a gust amb els pares i amb els amics” (Clàudia, 11 anys, Horta)

[Què ha de tenir un nen o nena perquè estigui satisfet?] “Família, casa, menjar, amics, joguines, *companyerisme*, espai per jugar o per estar, estar amb la família, amb gent que t'estima” (Susana, 11 anys, Prosperitat)

En aquest segon apartat es repassen alguns dels resultats més destacats que tenen a veure amb les relacions interpersonals dels infants amb els adults més propers, és a dir, amb les seves famílies. Els elements que estructuren els resultats d'aquest apartat són els següents: la importància de sentir-se acompanyats per part de la família, de compartir i passar més temps en família, la importància de sentir-se acompanyats per la família en les qüestions vinculades amb la seva escolarització, sobre el fet de sentir-se escoltats per part dels seus pares i/o mares i els seus mestres i sobre la importància de sentir que els adults els atorguen més autonomia i confien en les seves capacitats com a elements claus per explicar el seu benestar.

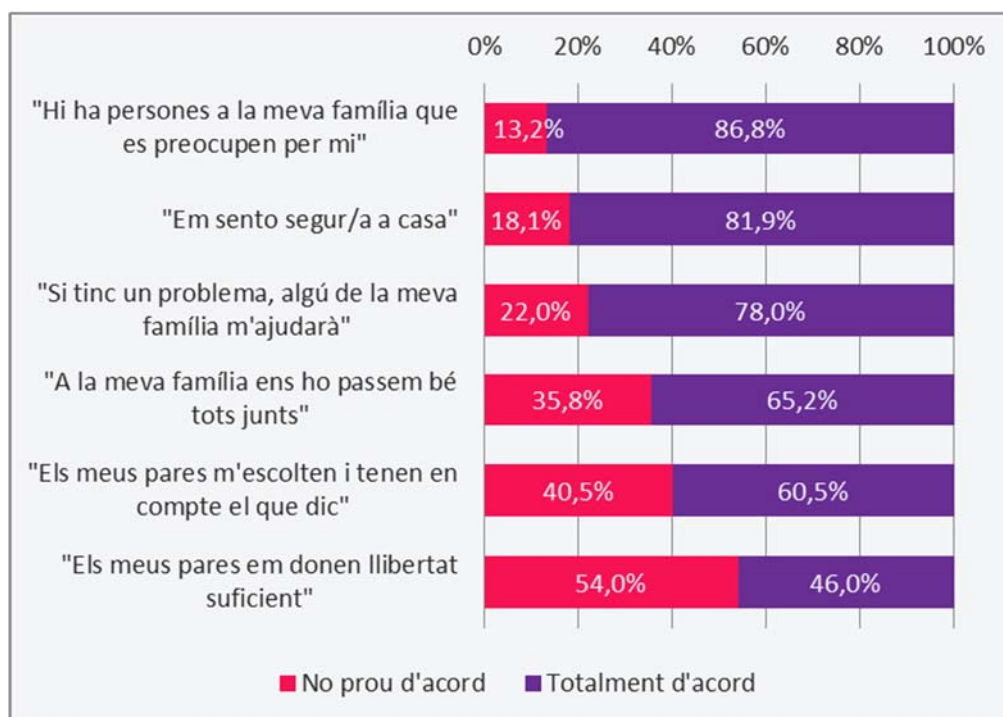
4.2.1 Satisfacció amb l'àmbit familiar i la importància de sentir-se acompanyats/des i passar més temps amb la família

Pel que fa a les relacions interpersonals en l'àmbit familiar específicament, cal destacar que la satisfacció amb la família és un dels àmbits de la vida més ben valorats pels infants. Com mostra el gràfic 14, el 86,8% dels infants estan totalment d'acord amb que hi ha persones a la

seves famílies que es preocupen per ells, el 81,9% que se senten segurs a casa, el 78% que rebran l'ajuda d'algú de la seva família si tenen algun problema i el 65,2% que a la seva família s'ho passen bé junts. Tot i així, els percentatges disminueixen fins a un 60,5% quan es pregunta "els meus pares m'escolten i tenen en compte el que dic" i fins a menys de la meitat (46%) quan la pregunta és "els meus pares em donen autonomia suficient". És a dir que, malgrat que la majoria dels infants percep en bona mesura l'atenció, la seguretat, el suport o el gaudi amb la seva família, **4 de cada 10 infants no estan totalment d'acord amb que el seu pare o la seva mare els escoltin i els tinguin en compte i 5 de cada 10 infants amb que el seu pare o la seva mare els donin autonomia suficient.**

Per altra banda, cal destacar que no s'observen diferències estadísticament significatives per raó de sexe o d'estrat de renda del barri on viu l'infant, és a dir, els nens i les nenes, així com els infants que viuen a barris de renda baixa o alta, estan menys o més satisfets amb la família en la mateixa mesura. En canvi, sí que s'observen diferències segons si els pares estan separats, en el sentit que es presenta una menor satisfacció amb la vida entre els infants amb aquestes circumstàncies, així com una menor satisfacció amb l'escolta adulta i la vida d'estudiant.

Gràfic 16. Experiències familiars dels infants (10-12 anys), segons grau d'acord. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Tal com s'ha posat de relleu a la introducció d'aquest apartat, els infants remarquen la **importància de sentir-se acompanyats, segurs i escoltats en l'entorn familiar com els factors principals per explicar el seu benestar:**

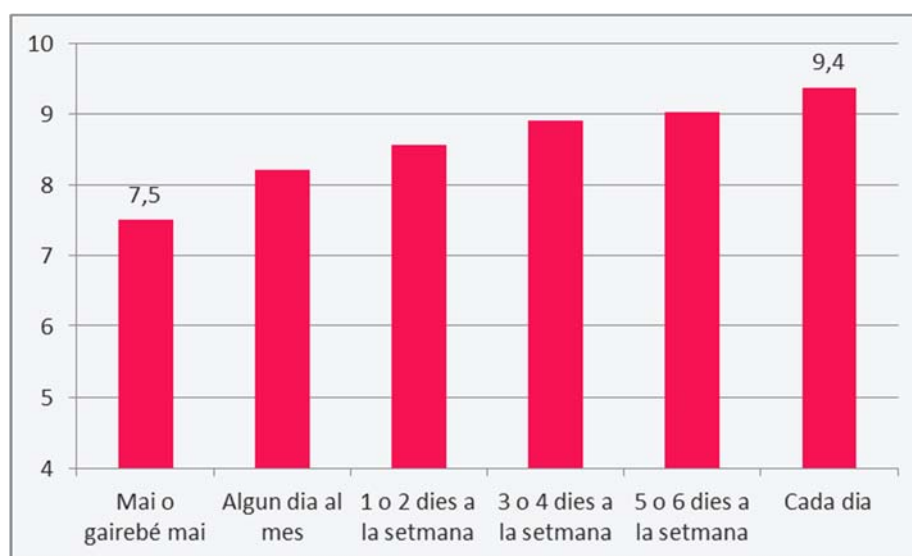
“És súper important sentir-te segur i acompanyat amb les persones que et rodegen”
(Lucia, 11 anys, Gòtic)

“Si tengo problemas pues voy con mi madre y si estoy triste pues me consuela y eso me ayuda” (Sheila, 11 anys, El Besos i el Maresme)

“Si es mira pel costat de família potser els hi vols dir *algo* als teus pares i no t'atreveixes perquè no et sents segura o tens poca confiança” (Núria, 11 anys, Sants)

Per altra banda, els infants remarquen la importància de compartir més temps i activitats en família. De fet, tal i com es mostrava en el gràfic 6 (apartat 3.1) **passar-ho bé amb la família és l'experiència amb més “capacitat” de millorar la satisfacció dels infants amb la seva vida en global.** El potencial de millora d'aquesta experiència també s'observa al gràfic 17, a on a mesura que els infants passen més temps amb la família, més satisfets es mostren amb la vida en global. Així, els infants que passen temps amb la família cada dia tenen una satisfacció mitjana amb la vida de 9,4, mentre que els infants que diuen que gairebé mai passen temps amb la família tenen una satisfacció mitjana amb la vida de 7,5 (diferència de 1,9 punts).

Gràfic 17. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida, segons si “es relaxen, parlen o s'ho passen bé amb la família”. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Quan se'ls pregunta quins són el tipus d'activitats que més gaudeixen en família i que més troben a faltar, les que més es mencionen són fer sortides els caps de setmana, jugar jocs de taula i mirar pel·lícules. Per altra banda, un dels principals factors al que atribueixen no poder passar més temps en família és perquè sovint els resulta complicat conciliar la vida laboral i familiar:

“Normalment els adults tenen de fer bastanta feina i no poden estar per nosaltres i crec que haurien de tenir més temps lliure i els caps de setmana no tenir tanta feina per estar amb nosaltres.” (Adrià, 11 anys, La Vila de Gràcia)

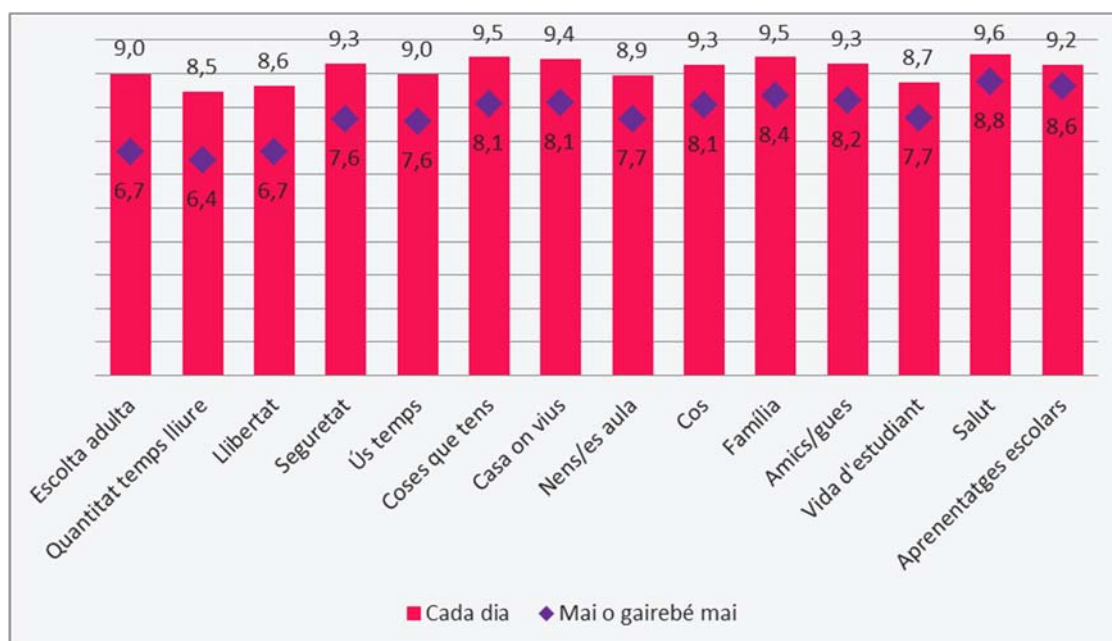
“Els meus pares treballen bastant i moltes vegades no tenen temps per mi, però a vegades m'agradaria que quan tinguessin temps lliure que passéssim més estones junts. El que passa és que entre setmana és encara més difícil”
(Valeria, 11 anys, El Congrés i els Indians)

En clau de desigualtats socials, cal tenir en compte que aquestes **dificultats de conciliació entre la vida laboral i la familiar es presenten més agreujades entre els infants dels barris de renda més baixa**. Així doncs, són els infants d'escoles ubicades en barris amb renda més baixa els que lamenten en major freqüència que els pares i/o mares tenen poc temps per passar en família perquè han de fer front a jornades laborals molt extenses. De fet, no només es queixen de la quantitat excessiva de temps que dediquen a la seva activitat professional, sinó també de les precàries condicions laborals a les que moltes mares i pares han de fer front, aspectes que clarament repercuteixen en el seu benestar:

“Passo poc temps amb la família perquè no els hi paguen molt i no tenen temps per estar amb nosaltres” (Eloi, 11 anys, La Marina de Port)

En definitiva, de manera transversal, **quan els infants es relaxen, parlen i s'ho passen bé amb la família amb major freqüència, és més probable que estiguin més satisfets amb cadascun dels aspectes de la seva vida** i amb la seva vida en global (gràfic 18). En aquest sentit, les dades mostren diferències notòries entre els infants que gairebé mai passen temps amb la família i els que sí en la satisfacció amb la resta d'àmbits de la seva vida sent de: 2,3 punts de diferència amb l'escolta adulta, 2 punts de diferència amb la quantitat de temps lliure de que disposen, 2 punts amb la llibertat que tenen, i 1,7 punts en la seva satisfacció amb la seguretat percebuda en els infants:

Gràfic 18. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb els diferents aspectes de la vida, segons si “es relaxen, parlen o s’ho passen bé amb la família”. Barcelona (2017).¹⁹

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Des del moment que passar temps amb la família impacta tant positivament en els diferents aspectes de vida de l'infant, aquesta es converteix en una de les condicions que cal afavorir i preservar en la vida dels infants.

4.2.2 El paper de la família en l'escolarització

Un dels aspectes que apareix recurrentment en els discursos dels infants és l'estreta relació que hi ha entre com estan a casa i el seu procés d'aprenentatge, tal i com es posa de manifest en les següents cites:

“Potser els que estan poc o gens satisfets amb la vida d'estudiant han tingut un problema a casa i afecta a l'escola” (Marc, 11 anys, La Salut)

“També entenc que si, per exemple, estàs passant una mala situació amb la família no puguis concentrar-te tant a l'escola” (Jordi, 11 anys, La Maternitat i Sant Ramon)

¹⁹ Les diferències de mitjana són estadísticament significatives.

En aquest sentit, els infants reclamen que els pares i/o mares tinguin un paper actiu en el seu procés d'aprenentatge i de les seves intervencions es desprèn la importància que té per ells/es, sentir que reben suport i que són escoltats en el seu procés escolar:

“Els pares et coneixen més i et poden posar exemples que estiguin més a la teva vida i així” (Xavier, 11 anys, El Clot)

[Família] “Animar-nos per fer el que volem: si jo a l'escola estic estudiant *algo* que vull fer de gran, que m'animin” (Rocío, 11 anys, Ciutat Meridiana)

[Família] “Motivar els fills amb el *cole*, donar ànims, fer comentaris positius, recolzar els fills i tractar-los bé” (Bel, 11 anys, Hostafrancs)

De fet, és important destacar que les dades de l'enquesta mostren com aquells infants que se senten escoltats a casa, estan més satisfets amb la seva vida d'estudiant i els seus aprenentatges.

Per altra banda, els infants reclamen la importància de poder disposar d'un espai propi ja sigui per estudiar, per jugar o per gaudir de la seva intimitat, com un element fonamental per a sentir-se a gust a casa. Els infants que, en el seu dia a dia, no disposen “d'algun lloc a casa on estudiar amb tranquil·litat” i “el material o les coses per fer esport o aficions” tendeixen a estar menys satisfets amb les coses que tenen i la casa on viuen.

Com mostra la taula 6, el 32,4% dels infants menys satisfets amb les coses que tenen diu que a casa seva no té un lloc on estudiar amb tranquil·litat, mentre que entre els infants més satisfets només n'hi ha el 7,6% (diferència de 25 punts). Així mateix, el 22,3% diu que no disposa del material per practicar esport o aficions, mentre que entre els infants més satisfets només n'hi ha el 3,5% (diferència de 19 punts).

Taula 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les coses que tenen, segons béns materials de l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ COSES QUE TENS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Lloc estudi tranquil	SÍ	67,6%	82,5%	92,4%
	NO	32,4%	17,5%	7,6%
Material aficions/esport	SÍ	77,7%	91%	96,4%
	NO	22,3%	9%	3,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En clau de desigualtat social, cal destacar que entre els infants que viuen en barri de renda baixa un 12% no disposa d'un lloc d'estudi que percep com a tranquil, mentre que aquesta xifra és del 6,3% entre els infants que provenen de barris de renda alta:

Taula 7. Disponibilitat de lloc d'estudi dels infants (10-12 anys), segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		Barris rendes baixes	Barris rendes intermèdies	Barris rendes altes
Lloc estudi tranquil	SÍ	88%	91,6%	93,7%
	NO	12%	8,4%	6,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

4.2.3 Més escolta adulta i tenir en compte el que diuen els infants

L'escolta adulta és un element clau per al benestar dels infants. Entre tots els factors de la vida valorats, l'escolta adulta és el factor que més fa variar la satisfacció amb la vida en general. És per això que cal destacar que la satisfacció amb l'escolta adulta és una de les més baixes dels quinze aspectes de la vida valorats pels infants (veure gràfic 6 del capítol 3.1). Segons les dades de l'enquesta, **un 38% dels infants diu que no està prou satisfet amb com els escolten les persones adultes**. En correspondència amb aquestes xifres, els infants denuncien que els adults no els prenen prou seriosament i que la seva opinió no es tinguda prou en compte pels adults:

“Els adults no t'escolten i sempre han de tenir la raó”
(Paula, 11 anys, Sant Andreu)

“Nosaltres no hi podem fer res perquè som petits i no ens fan cas”
(Nil, 11 anys, Hostafrancs)

En clau de desigualtats socials, cal tenir present que les dades de l'enquesta mostren un menor grau de satisfacció amb l'escolta adulta entre els infants amb el pare i/o mare d'origen estranger. Com mostra la taula 8, entre els infants pocs satisfets, un 41% tenen el pare i/o mare d'origen estranger, mentre que en el cas dels infants més satisfets, el percentatge és menor (30%) :

Taula 8. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb l'escolta adulta, segons origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ ESCOLTA ADULTA		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Origen estranger	SÍ	41,1%	32%	30,3%
	NO	58,9%	68%	69,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa a l'escolta adulta en l'àmbit familiar específicament, són diverses les aportacions d'infants que reclamen una major atenció per part dels seus pares i/o mares (o les persones que els cuiden) i que es tingui més en compte la seva opinió:

“Que les famílies ens escoltin més. Que tinguin més en compte la nostra opinió, no només que els escoltem nosaltres a ells, ells a nosaltres també [en to de queixa]”
(Martina, 11 anys, Pedralbes)

“Quan nosaltres volem fer alguna cosa no facin sempre el que volen fer ells, que escoltin el que volem fer nosaltres” (Juan, 11 anys, La Vall d'Hebron)

Entre els diferents motius als que atribueixen que els seus pares i/o mares no els escolten prou és perquè interpreten que aquests estan molt ocupats per qüestions laborals, i perquè, molt sovint, estan massa pendents del mòbil:

“Els adults et diuen “demà m'ho expliques” i passen de tu perquè tenen tanta feina que no tenen temps” (Lorena, 11 anys, Porta)

“A vegades tens coses importants a dir i estan al telèfon i no et fan cas”
(Ariadna, 11 anys, Hostafrancs)

De totes maneres, és important remarcar que no tots estan d'acord amb que els pares i/o mares no els escoltin o no estiguin per ells:

“Jo trobo que els pares, almenys els meus, quan *algo* et preocupa són els que més t'escolten” (Enric, 11 anys, La Guineueta)

“Jo penso que els adults sempre ens escolten, els pares i mestres, perquè sempre ens volen ajudar” (Raquel, 11 anys, La Vall d'Hebron)

En aquest sentit, **els infants reclamen que els adults els deixin fer servir la seva veu de manera que es puguin tenir en compte les seves opinions i interessos a l'hora de replantejar la ciutat** per exemple:

“Ecoltar les propostes que fem els nens, ja que els parcs i *demés* no són per a ells sinó que és el nostre barri, i si no ens agrada no hi podem fer vida”
(Eduard, 11 anys, Horta)

“Per alguna vegada que facin alguna cosa interessant per nosaltres i no pels adults”
(Otger, 11 anys, El Camp d'en Grassot i Gràcia Nova)

“Podrien crear un Ajuntament pels nens i és com que els nens poden anar controlant com es van sentint. Que estigui format per nens o que hi hagi persones que es preocupen de les coses que diuen els nens, però seria una mica *liós* només format de nens” (Victor, 11 anys, Sants)

4.2.4 Els infants reclamen més autonomia i confiança en les seves capacitats

Per últim, cal remarcar que **la satisfacció amb la llibertat percebuda és una de les més baixes entre els quinze aspectes de la vida valorats, essent 5 de cada 10 infants els que no estan prou satisfets amb la llibertat que tenen** (veure gràfic 6 de l'apartat 3.1). La baixa satisfacció dels nens i nenes de 10 a 12 respecte a la llibertat percebuda es manifesta en els diferents àmbits de la seva vida: en l'àmbit familiar (54% no prou d'acord amb que els seus pares els donen llibertat suficient), en l'àmbit escolar (70% no prou d'acord amb que poden triar suficients coses de les que fan a l'escola) i en l'àmbit del barri (el 68% no prou d'acord amb que al barri tenen llibertat suficient per fer el que volen).

A més és rellevant subratllar que “percebre que la família et dona prou llibertat” està entre les experiències amb més potencial d'impacte en la satisfacció dels infants amb la vida en general (veure gràfic 9, apartat 3.4. d'aquest informe), i per tant és una de les experiències en la qual és important prestar especial atenció.

El grau de llibertat percebuda es troba estretament vinculada amb el nivell de llibertat que es considera que els pares i/o mares et concedeixen. Com mostra la taula 9, entre els infants poc satisfets amb la llibertat en general, un 86,2% no estan prou d'acord amb la llibertat que els donen els seus pares i/o mares mentre que entre els infants molt satisfets amb la llibertat, només un 32,4% no estan prou satisfets amb la llibertat que els donen els seus pares i/o mares (53 punts de diferència)

Taula 9. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la llibertat, segons si perceben que els pares o mares els donen llibertat suficient. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ LLIBERTAT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
"Els meus pares em donen llibertat suficient"	No prou d'acord	86,2%	71,2%	32,4%
	Totalment d'acord	13,8%	28,8%	67,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Així doncs, els infants **senten que sovint les seves mares i/o pares els sobreprotegeixen i això va en detriment de la seva llibertat:**

“De vegades alguns pares es passen controlant”
(Júlia, 11 anys, La Maternitat i Sant Ramón)

“Per venir al *cole* he de creuar un carrer i no em deixen”
(Susana, 11 anys, La Marina de Port)

Quan se'ls pregunta què significa per ells i elles sentir-se lliures, els infants ho associen principalment amb el grau d'autonomia que perceben per sortir amb els amics i les amigues al carrer a jugar:

“[Què és per vosaltres la llibertat?] Que et deixin anar sol pel carrer i et deixin sortir amb els amics” (Toni, 11 anys, Sant Andreu)

“La libertad para mí también es que cuando vas con unos amigos pues que te dejen ir sola. Porque si tú vas con tus amigos y está tu padre al lado pues como que te corta el rollo porque sabes que te está escuchando” (Amanda, 11 anys, Ciutat Meridiana)

En aquest sentit, són diversos els infants que coincideixen en afirmar que si els pares i/o mares no els deixen més llibertat és per qüestions de seguretat i posen de relleu la importància que els barris siguin segurs com un requisit imprescindible per assegurar la seva autonomia:

“Yo creo que si no te dan toda la libertad que tú quieres es por seguridad”
(Noèlia, 11 anys, La Prosperitat)

“Els meus pares es preocupen per mi i tenen por que em passi *algo* i no em deixen anar sol” (Alba, 11 anys, L'Antiga Esquerre Eixample)

Malgrat aquesta reclamació de major llibertat, **hi ha un sector dels infants que consideren que són massa petits per poder ser completament autònoms**, tal i com s'il·lustra en les

següents cites, per la qual cosa el grau de llibertat s'ha de modular segons les necessitats de cada infant:

“Sobre la llibertat: Jo crec que encara som massa petits per anar sols i no tenim ningú per comunicar si ens ha passat *algo*” (Rodrigo, 11 anys, Sants)

“Però tenim 11 anys, no 13. Jo crec que estem bé com estem amb la llibertat que tenim” (Elena, 11 anys, La Vall d'Hebron)

Per últim, assenyalar que s'observen diferències significatives en el grau de llibertat percebuda en clau de desigualtats socials. Com mostra la taula 10, hi ha més infants insatisfets amb la llibertat que viuen en un context de privació material (15,3%, diferència de 6 punts respecte dels més satisfets amb la llibertat) i que viuen en barris de renda baixa (55,6%, diferència d'11 punts).

Taula 10. Satisfacció amb la llibertat dels infants (10-12 anys) segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ LLIBERTAT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	15,3%	10,2%	8,9%
	NO	84,7%	89,8%	91,1%
Barri renda baixa	SÍ	55,6%	45,2%	44,8%
	NO	44,4%	54,8%	55,2%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa a les diferències per raó de sexe, els resultats no presenten diferències estadísticament significatives, és a dir, els nens i les nenes estan menys o més satisfets amb la llibertat que tenen en la mateixa mesura.

4.2.5 Com pensen els infants que podem acompanyar, donar suport i escoltar-los millor?

Un cop desgranats els principals resultats respecte a aquesta esfera tan important per al benestar dels infants, com és l'esfera familiar, pertoca preguntar-se: com pensen els infants que podem acompanyar, donar suport i escoltar-los millor? Tal i com s'explica a la introducció d'aquest informe (veure la descripció de la Fase 2 del programa “Parlen els nens i les nenes”), als tallers participatius es destinava una part important del temps a preguntar als

infants quines eren les principals propostes que, des del seu punt de vista, servien per millorar el seu benestar.

DEMANDES DELS INFANTS:

De les 11 demandes i 115 propostes recollides a l'Agenda dels infants, 4 són les demandes que es vinculen més directament amb els aspectes de l'esfera familiar de la vida dels infants (tot i que no únicament) i que, a més, s'acompanyen de 34 propostes d'actuació:

➤ **Tenir més temps per gaudir amb la família
(demanda 1 de l'Agenda)**

Créixer en una família o en un entorn de cura en el qual se sentin estimats i compresos és essencial per al benestar i desenvolupament dels infants, tal com diuen els mateixos nens i nenes i com es troba recollit en la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides. Per estar contents amb la seva família, els infants asseguren que és important saber que es preocupen per ells i també passar temps junts i passar-s'ho bé plegats.

➤ **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes
(demanda 3 de l'Agenda)**

La percepció de seguretat per part dels infants es vincula amb la possibilitat d'anar sols pel carrer, però també amb la certesa de saber que, en cas de tenir un problema, tindran el suport que necessitin per part de la família, dels mestres, dels amics, amigues i companys i de les persones adultes del barri, en general.

➤ **Més escolta i prendre's seriosament el que diem
(demanda 4 de l'Agenda)**

Els nens i nenes voldrien que els pares i mares, els mestres i les persones adultes en general els escoltessin més, tinguessin més en compte les seves opinions i es prenguessin més seriosament allò que diuen. El nivell de comunicació i d'escolta per part de les persones adultes es mostra com un factor clau perquè que els infants estiguin satisfets amb la seva vida en general.

➤ **Més llibertat i més confiança en les nostres capacitats
(demanda 5 de l'Agenda)**

L'autonomia o llibertat és un dels aspectes de la vida dels infants que més nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona consideren que els satisfà poc o gens. Per a ells, la llibertat té a veure amb la possibilitat de dir el que pensen, de decidir sobre aquelles qüestions que els afecten i, també, d'anar sols pel carrer. Per als infants, la sobreprotecció de la família i la poca confiança en les seves capacitats van en detriment del seu grau de llibertat.

PROPOSTES RECOLLIDES EN CADA UNA DE LES DEMANDES:

- **Tenir més temps per gaudir amb la família (demanda 1 de l'Agenda)²⁰**
- **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes (demanda 3 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Evitar que hi hagi casos de maltractament infantil amb campanyes, psicòlegs, xerrades amb els pares i mares, vigilància, cases d'acollida per a infants maltractats.
- Millorar la seguretat al carrer posant-hi més policia i més vigilància, especialment a les zones on hi ha escoles, per evitar situacions de violència, drogues, alcohol, robatoris, baralles, soroll a la nit, etc.

Escoles:

- Fixar-se en el nostre estat d'ànim i ajudar-nos si tenim algun problema, tant familiar com amb els companys i companyes de classe.
- Ajudar-nos a confiar en nosaltres mateixos.
- Ensenyar-nos a no ficar-nos en conflictes i a saber com actuar davant d'una baralla.
- Assegurar-se que hi ha material mèdic a l'escola per actuar en cas d'emergència.

Famílies:

- Escoltar els nostres problemes, ajudar-nos i donar-nos consells perquè ens sentim més segurs.
- Tractar-nos bé, respectar-nos i intentar comprendre el que ens passa en lloc d'enfadar-se amb nosaltres.
- Tenir cura de la nostra seguretat: acompanyar-nos, vigilar-nos i ensenyar-nos a anar amb compte pel carrer.

Els mateixos infants:

- Vigilar quan anem pel carrer: no fer cas de les persones que no coneixem, anar acompanyats, anar amb compte.
- Evitar els conflictes i les baralles, i avisar els adults quan veiem comportaments inadequats, com ara vandalisme, violència, drogues, etc.

- **Més escolta i prendre's seriosament el que diem (demanda 4 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Fer-nos més enquestes per saber la nostra opinió i per veure si milloren o empitjoren les coses.
- Tenir-nos més en compte, fer-nos més cas i complir les propostes que hem fet en els tallers.

²⁰ Veure l'apartat 4.1.4 "Com pensen els infants que podem millorar la seva autoestima, la satisfacció amb el propi cos, amb la seva salut i amb el seu temps personal?".

Escoles:

- Parlar més amb els pares per explicar-los com ens sentim i que ens puguin ajudar.
- Posar-se en el nostre lloc i escoltar-nos, ajudar-nos a expressar els nostres sentiments.

Famílies:

- Parlar més amb nosaltres, que ens preguntin com ens va i què ens passa a l'escola.
- Tenir en compte les nostres idees, escoltar les nostres opinions i fer-nos més cas.

Els mateixos infants:

- Respectar els nostres pares, escoltar-los i fer-los cas perquè no s'enfadin amb nosaltres.
- Explicar als pares què ens passa i què fem a l'escola.

➤ **Més llibertat i més confiança en les nostres capacitats
(demanda 5 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Posar més semàfors i millorar la senyalització de trànsit perquè puguem anar sols pel carrer.
- Millorar la il·luminació dels carrers perquè puguem anar segurs quan es fa de nit.

Escoles:

- Demanar-nos la nostra opinió i deixar-nos participar més en les decisions de l'escola.
- Animar els nens i nenes més tímids i que tenen problemes per relacionar-se.

Famílies:

- No sobreprotegir-nos i confiar més en nosaltres: deixar-nos anar sols pel carrer, deixar-nos fer les activitats que ens toquen per la nostra edat.
- Deixar-nos més llibertat per quedar amb els amics i amigues fora de l'escola.
- Que ens deixin decidir les coses que ens afecten com, per exemple, poder escollir les activitats extraescolars.

Els mateixos infants:

- Demostrar als pares i mares que som responsables perquè ens donin més llibertat i tinguin confiança en nosaltres.

4.3 Àmbit escolar: el pas per l'escola, entre l'aprenentatge i l'espai de vida

Pel que fa al benestar subjectiu en l'àmbit escolar, els resultats de la recerca evidencien que, **hi ha un grup molt important d'infants que no està prou satisfet amb la seva vida d'estudiant (42%)**, sent un 11% els que manifesten estar-ho poc o gens. Pel que fa a al nivell de satisfacció amb el que s'aprèn a l'escola específicament, les dades són una mica més esperançadores, atès que un **73% dels nens i nenes de 10 a 12 anys de la ciutat està molt satisfet amb les coses que ha après a l'escola i només un 27% diu no estar-ho prou**.

Amb l'objectiu de comprendre amb més profunditat quins són els factors que expliquen el major o menor grau de satisfacció dels infants amb la seva vida d'estudiant, aquest apartat revisa alguns dels elements que més han destacat sobre el seu procés d'aprenentatge i el seu pas per l'escola.

4.3.1 Aprendre a l'escola: com i per què

A partir de les respostes dels infants, es posa de relleu que els nens i nenes que creuen tenir dificultats d'aprenentatge acostumen a estar menys satisfets amb la seva vida d'estudiant. És a dir, entre els infants gens i poc satisfets amb la seva vida d'estudiant, el 23,5% percep que té alguna dificultat d'aprenentatge, mentre que entre els molt satisfets, només n'hi ha un 4,6% (diferència de 19 punts, veure taula 11).

Així mateix, és interessant detectar com a l'hora de valorar la satisfacció amb els aprenentatges escolars, la diferència de punts dels infants gens/poc i molt satisfets en cas de percebre dificultats d'aprenentatge és inferior (11 punts, veure taula 11) que en el cas anterior (vida d'estudiant: 19 punts). Aquest contrast permet inferir que, als infants amb dificultats d'aprenentatge, els afecten més les qüestions de tipus relacional que les pròpies dificultats d'aprenentatge.

Taula 11. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons percepció de dificultats d'aprenentatge. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ VIDA D'ESTUDIANT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Percepció dificultats d'aprenentatge	SÍ	23,5%	7,9%	4,6%
	NO	76,5%	92,1%	95,4%
		SATISFACCIÓ APRENENTATGES ESCOLARS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Percepció dificultats d'aprenentatge	SÍ	17,2%	10,9%	6%
	NO	82,8%	89,1%	94%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En aquesta mateixa línia, les dades mostren que els infants que perceben algun tipus de dificultat personal (física, d'aprenentatge i/o per malaltia crònica) també es mostren menys satisfets amb les seves relacions amb els amics i els companys de classe (taula 12) i, en general, amb la seva satisfacció global amb la vida (taula 13):

Taula 12. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les amistats i els companys de classe, segons percepció de dificultats personals. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ AMISTATS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Percepció dificultats personals	SÍ	37%	22,4%	20,7%
	NO	63%	77,6%	79,4%
		SATISFACCIÓ COMPANYS CLASSE		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Percepció dificultats personals	SÍ	29,5%	20,9%	21,2%
	NO	70,6%	79,1%	78,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Taula 13. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons percepció de dificultats personals. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ VIDA		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Percepció dificultats personals	SÍ	33,1%	23,1%	20,1%
	NO	66,9%	76,9%	79,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En aquest sentit, a partir dels propis discursos dels infants es posa de relleu com el fet d'experimentar algun tipus de dificultat d'aprenentatge pot repercutir negativament en la seva experiència escolar:

“Hi ha nens que no els agrada la seva escola potser perquè li costa aprendre i li posa nerviós” (Gisela, 11 anys, El Clot)

“Jo crec que la gent que ha posat això [poc o gens satisfets amb la vida d'estudiant] és que li costa molt” (Nerea, 11 anys, Ciutat Meridiana)

Per altra banda, tot i que la gran majoria dels infants que viuen a barris de renda baixa es mostren satisfets amb la seva vida d'estudiant, quan aïllem el subgrup d'infants menys satisfets amb la seva vida d'estudiant i els seus aprenentatges escolars, observem la tendència²¹ a ser infants que viuen en barris de renda baixa (57,7%). Aquesta tendència posa de relleu que la satisfacció dels infants amb la seva experiència escolar no es troba al marge de qüestions vinculades amb les desigualtats socials.

Taula 14. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ VIDA D'ESTUDIANT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Barri renda baixa	SÍ	57,7%	44,9%	45,7%
	NO	42,3%	55,1%	54,3%
		SATISFACCIÓ APRENTATGES ESCOLARS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Barri renda baixa	SÍ	59%	45,5%	46,3%
	NO	41%	54,5%	53,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Des d'una perspectiva de la inclusió social, és interessant observar com l'escola i el **procés d'escolarització és considerat per alguns infants com un mecanisme integrador** que permet superar barreres entre l'àmbit familiar i l'escolar com és el cas, per exemple, d'infants amb el

²¹ Parlem de tendència perquè el resultat no és estadísticament significatiu. S'hi presta atenció perquè l'anàlisi en clau d'equitat és un eix de treball de l'IIAB.

pare i/o mare d'origen estranger, en especial quan tenen dificultats de comprensió lingüística:

“A l'escola aprens coses que els pares no t'ensenyen, com el català”
(Alfredo, 11 anys, El Gòtic)

Un altre aspecte destacable sobre el significat que té pels infants el seu procés escolar és com debaten sobre la utilitat que tenen per ells i elles el que aprenen a l'escola en relació amb el seu futur:

“Si no estudies tens menys possibilitats de tenir un bon treball”
(Daniel, 11 anys, Sants)

[Sobre la satisfacció amb la teva vida d'estudiant] “Hauria de ser més important perquè és *algo* que et servirà pel futur” (Marc, 11 anys, Sarrià)

En aquest sentit, tot i que hi ha un consens generalitzat de la importància d'aprendre, alguns infants es qüestionen la utilitat d'algunes matèries que els ensenyen a l'escola:

“A l'escola ens agrada aprendre coses que podem utilitzar dia a dia”
(Diego, 11 anys, La Marina de Port)

“Vull coses més necessàries. Hi ha coses, per exemple, de mates que no farem servir”
(Cristian, 11 anys, Sant Andreu)

“A vegades faig un treball i penso de què em servirà, això?”
(Joan, 11 anys, La Salut)

Pel que fa als mètodes d'aprenentatge, quan se'ls pregunta sobre com els agrada aprendre els aspectes que apareixen amb més freqüència són: sense llibres, treballar més amb ordinador, amb mètodes que incloguin més suport visual, fer més optatives per poder tenir més varietat de coneixements i poder fer activitats fora del centre escolar. A partir de les següents cites, s'il·lustren algunes d'aquestes valoracions i demandes:

“Jo sí que no treballaria mai amb llibres perquè és molt avorrit”
(Estel, 11 anys, La Salut)

“Ara fem servir els *tablets* a castellà i és més divertit i aprenem igual”
(Mar, 11 anys, Sants)

“Ens agradaria poder fer coses més visuals, més imatges, més vídeos”

(Dèlia, 11 anys, Montbau)

Així mateix, és important recalcar que entre els infants que estan escolaritzats en centres que tenen com a principal metodologia l’aprenentatge basat en projectes, mostren un elevat nivell de satisfacció i consideren que aquesta forma de treball incrementa el seu nivell d’aprenentatge i de satisfacció amb la vida escolar.

4.3.2 L’acompanyament del professorat

Pel que fa a la percepció dels nens i nenes sobre l’acompanyament per part del professorat, les dades són preocupants: un 43,9% i 44,3% consideren que els seus mestres no es preocupen ni els escolten prou, respectivament. Així mateix, un 36,6% no està totalment d’acord en que rebran l’ajuda dels seus mestres si tenen algun problema a l’escola. . En la mateixa línia, dels discursos dels infants es desprèn que rebre suport del professorat representa un element clau per explicar el grau de satisfacció amb la vida d’estudiant:

“Estaria bé que els *profes* escoltessin més als alumnes. Així els alumnes estaran més contents i no agafen manies als *profes* ni els *profes* als alumnes (...) Bueno, [milloraria] la salut mental, estaries més content” (Héctor, 11 anys, Horta)

De fet, és important destacar que aquells infants que reclamen **més suport per part del seu professorat** ho fan més enllà dels aspectes estrictament acadèmics. Més aviat, es reclama que es tinguin en compte aspectes més de tipus relacional i emocional, com per exemple, que els donin suport en la gestió dels conflictes entre els companys o en possibles problemàtiques que puguin estar experimentant en l’àmbit familiar. Així, els infants reivindiquen la importància que el professorat tingui present les seves circumstàncies personals i familiars a l’hora d’entendre el seu comportament i el seu rendiment:

“Els mestres també podrien preguntar. Per exemple a l’última hora poden preguntar que com estem, què pensem i si poden ajudar en alguna cosa”
(Adrià, 11 anys, Hostafrancs)

“M’agradaria que els *profes* ens preguntessin més sobre les coses que ens preocupen i fer-hi alguna cosa, com ajudar-nos i fer el possible perquè ens deixin de preocupar”
(Maria, 11 anys, Sarrià)

4.3.3 Les amistats i els companys de classe, un pilar del benestar

Els resultats posen de relleu la importància de les relacions interpersonals amb les amistats i els companys de classe com un dels pilars fonamentals no només per entendre el benestar dels infants a l’escola, sinó per afavorir la satisfacció dels infants amb la seva vida en global. Així, “tenir suficients amics” és la quarta de les experiències amb més potencial d’impactar en la satisfacció dels infants amb la seva vida en global (veure gràfic 9 de l’apartat 3.4.).

En aquest mateix sentit, estar a gust tant amb les amistats, **els i les companyes de classe, com amb el professorat, es presenta com una condició fonamental per aprendre**. I és que tal com ja s’ha posat de relleu en d’altres recerques²², són precisament els aspectes relacionals un dels elements clau a l’hora d’explicar com els infants es vinculen amb el seu procés escolar i amb la seva escola.

“Per mi [anar a l’escola] és divertit. No és tot el *rato* treball, estàs amb amics, jugues”
(Lea, 11 anys, La Maternitat i Sant Ramon)

“Si no tingués amigues, què faria jo al *cole*?”
(Ona, 11 anys, Hostafrancs)

En aquest sentit, els resultats posen de manifest que el nivell de satisfacció amb les relacions interpersonals a l’escola és diferent quan estem parlant dels amics o dels companys de classe. Així, mentre que el nivell de satisfacció amb les amistats és molt satisfactòria, **un terç dels infants no es mostra prou satisfet amb els altres nens i nenes de la seva classe (34,8%)**. D’aquests, un 9,6% manifesta estar poc o gens satisfet amb els seus companys/es de classe. Però, què diferencia un amic o amiga d’un company de classe segons els propis infants? Vegem-ne algun exemple:

²² Veure Tarabini, A. et al. (2015): [*¿Continuidad o abandono escolar? El efecto de los centros educativos en las decisiones de continuidad formativa de los jóvenes.*](#)

“Con los amigos tienes más confianza y te relacionas más con ellos y, en cambio, con los compañeros de clase te relacionas menos y puede que alguno no lo conozcas del todo. Los amigos los has conocido de hace mucho tiempo”

(Andrés, 11 anys, La Verneda i la Pau)

“Quan et sents malament i tal només els amics de veritat ho noten, els companys no ho noten” (Mariona, 11 anys, Vallcarca i els Penitents)

Així, si bé la majoria dels infants creu que té suficients amics i amigues (73,5%) i que hi té una bona relació (68,4%), **3 de cada 10 infants no estan totalment d'acord amb que rebran el suport dels seus amics i amigues si tenen un problema, i 5 de cada 10 creuen que no el rebrien dels altres companys de classe.**

Posant especial focus als infants menys satisfets (veure taula 15), les dades mostren com d'entre els infants menys satisfets amb els seus amics i amigues, el 48,5% tenen el pare i/o mare d'origen estranger, mentre que entre els més satisfets, el percentatge és molt menor (29,4%, diferència de 19 punts). A més, entre els menys satisfets amb els amics o amigues, el 37% percep dificultats personals (diferència de 16 punts respecte dels més satisfets), el 61,5% viu a barris de renda baixa (diferència de 16 punts) i el 53,4% són nenes (diferència de 5 punts).

Taula 15. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les amistats i els companys de classe, segons origen estranger dels pares i/o mare, percepció de dificultats personals, renda del barri on viu l'infant i sexe. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ AMISTATS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Origen estranger	SÍ	48,5%	38,3%	29,4%
	NO	51,5%	61,7%	70,6%
Percepció dificultats personals	SÍ	37%	22,4%	20,7%
	NO	63%	77,6%	79,4%
Barri renda baixa	SÍ	61,5%	49,2%	45,1%
	NO	38,5%	50,8%	54,9%
Sexe	NENA	53,4%	52,9%	48%
	NEN	46,6%	47,1%	52%
		SATISFACCIÓ COMPANYS CLASSE		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Origen estranger	SÍ	40,2%	32,9%	30,7%
	NO	59,9%	67,1%	69,4%
Percepció dificultats personals	SÍ	29,5%	20,9%	21,2%
	NO	70,6%	79,1%	78,8%
Barri renda baixa	SÍ	57,8%	47,2%	45%
	NO	42,2%	52,8%	55%
Sexe	NENA	48,4%	50,2%	49%
	NEN	51,6%	49,8%	51%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

4.3.4 Sobre l'assetjament escolar

Un dels principals factors que permet explicar el major o menor grau de satisfacció amb la vida d'estudiant és el tipus de relació que s'estableixen amb els companys. En aquest sentit, si bé apareixen aspectes molt positius de les relacions entre els companys de classe, també és imprescindible evidenciar l'existència de relacions conflictives en el marc escolar.

Com posen de relleu les dades de l'enquesta, aquest és un aspecte fonamental per entendre la satisfacció dels infants en el seu pas per l'escola. La taula 16, mostra com entre els infants que estan molt satisfets amb la seva vida d'estudiant, un 17% no se sent prou segur, mentre que entre els infants poc satisfets amb la seva vida d'estudiant, el percentatge d'infants que no se senten prou segurs és del 42,3% (diferència de 25 punts).

Taula 16. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons percepció de seguretat a l'escola. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ VIDA D'ESTUDIANT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Em sento segur a l'escola	No prou d'acord	43,2%	30%	17%
	Totalment d'acord	56,8%	70%	83%
		SATISFACCIÓ APRENTATGES ESCOLARS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Em sento segur a l'escola	No prou d'acord	56,7%	39,7%	17,4%
	Totalment d'acord	43,3%	60,3%	82,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Segons les últimes dades de l'informe PISA 2015²³, a Catalunya 1 de cada 7 adolescents ha patit assetjament escolar al llarg de la seva trajectòria educativa. L'assetjament escolar té un fort impacte en la salut física i el benestar dels infants en tant que incrementa els nivells d'estrès, augmenta els riscos de patir problemes de salut i redueix el rendiment acadèmic.

De fet, el centre educatiu és un dels principals espais a on els infants i els adolescents són víctimes de maltractaments físics i/o verbals i en percentatges molt alarmants: el 68,2% dels infants entre 10 i 12 anys diuen que han viscut situacions de violència física i/o verbal a l'escola durant l'últim mes. Entre els infants que han viscut situacions de violència física i/o verbal, tot i que és un fenomen transversal, hi més nois (74,8%) que noies (61,5%), així com hi ha més infants amb pares i/o mares d'origen estranger (72,5%) que de pares i/o mares autòctons (65,9%). A més, pel que fa a la seguretat percebuda en l'entorn escolar, el 24,4% dels infants de 10 a 12 anys diuen no sentir-se prou segurs a l'escola.

Retornant als gràfic 9 (apartat 3.4.) sobre la importància de determinades experiències vitals, sentir-se segur a l'escola, és una de les claus a on més podem incidir per incrementar el seu benestar general.

D'acord amb la informació recollida en els tallers participatius, aquest és un tema que realment els preocupa:

“Hi ha nens que tendeixen a tenir por d'anar a l'escola perquè els seus companys els juguen males passades” (Mireia, 11 anys, El Clot)

²³ OECD (2017), [PISA 2015 Results \(Volume III\): Students' Well-Being](#), OECD Publishing, París.

[Com definiríeu el *bullying*?] “Acoso constant durant mesos o anys que al final acaba sent molt greu per la persona i acaba tenint ansietat”
(Sara, 11 anys, Vallcarca i els Penitents)

Així mateix, dels discursos dels infants es desprèn que és un tema extensament treballat a classe tot i que no sempre els resulta fàcil definir què s’entén per *bullying* i encara menys, com fer-hi front. En aquest sentit, s’observa que el principal factor que fa que un infant pateixi assetjament és el fet de ser “diferent” de la resta:

“No estan a gust amb els companys perquè no l’accepten perquè és diferent. I li fan *bullying*” (Jordi, 11 anys, Porta)

“Sempre hi ha un grupet de gent que va burlant-se de la gent o d’una persona que és diferent” (Sara, 11 anys, Vallcarca i els Penitents)

En primer lloc, un dels factors que més apareix entre els elements que motiven a categoritzar a un sector dels companys de classe com a “diferent” és l’aspecte físic. Segons expliquen els propis infants, el fet d’allunyar-se dels estàndards de bellesa sovint és motiu de mofa tal i com es posa de manifest en les següents cites:

“Sí [que es poden burlar de tu] perquè si menges molt potser tens sobrepès i la gent et pot fer *bullying*” (Rocío, 11 anys, El Besòs i el Maresme)

“A mi antes me hacian *bullying* porque yo era muy flaca y a mí no me hacía gracia”
(Judith, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

En segon lloc, apareixen aspectes que tenen a veure amb la personalitat, com per exemple el fet de ser tímid, com un dels principals motius per explicar les situacions d’assetjament escolar. Segons els infants, aquests trets fan que la resta del grup els percebi com a més dèbils pel fet de tenir dificultats per relacionar-se amb el grup:

“A vegades els hi fan els altres nens a les persones més dèbils, que potser no tenen gaires amics perquè són més tímids” (Marcel, 11 anys, Sagrada Família)

Un tercer element que s’identifica com a explicatiu perquè un determinat sector de l’alumnat és categoritzat com a “diferent” a la resta és de caire cultural i segons l’origen de procedència:

“A l’altra escola on anava hi havia més nens d’altres països” [i què vols dir amb això?]
“doncs que eren de l’Àfrica i així i anaven separats dels altres” [Sí? I per què?] “No ho sé...”[però es separaven ells o els separaven els altres companys?] “Sí, els altres...bueno jo no” (Rubén, 11 anys, Ciutat Meridiana)

Per altra banda, és important tenir en compte que una de les principals característiques de l’assetjament escolar és que, tal com va emergir als tallers, **lluny de tractar-se d’una qüestió entre una víctima i el seu assetjador, es tracta d’un fenomen grupal** en tant que la resta d’individus que el presenciaven també tenen un protagonisme important a l’hora d’explicar el fenomen:

“A vegades no som nosaltres els que ho fem [criticar als altres pel seu físic] però per no quedar malament també ho fem [s’hi sumen]”
(Eloi, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“És important que si algú insulta a una altra persona sobre el seu cos doncs no posar-te de la part del que insulta” (Alex, 11 anys, El Gòtic)

Un altre dels elements que caracteritza l’assetjament escolar és que **sovint es tendeixen a banalitzar les situacions de violència que es produeixen en l’àmbit escolar**, tal com les dades posen de manifest quan els infants asseguren que els insults i les baralles són molt habituals en les seves relacions quotidianes, sent un 64,2% els infants que asseguren que algun cop els han insultat i un 48,4% els que són ells/es els que han insultat. A més, els infants reconeixen que hi ha relacions conflictives entre companys: el 70% diuen que a la seva escola hi ha baralles almenys 1 dia a la setmana, i al un 43% diu que els han deixat de banda almenys una vegada en l’últim mes. Una de les principals conseqüències que té el fet de banalitzar aquestes situacions conflictives és, precisament, que en fan més difícil la seva detecció i la seva intervenció²⁴:

“A veces lo hacemos en broma” [com sabeu que és broma?] “porque nos reímos”
(Darío, 11 anys, La Marina de Port)

[Com sabeu que és en broma insultar-se]? “Per com ho dius, per si estàs rient”
(Gerard, 11 anys, Sagrada Família)

²⁴ Casals, A. et al. (2019): [El bullying des de la mirada dels adolescents i els experts](#).

Per altra banda, és important destacar que, tot i que no va ser un tema preguntat a la fase d'enquesta, als tallers participatius els infants també varen fer referència al *ciberbullying*, un tipus d'assetjament molt més difícil de detectar que el que es produeix en el sí de l'escola. Aquesta major dificultat per detectar aquests casos d'assetjament a les xarxes socials és reconeguda pels propis infants:

“Estáis hablando de *ciberbullying* y en ese no te ven a ti. Si yo, y tres o cuatro más, le hago *bullying* a alguien y le insulto y le pego pues los profes nos ven pero si tú estas con el móvil en el patio pues no lo saben. O por ejemplo si alguien está haciendo el tonto y le haces un video” (Susana, 11 anys, Ciutat Meridiana)

Amb tot plegat, **els infants demanen més suport per part del professorat per gestionar aquests conflictes**. Així mateix, els infants remarquen la necessitat de que ells mateixos també puguin trobar les eines per poder-se apoderar davant de situacions conflictives amb la resta de companys i companyes de classe tal i com es posa de manifest en la següent cita:

“Nosaltres també hem d'aprendre a defensar-nos si ens molesten o s'estan passant amb tu dir << m'estàs molestant >>” (Georgina, 11 anys, Sants)

4.3.5 Sobre els horaris, els deures i la capacitat de decisió dels infants sobre el seu procés d'aprenentatge

Per últim, destacar que malgrat la majoria dels infants se senten segurs a l'escola i perceben el suport, l'atenció i l'escolta de les seves i seus mestres, **7 de cada 10 perceben que no disposen de prou autonomia personal o capacitat de decidir en el seu entorn escolar**. Dos dels elements que apareixen més recurrentment en tots els tallers participatius quan se'ls pregunta sobre què els hi agradaria decidir és sobre els horaris escolars i sobre la quantitat de deures que fan. De fet, hi ha un ampli consens entre els infants, en **considerar que el temps que passen al centre i que dediquen als estudis és excessiu** i que això va en detriment del seu temps lliure per jugar i estar amb la família²⁵:

²⁵ Veure apartat “4.1.3. Els infants reclamen tenir més temps lliure” per a més informació sobre aquesta qüestió.

“Al cole estem 8h i es gasta molt temps i després a sobre et posen deures. No hi ha prou temps al cole? S'està fent malament!”
(Tiago, 11 anys, L'Antiga Esquerre de l'Eixample)

“Pasamos más tiempo en clase que en el patio y luego dicen que tenemos que trabajar más (...) Somos niños, tenemos que jugar más”
(David, 11 anys, La Marina de Port)

De fet, segons les dades de l'enquesta, el 71,1% dels infants de 10 a 12 anys dedica un mínim de 5 dies a la setmana a fer els deures i estudiar. En aquest sentit, hi ha una gran quantitat de propostes dirigides a l'escola i a les administracions on reclamen que redueixin l'horari escolar per poder passar més temps en família i tenir més temps lliure.

4.3.6 Com pensen els infants que podem millorar el seu pas per l'escola?

Un cop desgranats els principals resultats de l'enquesta i dels tallers participatius respecte l'àmbit escolar, també sistematitzem què ens han dit els nens i nenes quan els hem preguntat què podem fer per millorar tant la seva vida d'estudiant com la satisfacció amb els seus aprenentatges.

DEMANDES DELS INFANTS:

De les 11 demandes i 115 propostes recollides a l'Agenda dels infants, 3 són les demandes que es vinculen més directament amb els aspectes de l'esfera escolar de la vida dels infants (tot i que no únicament) i que, a més, s'acompanyen de 34 propostes d'actuació:

➤ **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes (demanda 3 de l'Agenda)**

La percepció de seguretat per part dels infants es vincula amb la possibilitat d'anar sols pel carrer, però també amb la certesa de saber que, en cas de tenir un problema, tindran el suport que necessitin per part de la família, dels mestres, dels amics, amigues i companys i de les persones adultes del barri, en general.

➤ **Lluitar decididament contra el *bullying* i prevenir-lo (demanda 7 de l'Agenda)**

Els amics i amigues són una de les peces fonamentals en el benestar dels nens i nenes, tal com ells mateixos expressen. Tenen clara la diferència entre amics o amigues i companys o companyes, i que el fet de jugar amb una persona no implica que sigui un amic o amiga. De fet, l'assetjament entre companys d'escola –o *bullying*– és una de les seves principals preocupacions i, per això, fan propostes encaminades a prevenir-lo i a combatre'l.

➤ **Participar en les decisions de l'escola i canviar les maneres d'aprendre (demanda 6 de l'Agenda)**

Les propostes dels infants se centren tant en qüestions que tenen a veure amb els aprenentatges i la manera d'ensenyar com en aspectes de relació amb els companys i companyes i el professorat. Reclamen més suport i acompanyament, activitats més amenes, divertides i motivadores, i més flexibilitat i interès per conèixer la seva opinió i les seves propostes.

PROPOSTES RECOLLIDES EN CADA UNA DE LES DEMANDES:

➤ **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes (demanda 3 de l'Agenda)²⁶**

➤ **Lluitar decididament contra el *bullying* i prevenir-lo (demanda 7 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Organitzar campanyes i activitats per evitar que hi hagi *bullying*, com xerrades, activitats de coneixença al barri i a l'escola, enquestes per identificar si hi ha *bullying*, etc.
- *Controlar l'assetjament a les escoles i a través de les xarxes i ajudar a tractar el bullying* anant a les escoles, fent de mediadors amb les famílies, posant psicòlegs, etc.

Escoles:

- Donar suport i ajudar els alumnes quan tenen problemes amb els companys.
- Vigilar més per evitar que es produeixin conflictes, especialment a l'hora del pati.
- Parlar del *bullying* a l'escola i fer activitats per evitar que passi.

Famílies:

- Preguntar-nos sovint com estem i donar-nos suport si tenim algun conflicte amb companys o companyes.
- Parlar molt més amb el professorat per saber com ens va amb els companys i companyes de l'escola.

²⁶ Veure l'apartat 4.2.5. "Com pensen els infants que podem acompanyar, donar suport i escoltar-los millor?".

Els mateixos infants:

- Tractar bé els altres, relacionar-nos amb tothom i no fer *bullying* ni fomentar-lo.
- Ajudar els companys o companyes que pateixen *bullying* fent-los costat, avisant els mestres i defensant-los.
- No jutjar els companys o companyes ni ficar-nos amb ells pel seu aspecte físic i, alhora, acceptar el nostre cos i ignorar els insults dels altres (no fer cas si ens diuen que som grassos, lletjos...).

➤ **Participar en les decisions de l'escola i canviar les maneres d'aprendre (demanda 6 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Fer que les escoles organitzin activitats que ens agradin: més colònies, horts, excursions i tallers sobre oficis i formació.
- Explicar a les escoles que s'aprèn més jugant i ajudar-les a canviar la manera d'ensenyar.
- Donar més material a les escoles, com ara ordinadors, tauletes, llibres per a la biblioteca, material escolar, jocs, etc., i cuidar els edificis i, quan faci falta, millorar-los.
- Donar més diners a l'escola pública, invertir més en educació i en la millora de l'aprenentatge dels nens i nenes.

Escoles:

- Organitzar activitats noves i diferents, com ara anar a la biblioteca, fer tallers, música, natació, cine, cultura, idiomes, etc.
- Canviar la manera com ens ensenyen: fer classes més divertides, més visuals, treballs en grups i projectes.
- Ser menys rígids: no posar tantes normes ni castigar-nos tan sovint. I, en alguns casos, millorar el tracte dels professors: no castigar, ni cridar i que no tinguin favoritismes.
- Demanar propostes als alumnes, escoltar les nostres idees i deixar més llibertat per escollir el que volem fer.

Famílies:

- Ajudar-nos a fer els deures quan tenim dificultats i quan hi ha coses que ens costen o que no entenem.
- Motivar-nos amb els estudis i fer-nos veure que són importants per a nosaltres.
- Deixar-nos un espai tranquil per estudiar i fer els deures, a casa o a fora.

Els mateixos infants:

- Ajudar els companys i companyes que tenen dificultats amb els estudis.
- Fer cas als professors i professores, respectar-los i portar-nos bé a classe.

4.4 Barri i entorn: què fa que els infants es sentin a gust i segurs al seu barri i a la ciutat?

Els resultats de la investigació revelen que el nivell de satisfacció dels infants amb el barri en el que resideixen s'explica pels següents factors: en primer lloc, per la percepció que tenen sobre els espais disponibles de joc; en segon lloc, pel tipus de relacions que estableixen amb la resta de veïnes i veïnes; en tercer lloc, pels nivells de neteja, contaminació i medi ambient en general, que també es mostren com a elements clau a l'hora de valorar els espais públics i les àrees de joc; en quart lloc, pel nivell de seguretat percebut; i, per últim, pel tipus de desplaçament que fan en el seu dia a dia per anar de casa a l'escola.

4.4.1 Espais per trobar-se i divertir-se amb altres nens i nenes

Les dades posen de relleu que **la meitat dels infants de la ciutat no estan prou satisfets amb els espais per jugar i divertir-se al seu barri (46,9%)**. Un dels principals factors que ho explica és la disponibilitat d'espais per jugar i divertir-se ja que quan els infants juguen o passen temps a l'aire lliure amb major freqüència, és més probable que estiguin més satisfets amb el seu barri i diferents aspectes de la seva vida globalment. Així doncs, els infants reclamen **disposar de més espais verds i àrees de joc** que els permetin realitzar activitats a l'aire lliure i gaudir del barri en el que resideixen, tal i com queda palès en les següent cites:

“M'agradaria tenir un lloc amb arbres i bancs per relaxar-te. L'Ajuntament tindria que plantar més arbres” (Pau, 11 anys, El Camp de l'Arpa del Clot)

*“Hi ha barris on *al igual* tens molt lluny un espai per jugar perquè Barcelona és una ciutat amb molts cotxes i molta gent” (Alba, 11 anys, Sants)*

La presència d'espais verds i àrees de joc no només són importants perquè augmenten el nivell de satisfacció dels infants amb els seus entorns, sinó també pels **efectes beneficiosos del contacte amb el verd per a la salut física i psicològica del conjunt d'habitants**. Són diversos els estudis que han demostrat la relació entre la presència d'espais verds i àrees de joc amb la millora de les condicions de salut. Aquest és el cas dels resultats del projecte

europèu Phentotype²⁷ on s'evidencia que les zones verdes milloren la qualitat ambiental de l'aire, fomenten la realització d'activitat física, i afavoreixen la millora de les relacions socials entre les persones que resideixen en el territori, donant com a conseqüència una reducció de l'estrès i una millora de la salut en general. Els mateixos infants són conscients dels beneficis de disposar de zones verdes per la seva salut:

“Que posin més zones verdes perquè les plantes treuen oxigen i fan fora el CO2 i així
les persones no tindriem tants problemes pulmonars”
(Cristina, 11 anys, Les Corts)

En el cas específic dels beneficis que tenen les zones verdes per als nens i nenes, els resultats d'aquest mateix estudi demostren que aquells **infants que viuen a prop de zones verdes presenten menors índex d'hiperactivitat i menor risc de patir asma i obesitat**, entre els aspectes més destacats. Per altra banda, l'estudi no només parla de la presència de zones verdes sinó de les condicions que han de tenir aquests espais per tal que tinguin un impacte positiu en la salut física i psicològica de la població i s'assenyala que aquestes zones han de ser segures, accessibles, netes i hi ha d'haver espais de joc.

En aquesta mateixa línia, els infants que han participat al “Parlen els nens i les nenes” reclamen no només més espais verds i àrees de joc, sinó també millores en les condicions dels espais de joc disponibles a la ciutat. De fet, segons les dades de l'enquesta, **2 de cada 10 infants assegura no disposar d'un espai a l'aire lliure on jugar amb seguretat**. D'aquesta manera, els infants lamenten l'ús que determinats ciutadans fan de l'espai públic per una banda i les restriccions d'algunes normatives vinculades a l'ús dels espais públics, per l'altra. Tal i com s'il·lustra en les següents cites, aquestes restriccions van en detriment de la seva satisfacció amb els espais públics del seu barri:

“Als parcs pels nens petits, als sorral·ls, hi ha molta gent fumant. Estàs jugant i el fum et
ve a la cara” (Laia, 11 anys, Horta)

“Que es pugui jugar a pilota i patins a totes les places (...) Per què fan una plaça si
després no es pot jugar a res?” (Bernat, 11 anys, Horta)

²⁷ Dadvand et al. (2015). [Green spaces and cognitive development in primary schoolchildren](#). Més informació a [Phenotype Project](#).

En aquest mateix sentit, **els infants reclamen que es tinguin en compte les seves pròpies necessitats a l'hora de dissenyar els espais públics i les àrees de joc**²⁸. Alguns dels elements que es remarquen en aquesta línia són els següents:

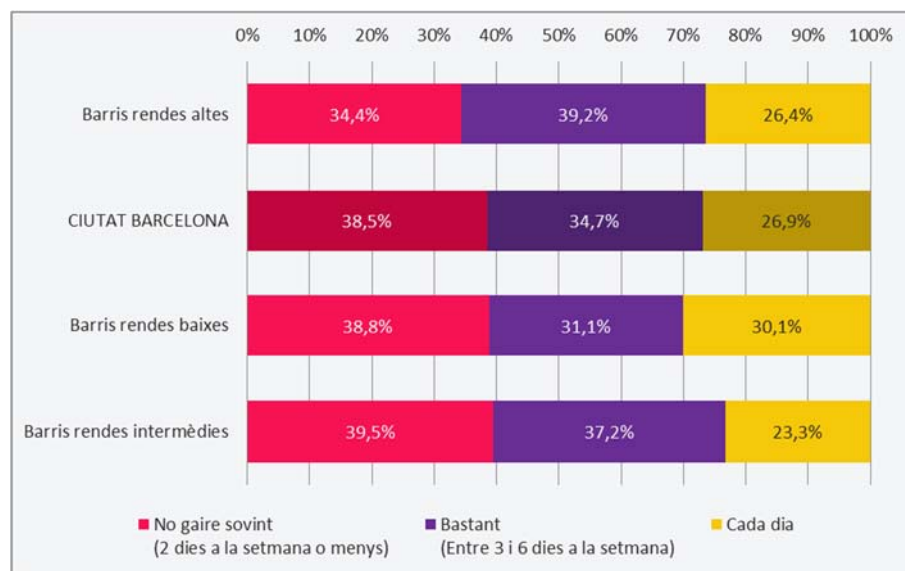
“Les instal·lacions públiques no estan fetes per a la nostra edat (...) acaba sent mal vist per part nostra jugar als parcs” (Anna, 11 anys, El Camp de l'Arpa del Clot)

“Hi ha parcs, però són molt infantils i ens diuen que no podem entrar perquè són per a nens més petits. No hi ha parcs per a nosaltres” (Arnau, 11 anys, Horta)

“Que facin tobogans més grans, coses per escalar, tirolina per als nens més grans als parcs, coses no només per a petits” (Aina, 11 anys, La Prosperitat)

Per últim i explorant l'ús de les àrees de joc en clau de desigualtats socials, les dades mostren que la freqüència en que els infants dediquen temps a jugar o passar temps a l'aire lliure varia en funció del nivell de renda mitjana dels barris on viuen. Per una banda, entre els infants de barris de rendes intermèdies i baixes, un 39,5% i un 38,8%, respectivament, asseguren que no passen temps a l'aire lliure gaire sovint, mentre que entre els infants que viuen a barris de rendes altes aquesta xifra és d'un 34,4%. A més, el percentatge d'infants de renda baixa que assegura jugar i/o passar temps a l'aire lliure cada dia (30,1%) és sempre superior a la resta.

Gràfic 19. Dedicació dels infants (10-12 anys) de temps a jugar i/o passar temps a l'aire lliure fora de l'escola, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

²⁸ En aquesta línia, l'Ajuntament de Barcelona, en col·laboració amb l'IIAB, ha treballat l'[Estratègia Barcelona dona molt de joc](#) (presentada al Ple municipal el febrer de 2018) i el [Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030](#) (presentat el febrer de 2019) amb l'objectiu d'avançar cap a una política de joc a l'espai públic que afavoreixi més i millors oportunitats per jugar a la ciutat.

4.4.2 La importància de les relacions veïnals i la convivència al barri

Un tercer element que explica el nivell de satisfacció dels infants amb els seus barris són les relacions que s'estableixen amb els veïns i veïnes. Segons l'urbanista Jordi Borja: "l'espai públic s'ha d'entendre com un àmbit de relacions i de cohesió social, de referents que transmetin sentit a la vida ciutadana, que marquin simbòlicament el territori, que proporcionin seguretat i elements d'identitat específica"²⁹. En aquest sentit, els infants ho tenen clar: el fet de **conèixer els seus veïns i veïnes resulta un element fonamental per explicar el seu nivell de satisfacció amb el barri**. Així ho expressen els nens i les nenes que han participat en el tallers quan asseguren:

[Què ha de tenir un barri?] Entre tots: "vida social, bon ambient, que t'hi portis bé amb la gent" (Infants de 6è d'un centre del barri de La Vila de Gràcia)

[Què ha de tenir un barri?] "Que al barri hi hagi vida, que coneguem als veïns"
(Laura, 11 anys, La Guineueta)

Tanmateix, el 74% dels infants creuen que les persones adultes del barri on viuen no les escolten prou, i el 59% consideren que no són prou amables amb ells. A més, **per als infants és important que en els seus barris hi hagi altres nens i nenes de les seves mateixes edats i que disposin d'espais on puguin relacionar-se**, tal i com es posa de manifest en les següents cites:

"Al meu barri no hi ha ningú de la meva edat i això no m'agrada"
(Gemma, 11 anys, Les Corts)

"Potser no estan satisfets amb el seu barri perquè són per gent gran i no hi ha nens"
(Carla, 11 anys, Sarrià)

Per altra banda, tal i com assegura el pedagog italià, Francesco Tonucci, el fet que hi hagin infants a l'espai públic implica que hi hagi una major percepció de seguretat per al conjunt de la població que hi habita: "los adultos somos peores si no nos controlan los niños, peores como personas, como conductores, etc. Y la ciudad se hace más insegura (...) Paradójicamente no dejamos salir solos a los niños, pero la calle es más peligrosa cuando no

²⁹ Borja, Jordi (2005): [Urbanisme i ciutadania](#). Monogràfic de la revista "Barcelona Metròpolis Mediterrània". Civisme: les claus de la convivència. Barcelona.

hay niños”³⁰. En aquesta mateixa línia, l’urbanista Jan Ghel planteja que “la presència d’infants al carrer és un bon indicador de la qualitat de vida comunitària”³¹.

4.4.3 La neteja, la contaminació i el medi ambient com elements clau a l’hora de valorar els espais públics i les àrees de joc

El grau de neteja i la contaminació que caracteritza els diferents barris de la ciutat ha estat un dels elements que han cobrat més rellevància pels infants a l’hora de valorar el seu nivell de satisfacció amb el barri on resideixen. En aquest sentit, plantegen un gran nombre de propostes a l’Ajuntament perquè endegui iniciatives i mesures que puguin millorar el seu grau de satisfacció. Existeix **unanimitat entre els infants en reclamar menys cotxes als carrers com a principal mesura per reduir la contaminació a la ciutat**. És més, dels tallers es desprèn que els infants estan altament conscienciats de la necessitat de respectar el medi ambient i de fet, la contaminació és interpretada com una amenaça per la seva seguretat. Així, l’excés de cotxes els afecta negativament en el fet de poder utilitzar els espais públics amb llibertat:

“Abans no hi havia tants cotxes (...) No pots sortir al carrer a jugar a pilota ara”
(Juan, 11 anys, Montbau)

I més enllà dels cotxes, apareixen altres aspectes vinculats amb qüestions de neteja que provoquen un elevat grau d’insatisfacció entre els infants com és el fet que les persones no tirin les escombraries i/o les caques de gos als contenidors o que la gent consumeixi drogues pel carrer, entre els aspectes més destacats.

4.4.4 Barris segurs, imprescindibles per a la vida al carrer

En quart lloc i en termes de seguretat, els infants mostren una elevada preocupació i reclamen actuacions per millorar el grau de seguretat, en diversos sentits, a tots els agents implicats, especialment a l’Ajuntament i altres administracions. De fet, consideren que la seva

³⁰ Tonucci, Francesco (2015): *La ciudad de los niños*. Graó, Barcelona.

³¹ IAB (2017): [*Consideracions sobre l’espai públic amb perspectiva d’infància i adolescència*](#).

llibertat i l'ús que fan dels espais públics queda amenaçada per qüestions vinculades amb la seguretat tal i com s'il·lustra en les següents cites:

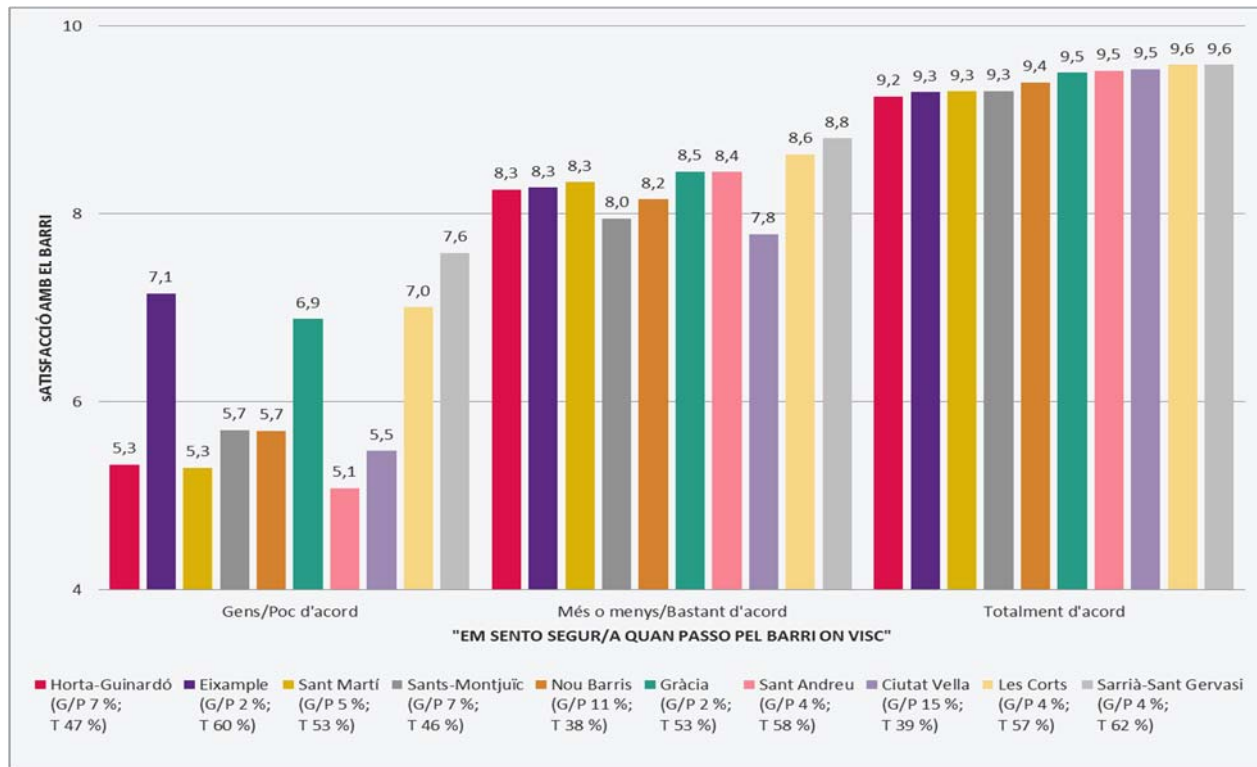
“Que els parcs no estiguin a prop de la carretera perquè si els més petits s'escapen és perillós” (Martina, 11 anys, La Vila de Gràcia)

“Si en els seus barris hi ha més robatoris han d'anar més amb els seus pares i no sols. I potser poden veure menys als seus amics i tenen menys llibertat” (Alejandra, 11 anys, Les Corts)

Amb el propòsit d'analitzar el benestar com la suma d'àmbits interrelacionats (veure introducció capítol 4), es considera que una intervenció en la millora dels nivells de seguretat dels infants a la ciutat podria tenir un efecte positiu en el grau de llibertat que les seves mares i pares els atorguessin per jugar al carrer que, al seu torn, milloraria la satisfacció global amb la vida dels nens i nenes.

Paral·lelament, les dades mostren diferents nivell de satisfacció amb el territori segons el districte i el nivell de renda del barri on resideixen. Com mostra el gràfic 19, els districtes que presenten una major correspondència entre el baix nivell de satisfacció amb el barri i el baix nivell de seguretat percebuda són Sant Andreu, Sant Martí i Horta-Guinardó:

Gràfic 20. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el barri, segons seguretat percebuda i districte on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Per altra banda i com mostra la taula 17, predomina un major sentiment de seguretat entre els infants que resideixen en barris de rendes altes, a on només un 9,2% es manifesten poc o gens satisfets, mentre que el 90,8% dels que manifesten menys satisfets viuen en barris de renda intermèdia o baixa:

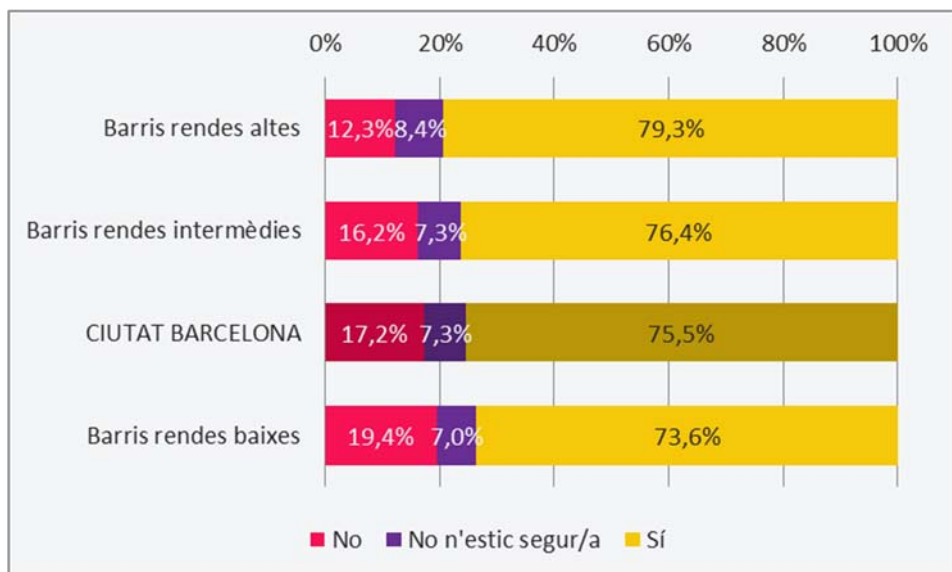
Taula 17. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seguretat, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ SEGURETAT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Barri renda alta	SÍ	9,2%	11,4%	15,1%
	NO	90,8%	88,6%	84,9%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Un exemple concret per valorar el nivell de seguretat percebut pels infants en els seus barris és a partir de la percepció de disposar d'espais per jugar a l'aire lliure de manera segura. En correspondència amb les dades presentades anteriorment, s'adverteixen diferències notòries segons el nivell de renda del territori. Com mostra el gràfic 20, entre els infants de barris de renda baixa gairebé un 20% no es senten segurs per jugar a prop de casa seva, mentre que entre els de rendes altes són només un 12,3% els que es senten menys segurs.

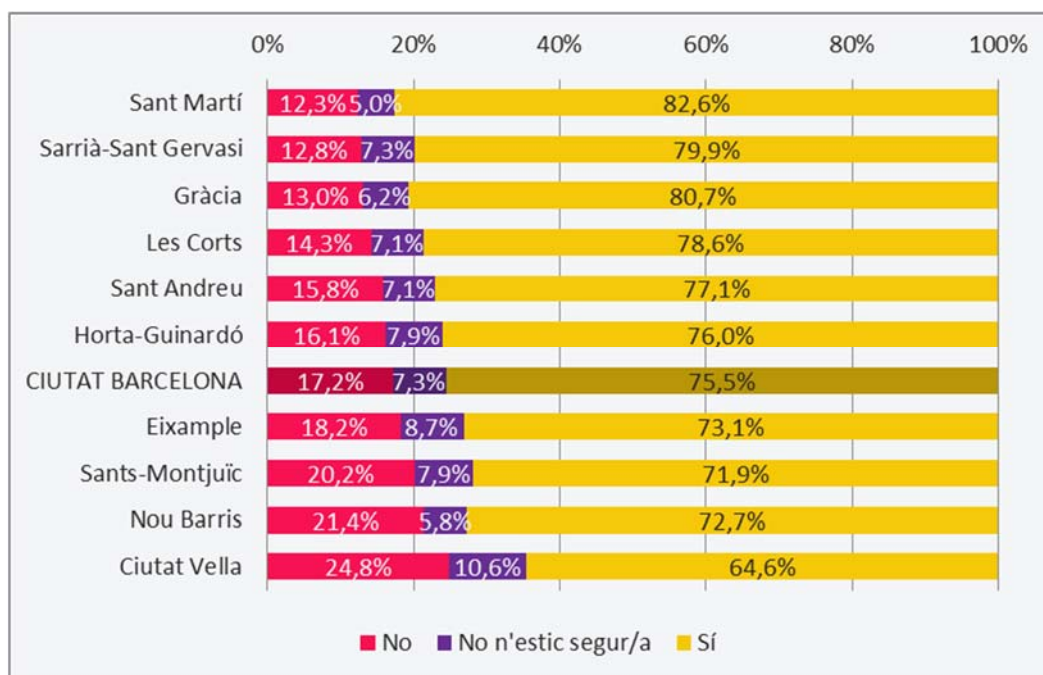
Gràfic 21. Percepció dels infants (10-12 anys) de si a casa seva, o molt a prop, hi ha algun lloc a l'aire lliure on puguin jugar de manera segura, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Les dades de l'enquesta posen de relleu diferències importants en el grau de seguretat percebuda segons els districtes de residència. Així, entre els infants que consideren que sí que disposen d'espais a l'aire lliure per jugar de forma segura a prop de casa, la diferència és de gairebé 20 punts entre el districte amb el major percentatge que és Sant Martí amb un 82,6% i el percebut com a menys segur que és Ciutat Vella amb un 64,6%.

Gràfic 22. Percepció dels infants (10-12 anys) de seguretat al barri, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En concordança amb els resultats de l'enquesta, en els tallers també s'observen diferències notòries sobre la percepció de seguretat segons els districtes de residència. Així, entre els infants que resideixen en determinats barris de Ciutat Vella o del Besòs es detecten certs malestars sobre qüestions vinculades amb el nivell de seguretat que tenen un clar efecte amb el seu benestar, tal com es recull en les següents cites:

“Aquest és un barri més conflictiu, els pares tenen una mica de por i no em deixen tanta de llibertat” (Georgina, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“A Ciutat Vella els edificis són vells, més antics, està més brut, no ho reparen. El parc del Pou de la Figuera també afecta bastant. Hi ha gent de 17-18 anys que els hi diem <<jarrotes>> perquè porten una bossa amb cola que la van esnifant” (David, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“Que no hi hagi persones dolentes, que fan mal, tants borratxos que es posen davant dels nens...” (Susana, 11 anys, Gòtic)

[parlant de conflictes entre veïns...] “aquí en la Mina es el doble o el triple que en todo Barcelona” (Josué, 11 anys, El Besòs i el Maresme)

En termes de gènere, també s’observen diferències en el grau de seguretat percebuda entre nens i nenes. Com mostra la taula 18, dels infants menys satisfets amb la seguretat (7,1%), el 55,8% són nenes, i el 44,2% són nens. Hi ha un 11,6% més de nenes poc/gens satisfetes amb la seva seguretat que no pas de nens:

Taula 18. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seguretat, segons sexe. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ SEGURETAT		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Sexe	NENA	55,8%	52,3%	47,3%
	NEN	44,2%	47,7%	52,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Entre els nens i nenes que asseguruen no sentir-se segurs quan van sols pel carrer, predominen les noies que fan afirmacions com les següents:

“Amb tot el que surt per la tele de violacions, quan vaig pel carrer em fixo molt amb la gent” (Adriana, 11 anys, Les Corts)

“Si vaig sola em sento segura, però si veig algú que no em fa il·lusió passar pel costat, doncs l’esquivo” (Berta, 11 anys, Les Corts)

“Per la nit no em sento , però durant el dia sí” (Susana, 11 anys, Ciutat Meridiana)

Per últim i tornant a la importància que els infants donen als aspectes relacionals i de convivència amb els seus veïnes i veïnes, és rellevant tenir en compte el que planteja Elena Guim, arquitecta especialitzada en recollir la veu dels infants per a repensar els espais públics, quan assegura que: “la seguretat no és posar càmeres, sinó mantenir el sentiment de comunitat”³². Així doncs, és fonamental que, per tal de que els infants se sentin còmodes i segurs en els barris a on resideixen, es treballi per millorar les relacions de convivència i bon veïnatge.

³² Guim, Elena (2018): [“Com a nen, hi ha espais a Barcelona que t’expulsen”](#) al diari digital: Educa.Barcelona, 8 de gener de 2018.

4.4.5 Sobre els desplaçament de casa a l'escola

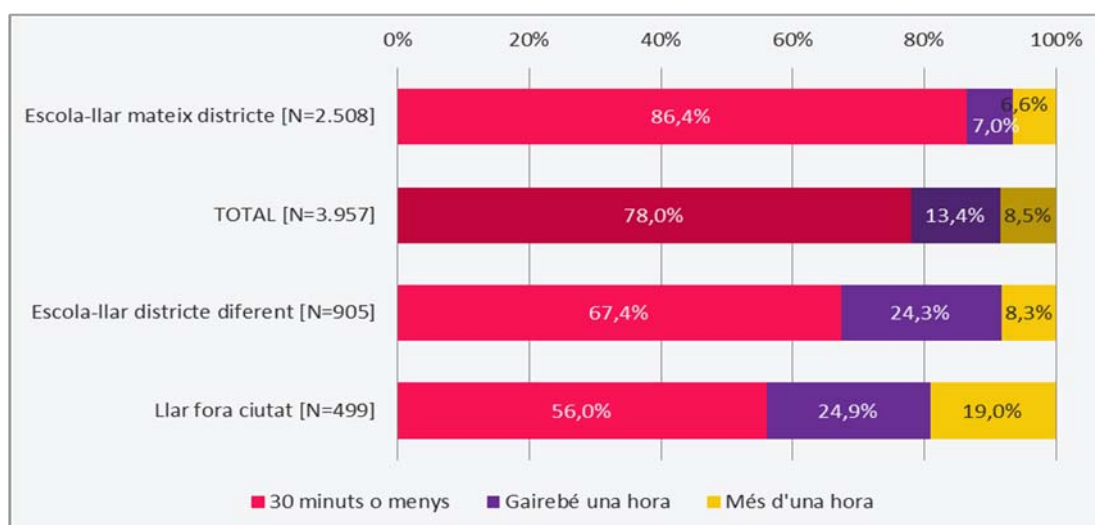
Un últim aspecte que els infants destaquen a l'hora de valorar la seva satisfacció amb el seu barri i la ciutat en general, té a veure amb la distància i la seguretat que caracteritzen els desplaçament que fan diàriament de casa a l'escola. En aquest sentit, cal tenir present que la proporció de nens i nenes que asseguren que es desplacen a un districte diferent al seu per raons d'estudi és elevada doncs són 1 de cada 4. Per altra banda, és important recordar que, entre els que es desplacen de districte on viuen al que van a l'escola, majoritàriament un 61,7% van a la concertada, molt per sobre del 38,3% de mobilitat entre districtes per anar a la pública. A partir de les següents cites es posa de relleu l'impacte de no tenir garantides les condicions de seguretat en els desplaçaments casa-escola en termes d'autonomia i seguretat:

“Cal assegurar les rutes de casa a l'escola perquè hi ha molts cotxes i això fa que no puguem anar sols” (Marc, 11 anys, Horta)

[La satisfacció amb el barri] “Depèn del barri on vius. Jo visc una mica lluny de l'escola i haig d'anar cada dia en metro i no m'agrada” (Biel, 11 anys, Fort Pienc)

En aquest sentit, les dades de l'enquesta mostren diferents patrons de mobilitat segons la distància entre la casa i l'escola. Com mostra el gràfic 22, gairebé la meitat dels infants que viuen fora de la ciutat tenen gairebé una hora de desplaçament per anar i tornar de l'escola.

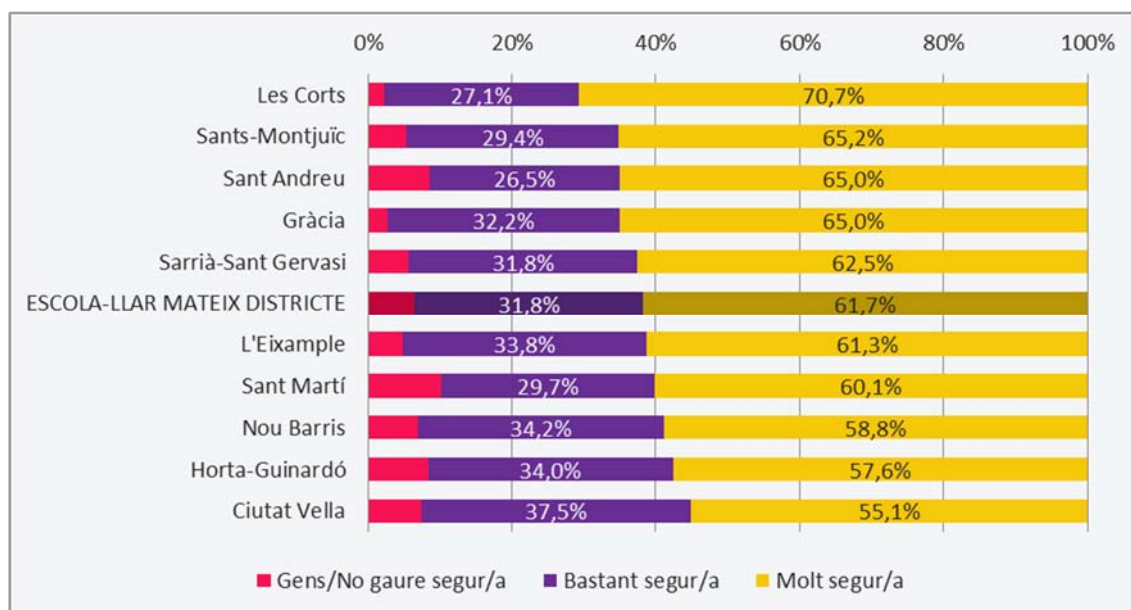
Gràfic 23. Temps de trajecte casa-escola dels infants (10-12 anys), segons localització de la llar de l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Per altra banda, les dades mostren diferències entre el grau de seguretat percebuda en la distància de la casa a l'escola segons el districte. Com mostra el gràfic 23, en els districtes de Sant Andreu, Sant Martí i Horta-Guinardó és on hi ha més infants que estan poc o gens d'acord amb que se senten segurs amb els desplaçaments de casa a l'escola.

Gràfic 24. Seguretat percebuda en el trajecte llar-escola dels infants (10-12 anys) quan la localització llar-escola és en el mateix districte, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

En aquest sentit i tal com es mostra en l'“[Avaluació del programa Camí escolar, espai amic](#)” (IIAB, 2017), l'existència de camins escolars té l'objectiu dotar d'una major autonomia personal, responsabilitat i qualitat de vida als infants i joves en els seus desplaçaments de l'escola a casa. D'acord amb l'avaluació, per a què aquest objectiu es pugui assolir, cal assegurar una major seguretat en els itineraris d'accés als centres educatius.

4.4.6 Com pensen els infants que podem millorar els barris i el conjunt de la ciutat perquè els siguin més amigables?

Tenint en compte els punts de vista dels nens i nenes del barri on viuen i després d'identificar els factors perquè un infant se senti segur al seu barri (espais de joc, relacions interpersonals i convivència, facilitats de desplaçament...), pertoca preguntar-se què es pot fer perquè els infants visquin en entorns urbans més favorables. Què consideren els nens i nenes que

podem fer perquè els infants estiguin més satisfets i se sentin més segurs al barri on viuen? Què pensen els infants que podem fer perquè les relacions amb els veïns siguin satisfactòries? I per afavorir que passin més temps a l'aire lliure, jugant amb altres nens i nenes?

DEMANDES DELS INFANTS:

De les 11 demandes i 115 propostes recollides a l'Agenda dels infants, 3 són les demandes que es vinculen més directament amb els aspectes de l'esfera local de la vida dels infants (tot i que no únicament) i que, a més, s'acompanyen de 35 propostes d'actuació:

➤ **Més vida amb la gent del barri i espais on trobar-nos amb altres nens i nenes (demanda 10 de l'Agenda)**

Sentir-se segurs i segures quan passegen pels carrers del barri, que les persones adultes siguin amables i que hi hagi altres infants al barri amb qui jugar són aspectes molt importants per als nens i nenes. Però no només això, sinó també que el barri sigui alegre, que hi hagi festes i activitats per fer en família i que els veïns i veïnes es coneguin i tinguin bona relació.

➤ **Fer més coses a l'aire lliure, en una ciutat més verda (demanda 11 de l'Agenda)**

Els nens i nenes de Barcelona demanen passar més temps a l'aire lliure i fer-ho en una ciutat segura, amable amb la infància, on tinguin espais per trobar-se amb els seus amics i amigues i oportunitats per jugar que vagin més enllà de les àrees de joc destinades als nens i nenes més petits. A més, volen que hi hagi menys cotxes, tant pel problema de la contaminació com per tenir més seguretat a l'hora d'anar sols pel carrer.

➤ **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes (demanda 3 de l'Agenda)**

La percepció de seguretat per part dels infants es vincula amb la possibilitat d'anar sols pel carrer, però també amb la certesa de saber que, en cas de tenir un problema, tindran el suport que necessitin per part de la família, dels mestres, dels amics, amigues i companys i de les persones adultes del barri, en general.

PROPOSTES RECOLLIDES EN CADA UNA DE LES DEMANDES:

➤ **Més vida amb la gent del barri i espais on trobar-nos amb altres nens i nenes (demanda 10 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Organitzar activitats gratuïtes per fer en família: festes de barri, tallers, espais d'oci.
- Facilitar espais d'oci i de trobada per als nois i noies (jocs de taula, sales recreatives, tecnologia...).

- Fer equipaments a tots els barris, com per exemple, biblioteques, poliesportius, centres d'estudi, centres de salut, etc.

Escoles:

- Fer activitats al barri i organitzar projectes conjuntament amb altres escoles.
- Organitzar sortides per conèixer el barri i els seus recursos, com ara les places, la biblioteca, els museus, espais verds, llocs culturals, equipaments, història.

Famílies:

- Tractar els veïns i veïnes amb respecte i amabilitat.
- Fer activitats en família i relacionar-se amb la gent del barri (col·laborar en les festes del barri, anar a passejar, participar en les activitats i tallers que s'organitzen).

Els mateixos infants:

- Ser amables amb els nostres veïns, no molestar, respectar a tothom, no fer soroll i comportar-nos amb educació en els espais públics.
- Relacionar-nos més amb altres nens i nenes del barri.

➤ **Fer més coses a l'aire lliure, en una ciutat més verda (demanda 11 de l'Agenda)**

Ajuntament i altres administracions:

- Facilitar espais amb parcs per estar a l'aire lliure, espais per jugar al carrer, camps de futbol, zones de joc, zones per córrer...
- Fer més zones tranquil·les sense cotxes.
- Millorar el manteniment i altres aspectes de la ciutat per estar bé i tranquils, com ara arreglar voreres, netejar, posar papereres, bancs, lavabos, fonts, llums...
- Plantar més arbres i fer més parcs perquè l'aire sigui més net.
- Fer mesures per reduir la contaminació de l'aire i reduir el soroll a la ciutat: transport públic, cotxes elèctrics, carrils bici, zones de vianants...

Escoles:

- Organitzar més activitats a l'aire lliure, com ara sortides, excursions, colònies, tallers, activitats esportives...
- Educar-nos perquè cuidem més el nostre entorn i reciclem.

Famílies:

- Fer esport amb nosaltres i fer activitats a l'aire lliure en família, com ara excursions, passejos per la muntanya o sortides fora de la ciutat.
- Regular el temps que passem davant les pantalles.
- Utilitzar més el transport públic i evitar anar en cotxe per la ciutat.
- Reciclar més i reutilitzar.
- Mantenir el barri net: utilitzar les papereres, recollir les caques dels gossos i netejar els pipis dels gossos amb aigua.

Els mateixos infants:

- Tenir cura del barri: no embrutar, cuidar el mobiliari, recollir les caques dels gossos quan els portem a passejar, no llençar xiclets a terra...
- Reciclar i tenir cura del medi ambient.

- No dedicar tant temps als videojocs, a mirar la televisió, a les xarxes socials o al mòbil per tal d'estar més amb els amics i amb la família.
- **Sentir-nos més segurs i segures, i rebre més suports quan tenim problemes (demanda 3 de l'Agenda)³³**

³³ Veure apartat 4.2.5 “Com pensen els infants que podem acompanyar, donar suport i escoltar-los millor?”.

4.5 Impactes de les desigualtats socials de gènere i dels factors culturals en el benestar dels infants

En aquest apartat es presenten alguns dels resultats més rellevants que relacionen l'impacte de diferents desigualtats socials amb el benestar subjectiu dels infants. Si bé les desigualtats socials han estat explorades de forma transversal en el capítol 3 i en la resta d'apartats del capítol 4, en aquest apartat es desenvolupen en major profunditat alguns dels aspectes clau que permeten entendre de quina forma impacten diverses variables de desigualtats socials en el benestar dels nens i nenes tenint en compte elements com la satisfacció amb les condicions materials segons la renda mitjana del barri on viuen els infants, la preocupació pels diners, les vivències que experimenten de forma diferenciada nois i noies, la interpretació que fan els infants dels estereotips de gènere o el diferent grau de satisfacció amb les amistats i les condicions materials entre els infants fills i filles de pares i/o mares d'origen estranger.

4.5.1 Desigualtats de renda

Com mostra la taula 19, entre els infants que perceben que viuen en un context de privació material³⁴, el percentatge dels que asseguren estar poc/gens satisfets amb la vida és molt superior (20,6%) als que ho estan molt (8,5%). En la mateixa línia, s'observa un major nivell d'insatisfacció entre els infants que viuen en barris de renda baixa tal i com es posa de relleu en la següent taula:

³⁴Per més informació sobre la construcció de la variable de privació material veure la nota 13 d'aquest informe.

Taula 19. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ GLOBAL VIDA		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	20,6%	11,3%	8,5%
	NO	79,4%	88,7%	91,5%
Barri renda baixa	SÍ	56,4%	50,1%	44,3%
	NO	43,6%	49,9%	55,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

A banda de construir un índex de privació material, l'enquesta pregunta directament als nens i nenes per la satisfacció amb "les coses que tenen". Des de la valoració que ens fan els infants, tot i l'alt nivell de satisfacció general (un 83% afirmen estar molt satisfets amb les coses que tenen, per un 17% que diuen no estar-ne prou) s'observen diferències significatives segons la situació socioeconòmica de les famílies (taula 20). Així, entre els infants que viuen en condicions de privació material, només un 9,3% es mostra molt satisfet amb la casa on viuen i un 9,6% amb les coses que tenen mentre que els que manifesten estar gens i poc satisfets representen un 25,4% i un 23,5% respectivament.

Taula 20. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les coses que tenen i la casa on viuen, segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ CASA ON VIUS		
		Gens/Poc	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	25,4%	11,4%	9,3%
	NO	74,6%	88,6%	90,7%
Barri renda baixa	SÍ	57,9%	49,8%	45,4%
	NO	42,1%	50,2%	54,6%

		SATISFACCIÓ COSES QUE TENS		
		Gens/Poc	Bastant	Molt
Privació material	SÍ	23,5%	12,1%	9,6%
	NO	76,5%	87,9%	90,4%
Barri renda baixa	SÍ	65%	48,5%	45,7%
	NO	35%	51,5%	54,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

De fet, les dades més recents de l'IERMB sobre la situació econòmica de la població infantil a Barcelona (EMCV 16-17)³⁵, mostren com la taxa de risc de pobresa infantil moderada (60% de la mediana) és del 29,5%. Pel que fa a la taxa de risc de pobresa infantil severa (40% de la mediana) és del 8,5%. Aquestes mateixes dades, posen de relleu que els infants constitueixen el sector de la població més vulnerable doncs les taxes de risc de pobresa són notablement superiors a les de la resta de població adulta (IERMB, 2018).

Un dels principals factors que expliquen els nivells de vulnerabilitat econòmica que pateix la població infantil i les seves famílies són els elevats costos del nivell de vida, especialment de l'habitatge. En aquest sentit, una vegada considerades les despeses d'habitatge, la taxa de risc de pobresa infantil moderada s'incrementa 14 punts percentuals (IERMB, 2018). La realitat de la problemàtica de l'habitatge ha emergit també en els tallers:

“A mi no m’ha sorprès [el resultat sobre condicions materials] perquè *a lo millor* els pares no tenen tants diners i no tenen la casa més bé, com els altres”
(Rebeca, 11 anys, Prosperitat)

“És que depèn de la casa, *a lo millor* tens molt poc espai, té un vàter però no tens dutxa...perquè els seus pares no es poden permetre una cosa millor”
(Lucia, 11 anys, La Marina de Port)

En aquesta mateixa línia, és important posar de relleu que **entre els infants que viuen en barris de renda baixa hi ha el doble d'infants que es preocupen sempre pels diners que té la seva família**. Així, el 8,6% dels nens i nenes de barris de renda baixa se’n preocupen sempre mentre que en el cas dels infants de barris de renda alta, aquesta xifra es redueix al 4%. Si sumem els que se’n preocupen sovint la dada s’enfila fins al 22,4%. En conjunt, cal destacar una elevada consciència per part dels infants sobre **l'impacte negatiu que té en el seu benestar el fet de tenir dificultats per cobrir les necessitats bàsiques**:

“Si tu tens gana i no pots menjar doncs no posaràs que estàs molt satisfet”
(Àngela, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

“Depèn de la persona, si no ho està passant bé per exemple pel treball dels seus pares perquè no guanyen prou diners per menjar doncs hauran posat del 0 al 4 [a l’escala de satisfacció del qüestionari]” (Maria, 11 anys, Hostafrancs)

³⁵ IERMB (2018): Pobresa i infàncies desiguals a la ciutat de Barcelona (pendent de publicació a [l'Observatori 0-17 BCN](#) de l'Ajuntament de Barcelona).

“Yo creo que no me sorprende porque hay mucha gente que lo está pasando mal, que sus padres han perdido el trabajo, no consiguen dinero y cosas así”
(Lorena, 11 anys, El Carmel)

És més, entre els discursos dels infants es denota un fort sentiment d’injustícia pel fet que hi hagi infants que no disposen de les condicions necessàries per viure no només a la ciutat de Barcelona, sinó a tot el món i manifesten un fort desig de poder acabar amb la pobresa i la fam al món.

En aquest sentit, els infants tenen clar que són **les administracions públiques les principals responsables de garantir recursos per cobrir les necessitats bàsiques de la població** i pal·liar les situacions de pobresa que afecten a bona part de la infància i del conjunt de la població de la ciutat:

“Hi ha gent que potser no pot pagar la llum o a calefacció i que l’Ajuntament³⁶ posi una mica més de la seva part” (Alejandro, 11 anys, Ciutat Meridiana)

“L’Ajuntament podria ajudar a pagar les cases o fer que no hi haguessin tants impostos d’electricitat” (Joan, 11 anys, La Vila de Gràcia)

“Que posin més oficis perquè hi ha gent al *paro* i no és just”
(Martí, 11 anys, La Vila de Gràcia)

És important destacar que la percepció de l’impacte que tenen les condicions materials en la satisfacció de la vida dels infants sí que està condicionada per la seva posició social. Així doncs, entre els infants que viuen en barris de rendes altes predominen els discursos com: “els diners no són la felicitat” o “les coses que tenim està sobrevalorat, l’important són els amics”.

Més enllà del grau de satisfacció global amb la vida, la recerca del “Parlen els nens i les nenes” ha mostrat diferències significatives entre els infants en diferents aspectes de la seva vida en relació amb el nivell de renda de les seves famílies, tal com s’ha recollit en els apartats anteriors. Així, **els infants que viuen en barris de renda baix tenen més probabilitats de sentir-se menys satisfets amb el seu cos, amb la seva salut, amb les seves**

³⁶ Tal com es posa de relleu a les cites, els infants mencionen l’“Ajuntament” com l’organisme públic de referència que proveeix els recursos necessaris per assegurar les condicions bàsiques de la ciutadania més enllà de les competències que li corresponen, si bé cal entendre-ho com si parlessin d’administracions públiques.

amistats i companys de classe, amb el seu barri i les àrees de joc disponibles; i per últim, de sentir-se menys segurs en els seus barris .

4.5.2 El benestar infantil des de la perspectiva del gènere

Si bé els resultats de l'enquesta no mostren diferències significatives en la satisfacció global amb la vida per raó de sexe, sí que s'observen diferents nivells de satisfacció pels diversos aspectes de la vida segons si es tracta d'una noia o d'un noi el que respon. En aquest sentit, les nenes, de mitjana, estan menys satisfetes que els nens amb la seva imatge corporal amb la salut en general, amb les amistats que tenen i amb la percepció de seguretat. Pel que fa als nens, cal destacar que estan menys satisfets que les nenes amb la seva vida d'estudiant i amb els aprenentatges escolars.

En els diferents tallers participatius s'ha pogut aprofundir en com els infants interpreten diferents aspectes de la seva vida des d'una perspectiva de gènere i a continuació, es presenten alguns dels resultats més rellevants. En primer lloc, cal tenir present que quan se'ls pregunta als propis infants sobre possibles motius que podrien explicar aquestes diferències, a priori, es detecta un cert escepticisme en la interpretació dels resultats de l'enquesta:

“Que hi hagi diferències entre nens i nenes és molt *raro*, sorprèn bastant”

(Iris, 11 anys, La Prosperitat)

“No hi estic d'acord perquè totes les persones som iguals”

(Cristian, 11 anys, La Marina i el Port)

De totes maneres, a partir de l'anàlisi dels tallers es posa de manifest que els infants sí que **identifiquen vivències diferents que experimenten nois i noies, les quals podrien explicar perquè hi ha diferents nivell de satisfacció en determinats aspectes de la vida dels infants.** En aquestes explicacions apareix recurrentment la idea que vivim en una societat masclista que es tradueix en menors drets per a les dones:

“La societat encara és una mica masclista. Encara que se suposa que les nenes tenen els mateixos drets no és tant veritat” (Xavier, 11 anys, La Guineueta)

“No m'ha sorprès molt. Les nenes estan més desafavorides normalment”
(Víctor, 11 anys, El Putxet i el Farró)

“Potser hi ha masclisme, els nens es senten més poderosos i creuen que poden fer coses que les nenes no” (Laura, 11 anys, Sant Gervasi-La Bonanova)

Pel que fa als motius, **expliquen que ja des de ben petits els inculquen un conjunt d'estereotips sobre el que li ha d'agradar a una nena o a un nen:**

“A mi una cosa que em molesta és que sempre els hi posen tot rosa, maco... [a les noies] i em fa molta ràbia” (Noa, 11 anys, El Camp de l'Arpa del Clot)

“Ens han dit sempre: els nens blau, les nenes roses, els nens futbol i les nenes nines... sempre ha sigut així” (Sergi, 11 anys, El Carmel)

“Quan era petit perquè fos el meu color preferit el lila em discriminaven perquè deien que era de nena” (Iván, 11 anys, Hostafrancs)

“Jo crec que és igual, però pel tema de la societat, les nenes estan més pressionades pel seu aspecte que els nens a ser com més *flaques*, a *tindre* roba més bonica, cabell més bonic” (Nil, 11 anys, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera)

Quan es parla d'aquest reforç dels estereotips, els **esports són un dels àmbits als que recorren més per donar exemples d'aquestes desigualtats entre nois i noies**. En aquest sentit, són diverses les expertes en termes de gènere que posen de manifest les elevades situacions de discriminació que es viuen en el marc escolar vinculades a l'esport³⁷:

“La diferència [de satisfacció global amb la vida] podria ser pel masclisme. Per exemple, els nens no la deixen jugar perquè és una nena” (Lara, 11 anys, Porta)

“Per exemple, el futbol molta gent es pensa que és per homes i no és així” (Dídac, 11 anys, La Guineta)

“A l'hora del pati estan tots els nens jugant i totes les nenes *sentades*” (Oriol, 11 anys, Sants)

Per altra banda, dels discursos dels infants es desprenen una sèrie de trets que associen a les nenes com el fet de ser més sensibles i que expressen més les emocions, però també que són més porugues i més dèbils:

“[Les nenes] potser es preocupen més per coses que nosaltres no tant; potser per l'aspecte físic o no ho sé” (Júlia, 11 anys, L'Antiga Esquerra de l'Eixample)

“Les nenes normalment tenim més por o no ens agrada fer tantes coses perquè no som tant atrevides o espontànies com els nens” (Susana, 11 anys, Montbau)

“[Les nenes] són més sensibles. Si els hi fan *bullying* o *algo* els hi afecta més” (Ona, 11 anys, El Putxet i el Farró)

³⁷Soler, Susanna i Vilanova, Anna (2012): [“Accions i no paraules. Bones pràctiques de gènere en l'esport”](#) al diari digital: EDUCAT, 30 de juliol del 2012. Barcelona.

Subirats, Marina (2015): [“Una piedra en la mochila”](#) al diari digital: El Periódico, 20 d'agost del 2015. Barcelona.

“Aquí [a l’escola] veig més nenes que expressen més el que els hi passa que nens”
(Lluna, 11 anys, El Camp de l’Arpa del Clot)

És curiós observar que a l’hora de definir el gènere, els infants es centren en caracteritzar a les noies i sovint amb associacions negatives, però en canvi apareixen poques reflexions sobre quin és el rol dels nois a l’hora d’explicar el gènere.

Un altre dels motius que es mencionen són qüestions de tipus biològic com que les noies maduren abans o que el seu caràcter es troba condicionat per qüestions hormonals:

“Potser estem en una edat, sobretot les nenes, on ens estem desenvolupant més i estem menys contentes amb el nostre cos perquè no ens agrada o no estem còmodes perquè els nois és com que es desenvolupen més tard”
(Ona, 11 anys, El Congrés i els Indians)

“A les nenes els hi venen els canvis hormonals, estan de més mal humor”
(Arnau, 11 anys, Sant Andreu)

Finalment, un altre aspecte que els infants destaquen sobre com es manifesten les diferències entre nois i noies és a partir de les relacions d’amistat. Hi ha un consens en afirmar que les noies tendeixen a barallar-se més, els afecten més les discussions i triguen més temps en reconciliar-se que no pas els nois:

“Hi ha més *piques* entre les noies que amb nois” (Anna, 11 anys, Les Corts)

“Les nenes sempre són més... complicades” (Berta, 11 anys, Les Corts)

“Els nens quan s’enfaden com que ho arreglen més ràpid i les nenes és com que li donen més importància i és com si fos la fi del món” (Natàlia, 11 anys, Sarrià)

“Les nenes quan ens enfadem ens costa més, ens ho prenem diferent, ens afecta més”
(Ariadna, 11 anys, Horta)

Per altra banda i més enllà de les valoracions dels infants sobre els diferents caràcters o tipus de relacions que caracteritzen als nens i les nenes, també és important assenyalar la percepció que tenen sobre **el tracte que reben per part dels seus pares i/o mares i que consideren que és diferent quan es tracta d’una nena que d’un nen:**

“Per exemple, als meus dos germans petits que són mellizos quan a mi em peguen molt fort, el meu pare a la petita no li fan res, però al nen li reganyen. Jo amb el meu pare una relació bona no tinc i amb la meva mare, més bona” (Hugo, 11 anys, El Gòtic)

“Per exemple, la seva filla vol jugar a l’escola que hi ha una extraescolar de futbol o de bàsquet i els pares no li deixen perquè diuen que és més per nois”
(Dúnia, 11 anys, El Raval)

“Les nenes tenen més pressió per les notes que els nens, li pressionen molt”
(Ingrid, 11 anys, La Marina de Port)

“Jo faig bàsquet i tinc equip mixt i el meu problema és que sóc l’única nena del meu equip perquè els meus pares em deixen fer el que a mi m’agrada, però a vegades hi ha nens al cole que tampoc deixen fer, per exemple, futbol a les nenes”
(Núria, 11 anys, El Congrés i els Indians)

Amb tot plegat, hi ha un sector important dels infants que denuncien aquests tipus de desigualtats i, en ocasions, consideren que aquestes situacions estan canviant en els últims anys:

“Les nenes també tenen dret a estar igual de bé que els nens”
(Marian, 11 anys, El Raval)

“Poder fer el que realment vols. A mi no m’agraden les nines (...) Si ets una nena i t’agrada el futbol ets una persona rara!” (Adriana, 11 anys, Pedralbes)

“Pero también puede haber un chico que sea así, sensible, y que le llamen *nenaza* y le afecte” (Alejandro, 11 anys, El Carmel)

“Estem acostumats a tenir una visió del que feien les noies i els nois i ara està canviant. Hi ha nens que fan coses que abans només feien les nenes i hi ha nenes que fan futbol”
(Alexia, 11 anys, El Congrés i els Indians)

4.5.3 Orígens i diversitat cultural

Pel que fa a la diversitat cultural cal recordar, tal i com ja hem exposat en l’anàlisi de la satisfacció global amb la vida i les variables de condicions de vida³⁸, que les limitacions de mostra d’aquest subgrup no sempre ens permeten parlar en termes de significació estadística, per la qual cosa tractar els resultats amb prudència. Tot i amb això disposem de resultats estadísticament significatius per als infants amb els pares i/o mares d’origen estranger en relació als autòctons, quan expressen menor satisfacció amb l’escolta adulta, amb les amistats i companys de classe, així com amb la casa on viuen i les coses que tenen.

³⁸ Veure apartat 3.2. “El paper de les condicions de vida i de les experiències viscudes en el benestar dels infants”, d’aquest informe.

Pel que fa a aquest últim punt, les dades posen de relleu que entre els infants amb el pare i/o mare d'origen estranger, el percentatge dels que estan poc satisfets amb les coses que tenen (63,9%) és molt superior als que diuen estar-ho molt (30,4%). La proporció és inversa respecte als nens i nenes amb pares i/o mares nadius, entre els quals el 69,6% es mostren molt satisfets amb les coses que tenen, i només el 36,1% es mostren poc o gens satisfets. Tal i com es mostra a la taula 21, entre els poc o gens satisfets amb les coses que tenen, hi ha 28 punts percentuals més d'infants amb pares i/o mares d'origen estranger (63,9%) que no pas de nens i nenes amb pares i/o mares nadius (36,1%)

Taula 21. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la casa on viuen i les coses que tenen, segons origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).

		SATISFACCIÓ CASA ON VIUS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Origen estranger	SÍ	50,7%	37,9%	29,9%
	NO	49,3%	62,1%	70,1%
		SATISFACCIÓ COSES QUE TENS		
		Poc/Gens	Bastant	Molt
Origen estranger	SÍ	63,9%	34,7%	30,4%
	NO	36,1%	65,3%	69,6%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

A més, els infants amb pares i/o mares d'origen estranger es mostren menys satisfets amb les seves amistats i els seus companys i companyes de classe: entre els infants molt satisfets amb els companys de classe, només el 30% són d'origen estranger. En aquest sentit són diverses les investigacions que demostren que els infants amb el pare i/o mare d'origen estranger, especialment el de més recent incorporació al sistema educatiu, tenen més probabilitats d'experimentar una major distància social, cultural i simbòlica que podria explicar aquesta menor satisfacció amb les amistats i la resta de companys de classe³⁹. Els factors que poden ajudar a explicar aquesta major distància són, per exemple, les dificultats

³⁹ Veure, per exemple: Carrasco, Sílvia; Pàmies, Jordi; i Narciso, Laia (2012): [*A propósito de la acogida de alumnado extranjero. Paradojas de la educación inclusiva en Cataluña*](#). O bé: Pàmies, Jordi (2011): [*Las identidades escolares y sociales de los jóvenes marroquíes en Cataluña*](#).

de comprensió lingüística o el fet d'haver experimentat un dol migratori i és important poder acompanyar a aquests infants a fi de promoure la seva vinculació amb el seu procés escolar.

Per últim, mencionar que tot i que les diferències per raons culturals escassament han aparegut en els tallers, hi ha hagut algunes aportacions en què s'han denunciat certes discriminacions que han patit alguns infants i es considera fonamental tenir en compte tal i com es mostra en les següents cites:

“Molts cops hi ha prejudicis. Jo quan entro en un supermercat veig que el *segurata* tota l'estona m'està mirant. Com ets negre doncs et passa, la resta no, són blancs”
(Joel, 12 anys, Sants)

“A l'altra escola on anava hi havia més nens d'altres països [i què vols dir amb això?...]...doncs que eren de l'Àfrica i així i anaven separats dels altres [Sí? I per què?] No ho sé...[però es separaven ells o els separaven els altres companys?] Sí, els altres...*bueno* jo no” (Rubén, 11 anys, Ciutat Meridiana)

4.5.4 Com pensen els infants que podem millorar les seves vides tenint en compte les desigualtats socials?

Un cop desgranats els principals resultats pel que fa la satisfacció dels infants en clau de desigualtats socials i factors culturals, pertoca preguntar-se: com pensen els infants que podem millorar les seves vides tenint en compte les desigualtats socials i el context sociocultural en el que creixen?

DEMANDES DELS INFANTS:

De les 11 demandes i 115 propostes recollides a l'Agenda dels infants, 1 és la demanda que es vincula més directament amb les desigualtats socials (tot i que no únicament) i que, a més, s'acompanya de 14 propostes d'actuació:

➤ **Que tothom tingui el que necessita i donar més valor a les coses que tenim (demanda 9 de l'Agenda)**

La majoria dels nens i nenes de Barcelona estan molt satisfets amb les coses que tenen i la casa on viuen. Així i tot, expressen preocupació davant situacions de pobresa o de desigualtats; per això, bona part de les seves propostes en aquest àmbit se centren en accions amb un clar component de solidaritat.

PROPOSTES RECOLLIDES EN CADA UNA DE LES DEMANDES:

➤ Que tothom tingui el que necessita i donar més valor a les coses que tenim (demanda 9 de l'Agenda)

Ajuntament i altres administracions:

- Ajudar a pagar els serveis bàsics a les famílies que ho necessiten (aigua, llum, gas, electricitat, rebaixes en el transport).
- Donar diners a les famílies pobres perquè puguin donar als seus fills el que necessiten de roba, material escolar, menjar i joguines.
- Donar més beques per fer activitats extraescolars.
- Assegurar que tothom tingui un habitatge en condicions i evitar que la gent hagi de dormir al carrer.
- Ajudar els nens i nenes que no tenen família.

Escoles:

- Donar material escolar per a tothom i assegurar-se que cap nen o nena no es queda sense carpeta, llapis, goma, llibres...
- Reciclar i reaprofitar el material escolar amb reciclatge de llibres de text o compartir material amb altres escoles.
- Organitzar campanyes solidàries a l'escola per ajudar les famílies que ho necessiten amb recollida d'aliments, roba, material...
- Ensenyar-nos a tenir cura del material i a fer-nos-en responsables.

Famílies:

- Ajudar la gent que té problemes econòmics participant en campanyes solidàries, de recollida d'aliments, joguines, roba...
- No gastar els diners en coses innecessàries.

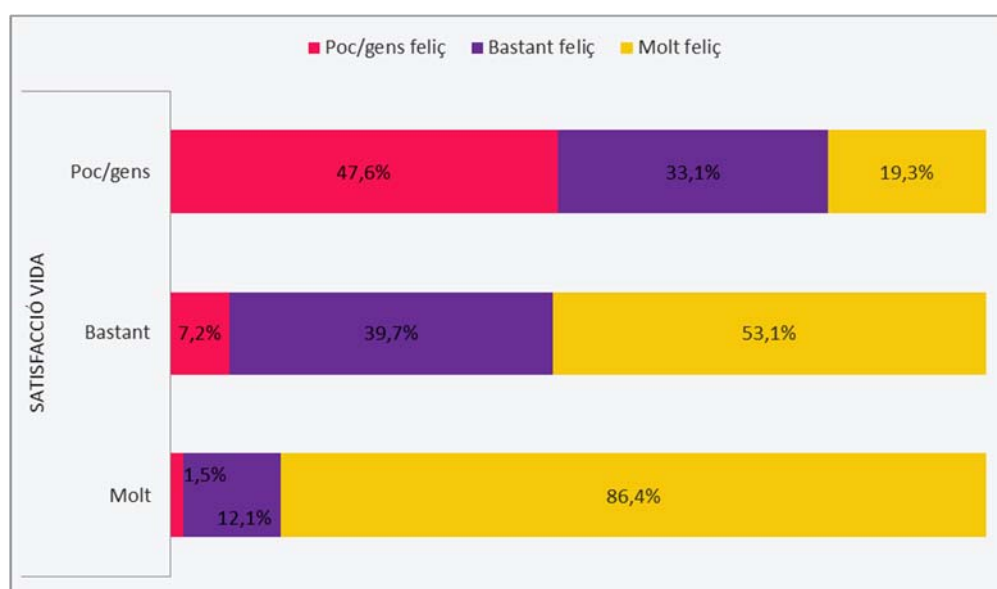
Els mateixos infants:

- Aprendre a compartir el que tenim amb els altres i participar en campanyes solidàries per als nens i nenes que no tenen roba, aliments o joguines.
- Valorar tot el que ens donen els pares i mares i no ser tan exigents demanant-los coses que no necessitem.
- Ser responsables amb les nostres coses i cuidar el material de l'escola mantenint-lo en bon estat.

5. La relació entre la satisfacció global amb la vida i les expectatives de futur

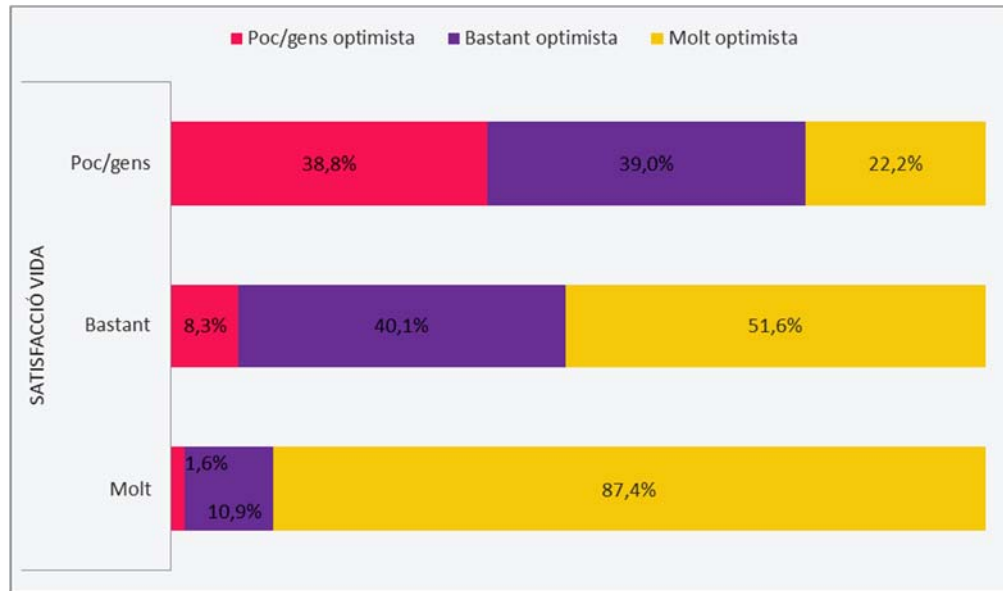
Les dades de l'enquesta corroboren el que semblaria esperable i és que, **quan els infants estan satisfets amb la seva vida, és més probable que expressin major felicitat i optimisme envers el seu futur, així com satisfacció amb les seves expectatives en la vida**, tal i com es mostra als gràfics 24 i 25:

Gràfic 25. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i grau de felicitat. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

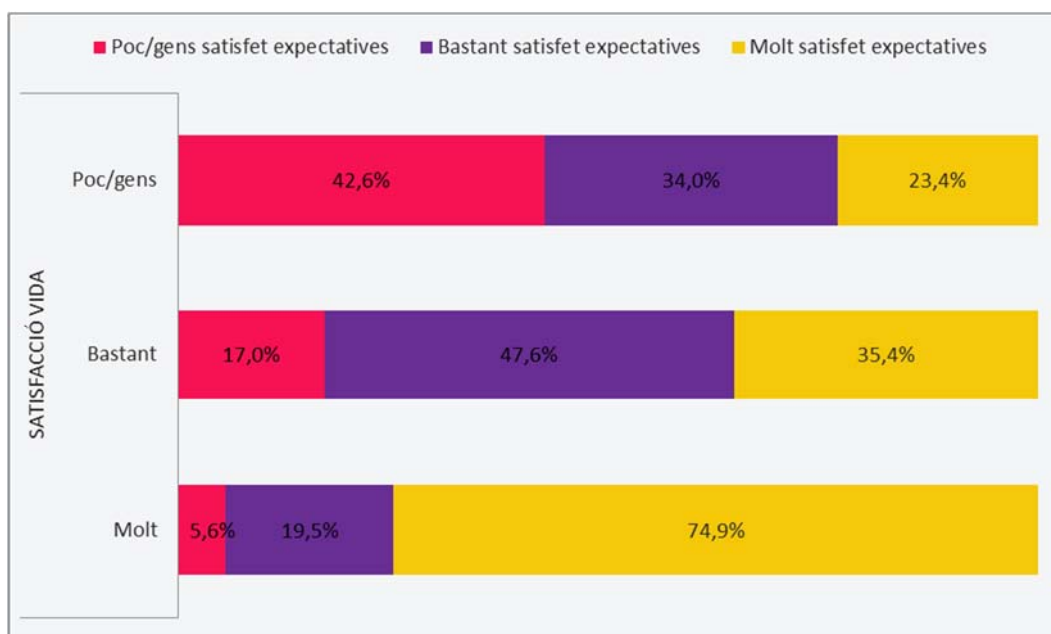
Gràfic 26. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i grau d'optimisme envers el futur. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa a les expectatives de futur, el comportament és similar al dels anteriors gràfics. Així, el 74,9% dels infants molt satisfets amb la seva vida també estan molt satisfets amb les seves expectatives vitals, mentre que només el 23,6% dels infants menys satisfets amb la seva vida se senten molt satisfets amb les seves expectatives de futur. En la mateixa línia, el 42,6% dels infants menys satisfets amb la seva vida se senten poc o gens satisfets amb les seves expectatives i, en canvi, només el 5,6% dels infants molt satisfets amb la seva vida se senten poc o gens satisfets amb les seves expectatives vitals. Per tant, **estar poc satisfet amb la vida en la infantesa impacta de manera important en les pròpies expectatives de futur**. Com mostra el gràfic 26, els que estan poc satisfets amb la vida tenen 3 vegades menys probabilitat d'expressar bones expectatives de futur que els que estan molt satisfets.

Gràfic 27. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i expectatives de futur. Barcelona (2017).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EBSIB-2017. Ajuntament de Barcelona

A banda de la relació entre les expectatives de futur i la satisfacció amb la vida en global, la percepció dels nens i nenes amb el que els pot passar més endavant a la vida (que és manera com es pregunta al qüestionari), també es relaciona amb alguns aspectes de la vida dels infants⁴⁰.

Així, per exemple, tenir bones condicions de vida materials, estar satisfet amb l'entorn escolar i tenir una bona percepció personal, són factors que es relacionen amb tenir millors expectatives en la vida. En canvi els nenes i nenes que estan menys satisfets amb la seguretat que senten, l'escolta adulta, i la seva vida d'estudiant, també es mostren menys satisfets amb les seves expectatives en la vida.

En segon ordre d'influència, quan l'infant manifesta: "Em sento segur o segura a l'escola", "Els meus pares em donen llibertat suficient", "Els meus amics solen tractar-me bé" i "Em sento segur o segura quan passo pel barri on visc", té millors expectatives en la vida.

Finalment, i en darrer ordre d'influència, els infants que viuen en contextos de privació

⁴⁰ Aquesta anàlisi es fa a partir dels coeficients de determinació. Per a més informació sobre els coeficients de determinació de les expectatives de vida, veure l'apartat 4.1.1. del document de bases IIAB (2018) "Anàlisi en profunditat de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona".

material i que perceben que tenen una dificultat d'aprenentatge, estan menys satisfets amb les seves expectatives de vida.

Tot i que complir una característica en concret no significa estar necessàriament satisfet amb les expectatives en la vida (els coeficients no són determinants), l'anàlisi de coeficients és útil per comprendre **la rellevància de tenir unes bones condicions materials, un entorn escolar segur, una bona percepció personal (sobretot del propi cos) i relacions interpersonals satisfactòries (en especial la percepció de seguretat i l'escolta adulta) a l'hora de considerar si el que et pot passar més endavant en la vida serà satisfactori.**

6. Conclusions: 2 premisses i 10 troballes sobre el benestar subjectiu dels infants de Barcelona

Amb el programa de coneixement de l'Ajuntament de Barcelona ["Parlen els nens i les nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona"](#), la ciutat disposa d'una nova eina per conèixer i comprendre millor el benestar dels nens i nenes des del seu punt de vista i amb el seu protagonisme. A partir d'aquí es poden articular propostes i obrir debats sobre com i què fer perquè els nens i nenes de Barcelona visquin i creixin millor, comptant amb el seu protagonisme.

A continuació, presentem les conclusions més rellevants de tot el treball d'investigació iniciat el curs 2016-2017 i que combina recerca quantitativa i qualitativa. Estan estructurades en 2 premisses que cal tenir en compte a l'hora d'analitzar el benestar subjectiu dels infants, i en 10 grans troballes sobre el benestar dels infants de 10 a 12 anys de Barcelona.

6.1 Dues premisses per comprendre el benestar dels infants

1a PREMISSA: Per escoltar als infants calen unes orelles especials

El biaix de l'optimisme vital, segons el qual els infants tendeixen a respondre més positivament que les persones adultes quan se'ls pregunta sobre el seu benestar, fa necessàries unes "orelles especials" a l'hora d'escoltar i analitzar el que ens diuen.

- a) La mitjana de satisfacció amb la vida en global dels infants de 10 a 12 anys de Barcelona és de 9 en una escala del 0 al 10. Aquest resultat és coherent amb els d'altres països a on s'ha utilitzat la mateixa enquesta i corrobora l'efecte del biaix de l'optimisme vital mencionat. En les persones adultes el gruix de respostes se situa entre el 7 i el 8, mentre que en els infants se situa majoritàriament entre els valors 9 i 10.
- b) És imprescindible tenir en compte aquest fenomen a l'hora d'analitzar els resultats de l'enquesta per no caure en una interpretació errònia de les dades, segons la qual en la infància "tot està bé". El biaix de l'optimisme vital fa necessària una anàlisi específica de les respostes que ens donen els infants, que concretem de la manera següent:

- I. Identificar els infants que expressen no estar prou satisfets (agrupem les valoracions de gens, poc i bastant) amb un determinat aspecte del seu benestar.
- II. Entre els infants “no prou satisfets”, identificar el subgrup que expressen estar poc o gens satisfets amb la seva vida o algun dels seus aspectes, ja que no és ni l’esperable ni el més habitual i pot estar indicant un malestar important.

2a PREMISSA: Tots els àmbits del benestar estan interrelacionats i els canvis en un àmbit impacten sobre els altres

Tot i que presentem els resultats sobre el benestar subjectiu dels infants de forma segmentada (per una banda, la satisfacció amb la vida en global i, per l’altra, pels 5 àmbits de la vida), assumim que el benestar no es pot entendre en compartiments estancs, ni mesurar amb indicadors únics, sinó des d’una perspectiva a on els diversos entorns de la vida dels nens i nenes s’interrelacionen i les vivències en un dels entorns impacta i condiciona la resta.

6.2 Les 10 troballes sobre el benestar subjectiu dels infants a la ciutat de Barcelona

1a TROBALLA: Tot i els bons nivells de benestar manifestats pels nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona, tenim amples marges de millora en la satisfacció amb la seva vida en global i amb diferents aspectes de la seva vida.

A Barcelona, 3 de cada 10 infants de 10 a 12 anys manifesten no estar prou satisfets amb la seva vida en global. D’aquest 31% d’infants no prou satisfets, un 8% es declara “poc o gens” satisfet amb la seva vida en global i un 23% “bastant”.

Dels quinze aspectes de la vida analitzats⁴¹, trobem que 5 de cada 10 infants han dit no estar prou satisfets amb la quantitat de temps lliure disponible (53%) i amb la llibertat que tenen (47%), i 4 de cada 10 s’han manifestat no prou satisfets amb la seva vida d’estudiant (42%), amb com utilitzen el seu temps (40%) i amb com els escolten les persones adultes (38%).

⁴¹ Per conèixer el grau de satisfacció amb els 15 aspectes de la vida valorats (ordenats de més a menys satisfacció mitjana) veure el gràfic 6, a l’apartat 3.1 d’aquest informe.

2a TROBALLA: Es corrobora l'impacte negatiu de determinades condicions de vida en el benestar dels infants

Es corrobora l'impacte negatiu en el benestar subjectiu dels infants de determinades circumstàncies o condicions de vida pròpies de l'estructura social, però no de totes les esperades. Impacten negativament: viure en un nucli familiar amb una sola figura parental, viure en barris de renda baixa i/o privació material, i percebre dificultats físiques, d'aprenentatge o patir algun tipus de malaltia crònica.

Contràriament a l'esperat (com sí que passa en l'adolescència⁴²) no es demostra que el sexe dels infants impacti negativament en la seva satisfacció amb la vida en global. Ara bé, sí que impacta en determinats aspectes de les seves vides: les nenes estan menys satisfetes amb la seva imatge corporal, amb les amistats que tenen i amb la seva percepció de seguretat, mentre que els nens es mostren menys satisfets amb la vida d'estudiant i amb els aprenentatges escolars.

Pel que fa a l'origen estranger dels pares i/o mares, només podem afirmar que és una variable que mostra una tendència a condicionar negativament la satisfacció amb la vida en global dels seus fills i filles⁴³. Com amb el sexe, els impactes negatius sí que s'observen en aspectes concrets de les seves vides. Així, els nens i nenes amb el pare i/o mare d'origen estranger es mostren significativament menys satisfets que els autòctons amb les amistats i els companys/es de classe, amb l'escolta adulta, amb la casa on viuen i, especialment, amb les coses que tenen.

3a TROBALLA: Descubrim la rellevància de viure determinades experiències durant la infantesa i com impacten de manera diferenciada sobre el benestar dels nens i nenes.

L'anàlisi de dades ens mostra que viure determinades experiències en la infància juga un paper fonamental en la percepció de benestar amb la vida en global de molts nens i nenes. I entre totes les experiències, n'hi ha 6 que es demostren especialment significatives per (des)afavorir el benestar. Així, els nens i nenes es mostren significativament més satisfets amb

⁴² En l'adolescència el sexe marca diferències significatives en molts dels aspectes de la vida analitzats. FRESC (ASPB, 2016).

⁴³ Els resultats no són concloents perquè el subgrup d'infants poc o gens satisfets amb la vida en global és petit (8% de la mostra global).

les seves vides quan: s'ho passen prou bé amb la seva família; consideren que tenen suficients amics; senten que els seus pares/mares els donen prou llibertat; i se senten prou segurs a l'escola; o bé quan, amb freqüència, poden relaxar-se, parlar o passar-ho bé amb la família; i poden passar temps o jugar gaire sovint a l'aire lliure⁴⁴.

4a TROBALLA: No és possible “prototipar” com són els infants que estan gens o poc satisfets amb la vida en global, però sí identificar variables i experiències que (des)afavoreixen el benestar.

La recerca posa sobre la taula la importància de considerar tant l'impacte de les condicions de vida de partida analitzades com el de viure determinades experiències durant la infantesa, però no és possible “prototipar” com són el 8% d'infants que es manifesten gens o poc satisfets amb la seva vida perquè, entre ells, es donen una gran diversitat de perfils i circumstàncies.

L'important nombre d'infants que, tot i tenir les diverses condicions de vida “desfavorables” s'han manifestat molt satisfets amb la seva vida o, al contrari, el d'infants que, partint de contextos de vida més favorables ens han dit que no estaven prou satisfets amb la seva vida, evidencien la indestriabilitat entre condicions de vida i experiències, per entendre el benestar subjectiu dels infants.

Els infants poc o gens satisfets amb les seves vides no són un *determinat tipus d'infants*, sinó infants que, *amb més probabilitat que altres*, patiran els efectes de condicions de vida que s'han demostrat nocives per al benestar infantil, o infants mancats de vivències que s'han demostrat rellevants per afavorir-lo.

5a TROBALLA: Autoestima, salut i temps lliure són 3 elements clau per a què els nens i nenes es mostrin satisfets en l'àmbit personal de la seva vida.

Els infants subratllen la importància de l'autoestima per estar satisfets amb la vida i la importància de rebre suports del seu entorn quan se senten tristos o decaiguts. El 27% dels infants no estan satisfets amb el seu cos (les nenes es mostren menys satisfetes) i ho atribueixen a la imposició d'uns canons de bellesa pels quals les nenes se senten més

⁴⁴ L'ordre amb que citem les experiències és segons el major a menor potencial d'impacte en el benestar subjectiu dels nens i nenes.

pressionades que els nens.

Pel que fa a la salut , el 85% dels infants es manifesten molt satisfets amb la seva salut essent, de tots els aspectes⁴⁵, el més ben valorat pels nens i nenes. Segons la recerca, els condicionants que més minven la satisfacció amb la salut són l'existència d'alguna discapacitat, malaltia crònica i/o dificultat d'aprenentatge, i créixer en un context de privació material. Els principals problemes de salut manifestats tenen a veure amb l'estrès (el 30,2% afirmen haver-se sentit bastant o molt estressats en els últims 15 dies i el 31% havia tingut dificultats per dormir almenys 1 dia a la setmana).

Quan ho hem analitzat conjuntament, ho han atribuït majoritàriament a la pressió pels estudis i a l'excés de deures escolars. Tenen clares les claus per a una salut millor: hàbits saludables (descans, higiene,...), exercici físic i una bona alimentació. A més, les dades corroboren com els infants que practiquen esports o fan exercici físic cada dia, estan més satisfets amb la salut i el cos. El nivell de renda i el sexe són condicionants importants per la realització d'exercici físic, essent el triple els infants de renda baixa que no fan mai o gairebé mai esport, i les nenes qui realitzen activitat física amb menor freqüència (hi ha 17 punts de diferència per sexe entre els qui practiquen esport o fan exercici gairebé cada dia).

Pel que fa al temps lliure, 5 de cada 10 nens i nenes (el 53%) no es mostren prou satisfets amb la quantitat de temps lliure de què disposen, essent l'aspecte menys ben valorat entre els 15 aspectes⁴⁶. Entre els que no es mostren prou satisfets, el 22% diuen estar-ho poc o gens (un percentatge anormalment alt, en el marc del biaix de l'optimisme vital⁴⁷). A banda de la quantitat de temps, 4 de cada 10 nens i nenes (el 40%) tampoc estan satisfets amb l'ús d'aquest temps.

En la interpretació conjunta dels resultats de l'enquesta, els infants consideren que el temps d'estudi és excessiu i se senten mancats de temps per al joc i per estar amb els amics i amigues. Les dades són eloqüents quan el 71% dels infants afirmen que fan deures almenys 5-6 dies a la setmana o cada dia, el 38,4% diuen que no juguen ni passen gaire temps a l'aire

⁴⁵ Veure Gràfic 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb 15 aspectes de la seva vida, ordenats de més a menys satisfacció mitjana (apartat 3.1. d'aquest mateix informe)

⁴⁶ Veure Gràfic 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb 15 aspectes de la seva vida, ordenats de més a menys satisfacció mitjana (apartat 3.1. d'aquest mateix informe)

⁴⁷ El percentatge d'infants poc-gens satisfets gairebé mai superen el 10% de les respostes en la resta d'aspectes de la vida valorats.

lliure i el 26,4% que es relaxen, parlen o s'ho passen bé amb la seva família poc sovint (2 cops a la setmana o menys). Convé recordar que passar temps de qualitat en família és una de les experiències que més impacten en el benestar dels infants⁴⁸.

Com pensen els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona que podem millorar el seu benestar en l'àmbit personal⁴⁹?

- Aconseguint que les persones adultes els ajudin a promoure la seva autoestima i a acceptar millor el propi cos.
- Posant més èmfasi en ensenyar-los a cuidar-se millor i a tenir hàbits saludables.
- Facilitant més temps per poder-se relaxar, parlar i passar-ho bé en família.
- Afavorint que dediquin menys temps d'estudi fora de l'escola i que disposin de més temps per jugar i estar amb els amics i amigues.

6a TROBALLA: Acompanyament i escolta adultes, temps en família i llibertat són 3 elements clau perquè els nens i nenes es mostrin satisfets amb el seu àmbit familiar.

En aquest àmbit els resultats globals són molt positius, ja que el 87% dels infants estan totalment d'acord amb que hi ha persones a la seva família que es preocupen per ells i el 82% diuen sentir-se segurs a casa. De totes maneres, essent l'àmbit familiar l'entorn de cura primordial, cal estar especialment amatents al fet que el 18% diuen no estar-ho prou i al 22% que, en cas de tenir un problema, pensen que no rebran ajuda dels seus familiars. La recerca apunta que els nens i nenes que viuen amb un sol pare o mare (nens i nenes de famílies monoparentals, o que viuen en dos nuclis com a conseqüència de la separació dels progenitors, o que tenen al pare i/o mare vivint en un altre país, etc.) tenen més probabilitats d'estar menys satisfets amb la seva vida en global.

A més, els infants insisteixen molt en la importància de compartir més temps i activitats en família. Només 6 de cada 10 nens i nenes parlen i es relaxen amb la seva família habitualment (almenys 5 dies a la setmana) i 3 de cada 10 diuen que no ho fan mai o només 1 o 2 dies a la setmana. Assenyalen la conciliació laboral i familiar dels seus pares i mares com a principal obstacle a aquest temps compartit que tant necessiten, especialment els infants de barris de

⁴⁸ Veure 3a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

⁴⁹ A l'[Agenda dels infants](#) (demandes 2,3 i 8) i a l'apartat 4.1.4. d'aquest informe es presenten les seves demandes amb més detall i propostes d'actuació concretes que, des del seu punt de vista, caldria emprendre per aconseguir millores en el seu benestar en l'àmbit personal.

renda baixa, amb pares i mares amb condicions laborals més precàries.

A banda dels suports i el temps en família, un tercer factor molt rellevant per al benestar dels infants que emergeix de la recerca, és la manera com les persones adultes escoltem als infants. La seva importància rau en els baixos nivells de satisfacció que han manifestat, ja que 4 de cada 10 no estan prou satisfets amb l'escolta adulta, i també perquè s'ha evidenciat com un dels aspectes amb més potencial per fer variar la satisfacció dels nens i nenes amb la vida. La seva percepció és que els adults no ens els prenem prou seriosament i que les seves opinions no són prou tingudes en compte.

Finalment, els infants posen sobre la taula la qüestió la manca de llibertat i/o autonomia, essent el segon aspecte de la vida pitjor valorat: un 47% no estan satisfets amb el grau d'autonomia que els donen a casa, per exemple, per sortir amb les amistats a jugar al carrer, fet que atribueixen clarament a un excés de sobreprotecció. Convé recordar que jugar i passar temps a l'aire lliure és una de les experiències que més impacten en el benestar dels infants⁵⁰.

Com pensen els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona que podem millorar el seu benestar en l'àmbit familiar⁵¹?

- Tenint més temps per estar, compartir i gaudir amb la família.
- Sentint-se més segurs i segures, i percebent que rebran suport de la seva família en cas de tenir un problema.
- Tenint més escolta per part de les persones adultes del seu entorn familiar i sentint que es prenen seriosament el que diuen.
- Ampliant els marges de llibertat i autonomia que els donen els seus pares i/o mares i sentint que aquests tenen més confiança en les seves capacitats.

7a TROBALLA: El benestar dels nens i nenes en l'àmbit escolar no només es vincula als aprenentatges, sinó que són cabdals les relacions amb les amistats, companys de classe i el professorat, així com sentir-se segurs a l'escola.

Per als nens i nenes, l'escola no és només un espai d'aprenentatges, sinó que és un espai de

⁵⁰ Veure 3a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

⁵¹ A l'[Agenda dels infants](#) (demandes 1,3, 4 i 5) i a l'apartat 4.2.5. d'aquest informe es presenten les seves demandes amb més detall i propostes d'actuació concretes que, des del seu punt de vista, caldria emprendre per aconseguir millores en el seu benestar en l'àmbit familiar.

vida. Així, si bé els temps escolars, diversificar les formes d'aprenentatge i/o poder participar en les decisions a l'escola són factors que assenyalen com a importants per sentir-se satisfets a l'escola. La vessant relacional i de seguretat resulten igualment rellevants, i és a on es concentren els principals malestars. El diferencial entre el 26,2% dels infants que no estan prou satisfets amb els aprenentatges i el 42% que diuen no estar-ho amb la seva vida d'estudiant, és un bon indicador d'aquesta "vida a l'escola" més enllà de l'adquisició de determinats coneixements.

Respecte als aprenentatges, els nens i nenes diuen sentir-se més satisfets quan treballen més amb ordinadors i menys amb llibres, quan realitzen més activitats a l'aire lliure i quan fan activitats de tipus pràctic. A més, 7 de cada 10 perceben que no disposen de prou autonomia personal o capacitat de triar les activitats del seu entorn escolar. Respecte les causes de les seves insatisfaccions, informen que els agradaria tenir espais per expressar el seu punt de vista sobre els horaris escolars o sobre la quantitat de deures.

Pel que fa als aspectes relacionals, 3 de cada 10 no estan prou satisfets amb els companys i companyes de classe, i 2 de cada 10 amb els amics i amigues. Pel que fa al professorat, el 44% pensen que no es preocupen ni els escolten prou, i el 37% pensen que no els ajudarien en cas de tenir un problema.

La presència de relacions conflictives i, en ocasions, d'assetjament escolar, té un fort impacte negatiu per aquells infants que en són víctimes. L'assetjament és un fenomen grupal i molts infants senten que les situacions de violència tendeixen a banalitzar-se. Un 70% d'han dit que al seu centre hi ha baralles almenys 1 dia a la setmana i al 43% els han deixat de banda almenys una vegada en l'últim mes. Recordem que sentir-se segurs a l'escola és una de les 6 experiències que més correlacionen amb la seva satisfacció amb la vida.⁵²

La recerca ens ha permès observar com, quan l'infant informa que té alguna discapacitat, malaltia crònica o dificultat d'aprenentatge, els nivells de satisfacció baixen en tots els aspectes de l'entorn escolar (vida d'estudiant, aprenentatges escolars, relacions amb les amistats i companys/es de classe). Això indica la necessitat de preveure mesures de suport específiques per a aquests infants.

⁵² Veure 3a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

Com pensen els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona que podem millorar el seu benestar en l'àmbit escolar⁵³?

- Tenint més marge de participació en les decisions de l'escola i diversificant les maneres d'aprendre.
- Sentint-se més segurs i segures al seu centre educatiu, i percebent que rebran suport del professorat en cas de tenir un problema.
- Amb mesures per prevenir el *bullying* i lluitar-hi decididament si es produeix.

8a TROBALLA: Per afavorir la satisfacció dels infants amb el barri i la ciutat, necessiten espais de joc i altres nens i nenes amb qui jugar, bones relacions de veïnatge i barris nets i segurs per desplaçar-s'hi amb llibertat.

Els nens i nenes de 10 a 12 anys de la ciutat de Barcelona ens han dit que un “bon barri” ha de ser tranquil (sinònim de segur), alegre (sinònim de vida comunitària), net i poc sorollós (sinònims de saludables). Des d'aquesta visió, 3 de cada 10 s'han manifestat poc satisfets amb el seu barri i 5 de cada 10 diuen que al barri on viuen no hi ha prou espais de joc, en especial, els que viuen en barris de renda baixa. Tot i ser una experiència principal en la satisfacció global amb la vida, el 38% diuen que no juguen ni passen prou temps a l'aire lliure (mai, gairebé mai o 1 o 2 dies a la setmana).

Quant a les relacions veïnals, els infants expressen gaudi quan hi ha vida al barri i valoren molt que els veïns i veïnes es coneguin i trobar-se amb altres nens i nenes al carrer amb qui poder jugar. Malauradament, 7 de cada 10 creuen que les persones adultes del barri on viuen no les escolten prou, i 6 de cada 10 consideren que no són prou amables.

Finalment, prop de la meitat dels infants (48,6%) no se senten prou segurs quan es desplacen pel barri, una qüestió que preocupa més als infants de barris de renda baixa i a les nenes. En aquest sentit, hi ha un clam unànim entre els infants per demanar menys cotxes al carrer, una qüestió que relacionen no només amb la reducció de la contaminació, sinó també amb la seva seguretat i la possibilitat d'anar sols pel carrer.

⁵³ A l'[Agenda dels infants](#) (demandes 2, 3, 6 i 7) i a l'apartat 4.3.6. d'aquest informe es presenten les seves demandes amb més detall i propostes d'actuació concretes que, des del seu punt de vista, caldria emprendre per aconseguir millores en el seu benestar en l'àmbit escolar.

Com pensen els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona que podem millorar el seu benestar en l'àmbit del barri i el conjunt de la ciutat⁵⁴?

- Fent més vida al carrer, més activitats a l'aire lliure i amb la gent del barri.
- Sabent que rebran el suport dels seus veïns i veïnes en cas de tenir un problema i promovent l'amabilitat de les persones adultes del barri.
- Disposant demés i millors espais adequats a les seves necessitats de trobada i de joc amb altres nens i nenes.
- Sentint-se més segurs i segures quan es desplacen i quan juguen al barri.
- Podent-se moure en una ciutat més verda, més tranquil·la, més neta i lliure de contaminació.

9a TROBALLA: Els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona són conscients de l'existència de desigualtats socials, dels diferents rols de gènere, i de les majors dificultats amb què s'han d'enfrontar els infants amb pares i/o mares d'origen estranger.

Els nens i nenes evidencien conèixer els impactes negatius de les desigualtats socials que caracteritzen la nostra societat i manifesten que tenir una casa i disposar dels béns necessaris per viure són condicions imprescindibles pel benestar de qualsevol infant. . Tot i que la majoria estan satisfets amb la casa on viuen (83,3%) i les coses que tenen (79%), un 22,4% es preocupen sempre o sovint pels diners de la seva família i, entre els nens i nenes de barris de renda baixa, n'hi ha el doble que se'n preocupen sempre, respecte als nens i nenes de barris de renda alta. Els infants de barris de rendes baixes i els que pateixen privacions materials es mostren menys satisfets amb la seva vida en general⁵⁵.

En clau de desigualtats de gènere, perceben que són educats i educades en uns rols diferenciats que consideren injustos, en la mesura que condicionen el que s'espera d'ells o elles en funció de si són nen o nena. Tot i que, en base als resultats de la recerca, la variable

⁵⁴ A l'[Agenda dels infants](#) (demandes 3, 10 i 11) i a l'apartat 4.4.6. d'aquest informe es presenten les seves demandes amb més detall i propostes d'actuació concretes que, des del seu punt de vista, caldria emprendre per aconseguir millores en el seu benestar en l'àmbit del barri i el conjunt de la ciutat.

⁵⁵ Per a més detall sobre l'impacte de les variables de condicions de vida, veure la 2a troballa, en aquest mateix apartat (6.2).

sexe no condiciona significativament la seva satisfacció amb la vida en global⁵⁶, sí que s'han constatat diferències rellevants en aspectes concrets de la vida⁵⁷.

L'impacte en el benestar per raó d'origen dels pares i/o mares no es pot observar amb suficient profunditat, però hi ha prou evidència per vincular-lo amb una menor satisfacció amb la vida en global i amb aspectes concrets de la vida⁵⁸. Trobem la diferència més important en la satisfacció amb les coses que tenen: entre els menys satisfets, un 63,8% tenen pares i/o mares d'origen estranger, i el 36,1% pares i/o mares autòctones. En la recerca qualitativa es recollia que els nens i nenes es mostraven molt d'acord en què l'origen estranger del pare i/o mare d'un nen o nena pot ser motiu de discriminació en determinades circumstàncies.

Com pensen els nens i nenes de 10 a 12 anys de Barcelona que podem millorar el seu benestar en l'àmbit dels context social i cultural⁵⁹?

- Els nens i nenes es mostren contundents en la seva demanda que tothom tingui el que necessita per créixer a la ciutat.
- Prenent més consciència i donant més valor a les coses que tenim.

10a TROBALLA: Quant més satisfacció amb la vida en global durant la infantesa, més felicitat, més optimisme i millors expectatives de futur

La majoria d'infants satisfets amb la vida en global, també se senten feliços (86,4%) i optimistes (87,4%), i expressen millors expectatives envers el seu futur (74,9%). En contrast, els nens i nens amb baixa satisfacció amb la vida, tenen 3 vegades menys probabilitats d'expressar bones expectatives de futur (només el 23% ho fan). Tot i la forta vinculació, no és una relació directa, ja que un 25,1% d'infants no perceben unes expectatives de futur gaire satisfactòries, malgrat mostrar-se molt satisfets amb la seva vida en global. Les condicions materials, la seguretat, la satisfacció amb el propi cos, i sentir-se escoltats per les persones

⁵⁶ Per a més detall veure la 2a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

⁵⁷ Per a més detall veure la 2a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

⁵⁸ Per a més detall veure la 2a troballa en aquest mateix apartat (6.2).

⁵⁹ A l'[Agenda dels infants](#) (Demanda 9) i a l'apartat 4.5.4. d'aquest informe es presenten les demandes dels infants amb més detall i propostes d'actuació concretes que, des del seu punt de vista, caldria emprendre per aconseguir millores en el seu benestar en l'entorn social i cultural globals.

adultes són els aspectes que més impacten en la configuració de millors o pitjors expectatives de vida en els nens i nenes.

En el marc dels tallers participatius, els nens i nenes valoraven que el 31% expressés no estar prou satisfets amb la seva vida era un mal resultat i reclamaven de forma unànime que el 100% dels infants s'haurien de poder sentir molt satisfets amb la seva vida. Afavorir millors condicions perquè tots i cada un dels nens i nenes de la ciutat es mostrin molt satisfets amb la vida, revertiria en el seu benestar present amb infants més feliços i, alhora, infants més optimistes i amb millors expectatives envers el seu futur i, de retruc, en un futur millor per al conjunt de la ciutadania.

7. Bibliografia

- Agència de Salut Pública de Barcelona (2016): [La salut i els seus determinants en l'alumnat adolescent de Barcelona](#). Enquesta de Factors de Risc en Estudiants de Secundària (FRESC) 2016. ASPB i Ajuntament de Barcelona.
- Campbell, A., Converse, P. E. ., i Rodgers, W. L. (1976): [The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations, and Satisfaction. Social Indicators Research](#). New York: Russell Sage Foundation.
- Carrasco, S. Pàmies, J., i Narciso, L. (2012): [A propósito de la acogida de alumnado extranjero. Paradojas de la educación inclusiva en Cataluña \(España\)](#), Monográfico Migración y Educación: desafíos para la integración en Revista Iberoamericana de Educación Inclusiva. Vol. 6, Nº. 1, 2012, pàgs. 105-122.
- Casals, A., Martorell, M., de la Cruz., M, Morillas., E, i Sabaté, L. (2019): [El bullying des de la mirada dels adolescents i els experts](#). Col·lecció Fundació Barça, núm 2.
- Casas, F. (2011): [Subjective social indicators and child and adolescent well-being](#). Child Indicators Research. Child Indicators Research, 4, 555–575.
- Casas, F., i Bello, A. (2012): [Calidad de vida y bienestar infantil subjetivo en España. ¿Qué afecta al bienestar de niños y niñas españoles de 1º de ESO?](#) UNICEF Comité Espanyol, Madrid.
- Casas, F., Bello, A., González, M., Aligué, M., Bertrán, I., Montserrat, C., ... von Bredow, M. (2012): [Calidad de vida y bienestar infantil subjetivo en España](#). Madrid.
- Casas, F., Castellá-Sarriera, J., Alfaro, J., González-Carrasco, M., Malo, S., Bertran, I., ... Valdenegro, B. (2012): [Testing the Personal Wellbeing Index on 12-16 Year-Old Adolescents in 3 Different Countries with 2 New Items](#). Social Indicators Research, 105, 461-482.
- Casas, F., Bălțătescu, S., Bertran, I., González-Carrasco, M., i Hatos, A. (2013): [School Satisfaction Among Adolescents: Testing Different Indicators for its Measurement and its Relationship with Overall Life Satisfaction and Subjective Well-Being in Romania and Spain](#). Social Indicators Research, 111, 665-681.
- Centre d'Estudis d'Opinió (2015): [Valors socials i polítics a Catalunya](#). 2015 – REO 798. CEO i Generalitat de Catalunya.
- Children's-Worlds. (2018): [Children's Worlds, the International Survey of Children's Well-Being \(ISCWeB\)](#). Recuperat 23 de març 2018.
- Comité de los Derechos del Niño de Naciones Unidas (2018): [Observaciones finales sobre los informes periódicos quinto y sexto combinados de España](#). CDI i NNUU.

- Consorti Institut Infància i Món Urbà (2014): ["Baròmetre d'infància i famílies a Barcelona"](#). CIIMU i Ajuntament de Barcelona.
- Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant (1989): [La Convenció sobre els Drets de l'Infant adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989, 20 anys de Convenció](#). Ajuntament de Barcelona, 2009.
- Cummins, R. A., i Lau, A. L. D. (2005): Personal Wellbeing Index - School Children (PWI-SC), 3rd Edition. Recuperat 23 març 2018, de <http://www.acqol.com.au/uploads/pwi-sc/pwi-sc-english.pdf>
- Curran, M. (2017): [¿Qué lleva a los jóvenes a dejar los estudios? Explorando los procesos de \(des\)vinculación escolar desde una perspectiva de clase y de género](#). Tesi Doctoral defensada al Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Dadvand, P., Nieuwenhuijsen, M.J., Esnaola, M., Forn, J., Basagaña, X., Alvarez-Pedrerol, M., Rivas, I., López-Vicente, M., De Castro Pascual, M., Su, J., Jerrett, M., Querol, X., Sunyer, J. (2015): [Green spaces and cognitive development in primary schoolchildren](#). Proc Natl Acad Sci 2015;112(26):7937-42 (més informació sobre el projecte: [Phenotype Project](#)).
- Dinisman, T., i Rees, G. (2014): [Children's Worlds: Findings from the first wave of data collection](#). York, UK.
- Garbarino, J. (2014): [Ecological Perspective on Child Well-Being](#). En A. Ben-Arieh, F. Casas, I. Frones, i J. E. Korbin (Ed.), Handbook of Child Well-Being: Theories, Methods and Policies in Global Perspective (p. 1365-1384). Dordrecht: Springer Science+Business Media.
- González-Bueno, G., von Bredow, M., Becedóniz, C., Casas, F., Agustín, S., Ochaíta, E., i Espinosa, M. Á. (2010): [Propuesta de un sistema de indicadores sobre bienestar infantil en España](#). Madrid.
- Huebner, E. S. (1991): [Initial development of the Students' Life Satisfaction Scale](#) (SLSS). School Psychology International, 12, 231-243.
- Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (2018): Pobresa i infàncies desiguals a la ciutat de Barcelona (pendent de publicació a [l'Observatori 0-17 BCN](#) de l'Ajuntament de Barcelona). IERMB i Ajuntament de Barcelona.
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2018): ["Anàlisi en profunditat de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona"](#). Document de bases per a l'informe de recerca "Parlen els nenes i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona". IIAB i Ajuntament de Barcelona.
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2018): ["Anàlisi en profunditat de les aportacions fetes pels infants als tallers del Parlen els nens i nenes"](#). Document de bases per a

l'informe de recerca "Parlen els nenes i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona". IIAB i Ajuntament de Barcelona.

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2017): ["Consideracions sobre l'espai públic amb perspectiva d'infància i adolescència"](#). IIAB i Ajuntament de Barcelona.

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2017): ["Informe d'avaluació del programa Camí escolar, espai amic"](#). IIAB i Ajuntament de Barcelona.

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2017): ["Primeres dades de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona: satisfaccions, percepcions i expectatives"](#). IIAB i Ajuntament de Barcelona.

Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (2017): [PISA 2015 Results \(Volume III\), Students' Well-Being](#), OECD Publishing, Paris.

Pàmies, J. (2011): [Las identidades escolares y sociales de los jóvenes marroquíes en Cataluña \(España\)](#). Psicoperspectivas Individuo y Sociedad. Escuela de Psicología de la Pontificia Universidad Católica de Valparaíso Vol. 10, nº 1, p.144-168.

Parlament de Catalunya (2010): [Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència](#), Publicacions del Parlament de Catalunya.

Rees, G., i Main, G. (2015): [Children's views on their lives and well-being in 15 countries: A report on the Children's Worlds survey, 2013-14](#). York, UK.

Russell, J. A. (2003): [Core Affect and the Psychological Construction of Emotion](#). Psychological Review, 110(1), 145-172.

Seligson, J. L., Huebner, E. S., i Valois, R. F. (2003): [Preliminary Validation of the Brief Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale](#) (BMSLSS). Social Indicators Research, 61, 121-145.

Tarabini, A. et al. (2015): [¿Continuidad o abandono escolar? El efecto de los centros educativos en las decisiones de continuidad formativa de los jóvenes](#), Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud y FAD.

Tonucci, F. (2015): [La ciudad de los niños](#). Graó. Barcelona

Índex de gràfics

Gràfic 1. Satisfacció amb la vida expressada per infants de 10-12 anys. Països participants a Children's Worlds (2013-2014).....	11
Gràfic 2. Satisfacció amb la vida expressada per adults (18 i més anys). Catalunya (2015).....	12
Gràfic 3. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Barcelona (2017).....	14
Gràfic 4. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Països participants a Children's Worlds (2013-2014) i Barcelona (2017).	15
Gràfic 5. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global. Països participants a Children's Worlds (2013-2014).....	16
Gràfic 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb 15 aspectes de la seva vida, ordenats de més a menys satisfacció mitjana (entre parèntesi). Barcelona (2017).....	17
Gràfic 7. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons satisfacció amb l'escolta adulta, la seguretat, l'ús del temps i el propi cos. Barcelona (2017).	20
Gràfic 8. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons tipologies de famílies, privació material, percepció de dificultats personals, renda del barri on viu l'infant, sexe i origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).	22
Gràfic 9. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons experiències significatives. Barcelona (2017).....	24
Gràfic 10. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons experiències significatives fora de l'escola. Barcelona (2017).	24
Gràfic 11. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons si l'infant percep que a la seva família s'ho passen bé tots junts (i segons tipologies de famílies, percepció de dificultats personals i renda del barri on viu l'infant). Barcelona (2017).	25
Gràfic 12. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la salut i el cos, segons si "practiquen esport o fan exercici". Barcelona (2017).	36
Gràfic 13. Dedicació de temps dels infants (10-12 anys) a jugar i/o passar temps a l'aire lliure fora de l'escola, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).	39
Gràfic 14. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la quantitat de temps lliure i l'ús del temps, segons si "miren la televisió". Barcelona (2017).	42
Gràfic 15. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons si "juguen a videojocs". Barcelona (2017).....	43
Gràfic 16. Experiències familiars dels infants (10-12 anys), segons grau d'acord. Barcelona (2017).....	48
Gràfic 17. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida, segons si "es relaxen, parlen o s'ho passen bé amb la família". Barcelona (2017).	49
Gràfic 18. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb els diferents aspectes de la vida, segons si "es relaxen, parlen o s'ho passen bé amb la família". Barcelona (2017).	51
Gràfic 19. Dedicació dels infants (10-12 anys) de temps a jugar i/o passar temps a l'aire lliure fora de l'escola, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).....	78

Gràfic 20. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el barri, segons seguretat percebuda i districte on viu l'infant. Barcelona (2017).	81
Gràfic 21. Percepció dels infants (10-12 anys) de si a casa seva, o molt a prop, hi ha algun lloc a l'aire lliure on puguin jugar de manera segura, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	82
Gràfic 22. Percepció dels infants (10-12 anys) de seguretat al barri, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).	83
Gràfic 23. Temps de trajecte casa-escola dels infants (10-12 anys), segons localització de la llar de l'infant. Barcelona (2017).	85
Gràfic 24. Seguretat percebuda en el trajecte llar-escola dels infants (10-12 anys) quan la localització llar-escola és en el mateix districte, segons districte on viu l'infant. Barcelona (2017).	86
Gràfic 25. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i grau de felicitat. Barcelona (2017).	101
Gràfic 26. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i grau d'optimisme envers el futur. Barcelona (2017).	102
Gràfic 27. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global i expectatives de futur. Barcelona (2017).	103

Índex de taules

Taula 1. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el propi cos, segons sexe. Barcelona (2017).	30
Taula 2. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb el propi cos, segons privació material. Barcelona (2017).	32
Taula 3. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la salut, segons privació material i sexe. Barcelona (2017).	33
Taula 4. Pràctica d'activitat física dels infants (10-12 anys), segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	36
Taula 5. Pràctica d'activitat física dels infants (10-12 anys), segons sexe. Barcelona (2017).	37
Taula 6. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les coses que tenen, segons béns materials de l'infant. Barcelona (2017).	52
Taula 7. Disponibilitat de lloc d'estudi dels infants (10-12 anys), segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	53
Taula 8. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb l'escolta adulta, segons origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).	54
Taula 9. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la llibertat, segons si perceben que els pares o mares els donen llibertat suficient. Barcelona (2017).	56
Taula 10. Satisfacció amb la llibertat dels infants (10-12 anys) segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	57

Taula 11. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons percepció de dificultats d'aprenentatge. Barcelona (2017).	62
Taula 12. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les amistats i els companys de classe, segons percepció de dificultats personals. Barcelona (2017).	62
Taula 13. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons percepció de dificultats personals. Barcelona (2017).	62
Taula 14. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	63
Taula 15. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les amistats i els companys de classe, segons origen estranger dels pares i/o mare, percepció de dificultats personals, renda del barri on viu l'infant i sexe. Barcelona (2017).	68
Taula 16. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la vida d'estudiant i els aprenentatges escolars, segons percepció de seguretat a l'escola. Barcelona (2017).	69
Taula 17. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seguretat, segons renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	82
Taula 18. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seguretat, segons sexe. Barcelona (2017).	84
Taula 19. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la seva vida en global, segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	91
Taula 20. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb les coses que tenen i la casa on viuen, segons privació material i renda del barri on viu l'infant. Barcelona (2017).	91
Taula 21. Satisfacció dels infants (10-12 anys) amb la casa on viuen i les coses que tenen, segons origen estranger del pare i/o mare. Barcelona (2017).	98

Índex de figures

Figura 1. Àmbits de la vida dels infants	27
--	----

Annexos: documentació i materials del programa

Presentacions generals del programa Parlen els nens i nenes:

[Presentació del programa Parlen els nens i nenes \(català\)](#) (juliol 2018)

[Presentación del programa Hablan los niños y las niñas \(castellà\)](#) (juliol 2018)

[The Children Have their Say \(anglès\)](#) (març 2019)

FASE 1: Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona

- [Fitxa tècnica dels qüestionaris](#)
- [Qüestionari en català](#)
- [Qüestionari en castellà](#)
- [Fitxa tècnica de la mostra enquestada](#)

FASE 2: Tallers participatius als centres educatius

- [Guia didàctica tallers participatius](#)

FASE 3: Presentacions de l'Agenda dels infants i obrir diàlegs a partir del coneixement generat

- [Agenda dels infants \(PDF\)](#)
- [Agenda dels infants \(vídeo\)](#)
- [Presentació de l'Agenda a l'escola Cervantes \(vídeo\)](#)

Informes de resultats parcials i provisionals del benestar subjectiu de la infància a la ciutat

- [Informe de primeres dades de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona](#) (octubre 2017)
- [Resum executiu de l'informe de primeres dades de l'enquesta](#) (octubre 2017)
- [Anàlisi en profunditat de l'enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona](#) (Document de bases, setembre 2018)
- [Anàlisi en profunditat de les aportacions fetes pels infants als tallers del Parlen els nens i nenes](#) (Document de bases, setembre 2018)

Ressò del programa "Parlen els nens i nenes" als mitjans

- [Recull d'aparicions en mitjans de la presentació de l'Agenda dels infants](#) (juny 2018)
- [Recull d'aparicions en mitjans de la fase de retorn i tallers participatius](#) (febrer 2018)
- [Recull d'aparicions en mitjans dels primers resultats de l'enquesta](#) (novembre 2017)
- [Recull d'aparicions en mitjans del procés d'enquestació](#) (maig 2017)